

KOMISJA KODYFIKACYJNA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

SEKCJA PRAWA HANDLOWEGO. TOM I ZESZYT 3.

TREŚĆ NUMERU:

PROJEKT
KODEKSU HANDLOWEGO POLSKIEGO
opracowany
na wzorach projektu włoskiego przez referenta głównego,
prof. dr. ANTONIEGO GÓRSKIEGO.

PRZEDMOWA.

Społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z trudności, jakie przedstawia redakcja ustaw. Żąda ono, i słusznie, ustaw zwięzłych i jasnych. W epoce rządów absolutnych lud nienawidził ustaw, bo widział w nich narzędzie ucisku; z upadkiem tych rządów tenże lud wyobrażał sobie, że sam stworzy ustawy doskonałe, łatwe do zrozumienia i odpowiadające potrzebom szerokich warstw. Deputacja ludności przybyła na Zgromadzenie Ustawodawcze w Paryżu w r. 1792 z okrzykiem: „Niema innego pana, niż ustawa“.

Złudzenie to podzielały najbystrzejsze umysły. Bentham pisał w swych *Vues générales* o przyszłym kodeksie cywilnym francuskim: „Ojciec rodziny będzie mógł, z tekstem ustaw w ręku, tych ustaw uczyć sam bez pomocnika, swoje dzieci“.

Czy istotnie można się prawa nauczyć bez nauczyciela?

Mechanicznie nauczyć, tak, — poznać prawa bez cudzej pomocy nie można. Poznanie prawa polega bowiem na uchwyceniu w poszczególnych przepisach, pewnych myśli zasadniczych. Słusznie powiedział o nowym kodeksie szwajcarskim Guex: „Kto przerzuca kodeks szwajcarski, uważa go za jasny; dla tych, którzy go badają, jest on ciemny“. Zapatrywanie zupełnie trafne, wywołane, jakby się zdawało, słynnym zwrotem Cicerona: „Ty sam, co dzięki swojej bystrości przenikasz zagadnienia najtajniejsze, nie dostrzegasz tego, co jest widoczne“. (Cicero ad Atticum: Tu solus aperta non videbis, qui propter acumen oculitissima perspicis?).

W Polsce, choć go w Krakowie obnoszono na aksamitnej poduszce wśród szpaleru prezentującego broń wojska, kodeks Napoleona został przyjęty niechętnie. Zauważono, że nie poprawił on wcale losu ludności włościańskiej. Dopiero z biegiem czasu stał się ten kodeks w Polsce pod zaborem rosyjskim najsilniejszym łącznikiem między Polską a Zachodem, a w chwili odłączenia Chełmszczyzny od Królestwa Polskiego był on uważany, żeby się tak wyrazić, za małą polską konstytucję, za najdonioślejszą broń przeciwko przymusowej rusyfikacji.

Z przykładu tego jest widoczne, że ludność przyjmuje często nowe ustawy niechętnie i powoli tylko się do nich przyzwyczaja. Zwłaszcza jeśli ustawa ogranicza autonomię stron, sfery tem ścieśnieniem swojej swobody działania dotknięte, występują przeciw ustawie z silną opozycją. Ich hasłem jest zasada wyrażona w art. 1134 kodeksu Napoleona, według którego umowy ważne zawarte mają dla tych, którzy je sporządzili, moc ustawy.

Zasada ta nigdy nie była słuszną, bo uprawniała wyzysk moralny i wyzysk gospodarczy. Z zasady tej pozostały w dzisiejszem prawie tylko strzępy. Capitant zaznacza, że w tej dziedzinie nowoczesny ustawodawca inaczej ocenia poczucie sprawiedliwości, niż twórcy kodeksu Napoleona. Co więcej, począwszy od Augusta Comte niemal wszyscy socjologowie i prawnicy bądź negują, bądź coraz bardziej ograniczają zakres praw jednostki. Comte mówi w swym Systemie polityki pozytywnej: „Nikt nie ma innych praw, niż prawo spełniania nieustannie swoich obowiązków“, a profesor Duguit dodaje w swym *Le droit social et le droit individuel*: „Zaprzeczam jakoby istniało jakieś prawo podmiotowe jednostki“.

W dzisiejszem stadjum badań naukowych i urządzeń społecznych ustawodawca nie może pisać się na taką negację; ustawodawca polski rozszerzył nawet bardzo znacznie istotę i zakres praw podmiotowych w ustawach o prawie autorskiem, o ochronie własności przemysłowej i o nieuczciwej konkurencji. Mimo tej powrotnej fali w szczególnej dziedzinie, uszczuplenie zakresu swobodnego działania jednostki postępuje coraz

dalej, a środki chroniące jednostkę dadzą się wytłumaczyć inaczej, niż przez uznanie praw podmiotowych.

Istotnie, jak w dziedzinie innych czynności gospodarczych, tak i w dziedzinie handlu, cały szereg nowych ustaw i rozporządzeń wprowadził w życie liczne kautele, zakazy i sankcje. Prawo powszechne, cywilne czy handlowe, musi więc nie tylko te pozytywne i poniekąd dorywcze zakazy w siebie wchłonać, ale musi także do tych pozytywnych danych dostosować całą ogólną konstrukcję i technikę prawniczą. Inaczej istniałaby między ustawami sprzeczność zupełnie niedopuszczalna, bo prawo jest harmonijnem zastosowaniem do potrzeb praktyki pewnych też oderwanych.

Powiedziałem: „prawo powszechne, cywilne czy handlowe“. Należy przedewszystkiem zbadać, czy ten podział prawa prywatnego na dwa osobne działy, jest uzasadniony?

Pisano o tem zagadnieniu tomy, wskazywano na prawo angielskie i szwajcarskie, które nie rozróżnia czynności handlowych i niehandlowych, a więc odrębnego prawa handlowego nie posiada. Pomijając jednak cały szereg momentów ubocznych, jak właściwą handlowi cechę spekulacyjną, szczególne wykształcenie i doświadczenie warstw handlowi się oddających, stwierdzić należy, że wielką dźwignią handlu eksportowego w każdym państwie jest uniwersalny, kosmopolityczny charakter prawa handlowego w przeciwstawieniu do prawa cywilnego, które posiada i posiadać, naszym zdaniem, powinno, cechy narodowe. Mistrz Vivante, — jak go słusznie nazywają w literaturze włoskiej — kładzie nacisk na okoliczność, że w handlu hurtownym bardzo silnie, a w handlu detalicznym często — odbija się każdoczesna konstelacja targu światowego: ponieważ wszyscy chcą i muszą pomagać w zbyciu produkcji krajowej na targach świata, odczuwają oni potrzebę wytworzenia jednolitego na całym świecie handlowego prawa, a przynajmniej potrzebę zbliżenia swojego handlowego prawa do prawodawstw obcych. To też każda nowa ustawa handlowa wprowadza postanowienia zaczerpnięte z cudzych wzorów; tak nowy projekt kodeksu handlowego włoskiego dla lepszego zabezpiecze-

nia kupców narodowości włoskiej, przejął z prawa niemieckiego zasadę, że w sprawach handlowych oferta nie gaśnie przez śmierć oferenta; przejął z Niemiec prawo zatrzymania. Francja przejęła z Anglii i z Niemiec główne zasady praw o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, podobnie jak przed dwustu zgórą laty Colbert oparł opracowane przez siebie prawo handlowe i morskie na zwyczajach kupców holenderskich. Prawnicy niemieccy w roku ubiegłym pracowali bardzo poważnie nad zbliżeniem niemieckiego prawa akcyjnego do praktyki anglo-amerykańskiej.

Względy te, przedewszystkiem wzgląd na konieczność poparcia eksportu towarów polskich stworzeniem korzystnego dla eksportu prawa, nakazuje nam utrzymać w Polsce prawo handlowe jako odrębny dział prawa.

Kodeks handlowy musi więcej jeszcze, niż inne działy ustawodawstwa, być prawem nowem, z potrzeb życia praktycznego wyrosłem, uwzględniającem zwyczaje kupieckie. Ale wielki błąd popełniłby ten, ktoby te zwyczaje uważał za najważniejsze źródło prawa.

Przedewszystkiem trzeba mieć na uwadze, że zasady postępowania praktykowane przez 10, 100, a nawet 1.000 kupców, nie są wcale zwyczajem handlowym. Na ankiecie giełdowej z r. 1900 w Wiedniu wypowiedziałem zdanie, że do powstania zwyczaju handlowego należy wymagać, aby zasady prawne przez kupców praktykowane, były dobrowolnie przyjęte także przez ich współkontrahentów, a więc producentów i konsumentów. Zwyczaj handlowy nie może więc być tworzony jednostronnie i współkontrahentowi przez kartel, bojkot lub inne podobne środki narzucony; zwyczaj musi być zawsze owocem walki sprzecznych interesów i iść drogą pośrednią, sprawiedliwą. Inaczej sędzia nie uzna praktyk kupieckich za zwyczaj handlowy, choćby kupiec przytaczał poświadczenia Izb handlowych lub powoływał się na t. zw. umowy adhezyjne, ten zwyczaj określające, czyli na podpisane przez drugą stronę formularze kontraktów, dla dłużnika zazwyczaj niekorzystne. Oto

co mówi w swej nowej książce o Regule moralnej w zobowiązaniach Ripert:

„Orzecznictwo nie uznało umowy za akt oderwany, opierający swoje znaczenie na woli strony w wypadkach, jeśli umowa dotyczy stosunku niedozwolonego albo jest natchniona niemoralną intencją“.

Jakkolwiek więc kodeks nie powinien nigdy zamykać drogi rozwinięciu swoich zasad przez zwyczaje handlowe, jakkolwiek ma on być związany i powściągliwy, żeby prawo zwyczajowe i orzecznictwo sądów mogło stale go wzbogacać i uzupełniać, to jednak powinien on postanowieniami bezwzględnie obowiązującymi, oczyścić życie gospodarcze od zachwaszczenia przez złe praktyki kupieckie.

Ileżto nieuczciwych machinacji sfery interesowane przyoblekają w pozory form prawnych! Banki zniżają stopę procentową od przyjętych wkładów, nie zawiadamiając o tem klienta, a przy kupnie na cudzy rachunek żądają wzmocnienia zadatków w najkrótszym terminie, aby klienta zaskoczyć i zrujnować. Antidatowanie czeków bywa usprawiedliwiane przez niektórych prawników. W dziedzinie prawa składowego poważne firmy odmawiały przyjęcia towaru na skład, jeśli deponent nie chciał go zastawić; obliczały należytość składową za pewien minimalny okres, choć towar został złożony na okres krótszy. A co najdziwniejsze, to, że wybitne instytucje utrzymywały, że wyrzeczenie się tych praktyk grozi im zagładą. Tymczasem nowe polskie prawo składowe surowo tych praktyk zakazało, a ich uchylenie nie pociągnęło za sobą żadnych złych następstw.

Konieczną jest zatem stała współpraca zwyczaju z prawem pisanem i kontrola zwyczajów przez prawo pisane i przez orzecznictwo sądowe. Nawet w krajach, gdzie prawo zwyczajowe leży w tradycji narodu i krzewi się na podstawie uznanych przez sądy zasad słuszności (Equity), odzywają się potężne głosy za wprowadzeniem kodyfikacji prawa. Tak Sir Mackenzie Chalmers, autor licznych ustaw szczególnych an-

gielskich, gorąco występuje zawsze za kodyfikacją i walczy pod hasłem: „Hoe censeo, et Leges esse codificandas“.

Kodyfikacja, to wielkie słowo! Każda warstwa narodu oczekuje i żąda od kodyfikatora wszystkiego, a ten musi postanowienia wydać jednolicie dla ludzi inteligentnych i dla niewykształconych, musi interesy sprzeczne wyrównać, musi upośledzonych ostrzegać i brać w ochronę, zapobiegać procesom i mnożeniu kosztów, musi umiejętnie okiełznać najsilniejsze pobudki ludzkiego działania: chęć zysku, chęć opanowania drugich, monopolizowania warunków produkcji i t. d. Nie dziw, że wobec tak trudnego zadania prace kodyfikacyjne toczą się powoli.. Kto zarzuca kodyfikacji polskiej, że pracuje wolno, niech zechce sobie uprzytomnić, że wielkie projekty ustawodawcze w Belgji, w Holandji ciągną się od lat dziesiątek. Projekt międzynarodowego unormowania odpowiedzialności właścicieli okrętów oraz projekt prawa o przywilejach i hipotekach morskich, opracowywany od r. 1897, przyjęty w r. 1907, został ostatecznie uchwalony dopiero na konferencji w Brukseli w r. 1922. Stworzona w r. 1904 na stulecie kodeksu Napoleona komisja kodyfikacyjna francuska, zupełnie się rozchwiała. Nawet najgłębiej obmyślane projekty prawa zobowiązań francusko - włoskiego i prawa handlowego włoskiego, napotykają na wielkie trudności przed ostatecznem ich wykończeniem.

Do licznych tych trudności natury ogólnej, należy w zakresie prawa handlowego dodać trudność szczególną, a mianowicie zależność prawa handlowego od prawa cywilnego. Z tego powodu sekcja prawa handlowego Komisji Kodyfikacyjnej w roku 1921 uchwaliła czekać ze skodyfikowaniem obszernych dziedzin tego prawa (prawo handlowe rzeczowe, prawo zobowiązań, umowy z pomocnikami i pełnomocnikami), aż te materje zostaną unormowane w jednolitem prawie obligatoryjnym polskiem. Jeszcze w r. 1925 oświadczył się w tym samym duchu prezydent Komisji Kodyfikacyjnej w artykule drukowanym w poznańskim Ruchu prawniczym. Dziś niepodobna z kodyfikacją tych materji zwlekać; przeciwnie, ich unormowanie może stać się pionierem prawa cywilnego, bo w zakresie prawa handlowego łatwiej

zapatrywania uzgodnić, niż w dziedzinie prawa cywilnego. Z tej myśli wychodząc, niniejszy projekt wyprzedza przyszłe jednolite prawo cywilne i pragnąc mu utorować drogę, z jednej strony obejmuje całokształt stosunków wynikających z handlu, z drugiej rozszerza nieco pojęcie czynności handlowych. Ta rola pioniera jest wobec rozbieżności dzielnicowego prawa cywilnego, niesłychanie drażliwa, to też projekt w kwestjach wywołanych tą rozbieżnością, ogranicza się do dawania wskazówek, unikając wszelkiego dogmatyzmu.

W niektórych materjach prawnych udało się za pomocą międzynarodowych kongresów doprowadzić do zalecenia jednolitych zasad lub nawet do jednolitej ustawy dla całego świata. Tak np. daleko jest posunięte dzieło zredagowania jednolitego prawa o umowie pracy. W zakresie prawa morskiego zgodzono się prócz materji powyżej wymienionych na jednolite postanowienia o kolizji okrętów, o pomocy i ratunku przy zatonięciu, o cedulach morskich (konosamentach). W dziedzinie międzynarodowego prawa kolejowego ustawa opracowana w Bernie w roku 1923 została przyjęta przez wielką większość państw europejskich. Wobec tego, że projekty jednolitego prawa wekslowego i czekowego, opracowane w Hadze w latach 1910 i 1912 tylko w Polsce stały się prawem, Liga Narodów wzywa obecnie wszystkie państwa świata do współdziałania w poprawieniu tych projektów. Nie dość na tem: Liga Narodów i Międzynarodowa Izba Handlowa niewątpliwie w bliskiej przyszłości wywierać będą na cywilizowane państwa nacisk w sprawie adopcji jednolitego ustawodawstwa handlowego. Wszak istnieją już w Europie bądź Unje, bądź porozumienia w sprawie wspólnego ustawodawstwa cywilnego, a międzynarodowa konferencja prawa karnego, odbyta w Warszawie (1927), doprowadziła do zgody na wiele zasadniczych zagadnień.

Mojem zdaniem, wbrew regułom gramatyki, w zakresie ruchu umysłowego silniejsze bywa między narodami zbliżenie od unji. W zakresie prawa handlowego niema miejsca na mnogość oryginalnych koncepcyj i balonów próbnych. W dziedzinie tej istnieje nieobliczalny szereg zagadnień praktycznych, które-

go przepisami dorywcze rozwiązywać nie można. Także zagranicą zmieniano bez ustanku ustawy bardzo wielkiej wagi, jak np. o przerachowaniu zobowiązań, o ochronie lokatorów i t. d. Najlepszy to dowód, że ustawy takie zawierają wiele pierwiastków arbitralnych, że są pisane pod wpływem potrzeb chwili. Poważna kodyfikacja musi takiej dorywczości unikać, a najlepszym sposobem uniknięcia dorywczości jest oparcie ustawy na wzorach klasycznej nauki prawa. Po szczytach i zboczach gór bezpieczniej jest mieć starego, wytrawnego przewodnika, niż silniejszego, ale krewkiego junaka.

Klasycznem nazywamy zaś takie prawo, które w przeciwieństwie do ustaw okolicznościowych umiejętnie nachyla organiczne i w ścisłym logicznym związku zostające zasady prawne do trwałych nowoczesnych potrzeb społecznych. Żeby tę myśl wyjaśnić na przykładach, zaznaczamy, iż klasyczne prawo godzi się na utrzymanie cen najmu na stopie niskiej, uwzględniającej powszechne zubożenie ludności, ale nie godzi się na to, aby tylko mieszkania jednoizbowe były wyjęte z pod dozwo-
lonych prawem ogólnych podwyżek najmu. Tak samo prawo klasyczne godzi się na to, aby zobowiązania zaciągnięte w złocie były spłacane w monecie obiegowej podług kursu, ale nie godzi się, by nie można było ustanowić ceny w walucie zagranicznej.

- że to prawo klasyczne zrodziło się w Rzymie, było nie wynikiem przypadku, ale owocem genjuszu myśli prawniczej rzymskiej. Istnieją, pisze obecny włoski minister sprawiedliwości, Alfred Rocco, nowoczesne państwa, panujące nad większym obszarem, aniżeli starożytny Rzym; atoli ich prawo zostało partykularnem, a prawo rzymskie było i jest uniwersalnem. Jak dalece zaś uczeni włoscy, mimo przeświadczenia o tej uniwersalności, umieją uszanować zasadę praw narodowych, niech posłuży za przykład fakt, że Pasquale Mancini, jako prezes Instytutu Prawa Międzynarodowego, w r. 1877 pierwszy określił w zakresie prawa morskiego linię wytyczną, jakie zagadnienia powinny być rozstrzygnięte jednolicie we wszystkich państwach, które zaś z nich powinny podlegać ustawom partykularnym.

Projekt włoski kodeksu handlowego, właściwe nauce nie-

mieckiej głębokie uchwycenie podstaw filozoficznych prawa łączy z niezrównaną, prawom krajów łacińskich właściwą przejrzystością myśli i jasnością wyrażen.

Projekt ten znajduje się od dwóch lat na biurku włoskiego ministra sprawiedliwości, niepospolitego uczonego, który sam uskutecznia jego ostateczną redakcję. Jakkolwiek więc mogą jeszcze między ogłoszonym tekstem trzeciego czytania a tekstem przyszłej ustawy zajść pewne różnice, to jednak zrąb projektu pozostanie niezmienny.

W niniejszej pracy zamieściłem z natury rzeczy bardzo wiele odchyłeń od włoskiego projektu, zwłaszcza w pierwszej jego części. Ze względu na bezpieczeństwo handlowego obrotu i na ustaloną praktyką polską zasady i formy działania, należało bowiem nawiązać nowe prawo do obowiązującego poprzednio we wszystkich dzielnicach Polski. W prawie zobowiązań materia, uregulować się mająca, jest płynna; życie przynosi codziennie likwidację umów dawniej zawartych, obok tysięcy nowych umów. Prawodawca może więc wprowadzić nowe zasady i nowe formy postępowania bez wstrząśnięcia ciągłości gospodarczej. Natomiast w prawie osobowem, w prawie przedsiębiorstwa handlowego, w prawie zrzeczeń handlowych należy unikać przekształceń stosunków istniejących, o ile to nie jest wobec unifikacji prawa niezbędne.

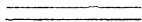
Jeżeli więc wolno w dziedzinie zapożyczeń z włoskiego projektu użyć klasycznego, dawno znanego wyrażenia o recepcji prawa rzymskiego w Niemczech, a o penetracji tegoż prawa we Francji, to o niniejszym projekcie może krytyka powiedzieć, że jest on penetracją prawa włoskiego w Polsce, nie jego recepcją. Jestem przekonany, że penetracja ta pociągnie za sobą wyniki wielkiej wagi:

- 1) ułatwi produkcji polskiej zdobycie rynków światowych, bo zasady kodeksu są sprawiedliwe i wzbudzą ufność cudzoziemców;

- 2) wyszkoli sędziów, prawników i wogóle przemysłowców polskich w zasadach najbardziej nowożytnego prawa, tak jak

poezja i architektura włoska wykształciła w złotym wieku naszych pisarzy i budowniczych.

U schyłku złotego wieku pisał poseł księcia Ferrary Jan Guarini do przyjaciela w Polsce: „Nasze kraje są oddalone, ale nasze umysły pokrewne“, „Gli luoghi son ben lontani, ma gli animi son vicini“. Wobec nowożytnych środków komunikacji pierzchno oddalenie geograficzne; tembardziej pielęgnujmy pokrewieństwo umysłowe.

PROJEKT KODEKSU HANDLOWEGO

POSTANOWIENIA ZASADNICZE.

Art. 1.

Prawo handlowe urządza stosunki powstałe z czynności handlowych. W braku postanowień pisanego prawa handlowego, należy stosować prawo handlowe zwyczajowe, a w jego braku prawo cywilne.

Art. 2.

Zwyczaje handlowe powołane w zbiorach orzeczeń sądowych, ogłoszonych w formie urzędowej, lub w urzędowych publikacjach Izb handlowych, uważa się aż do dowodu przeciwnego za posiadające moc prawną.

W razie sprzeczności zwyczajów handlowych specjalnych, lub miejscowych z ogólnymi, pierwsze uchylają te ostatnie.

Art. 3.

Niniejsze prawo nie zmienia w niczem postanowień prawa wekslowego i czekowego, ogłoszonego rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 listopada 1924, Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926 i 927.

Art. 4.

Za czynności handlowe poczytuje się następujące czynności prawne, o ile zawierający je trudni się czynnościami handlowymi zawodowo:

1) kupno, celem pozbycia lub wynajęcia, oraz odprzedaż lub wynajęcie nabytych w tym celu rzeczy ruchomych lub papierów wartościowych, bez względu na to, czy rzeczy ruchome zostały obrobione lub przerobione;

2) podjęcie się obrobienia lub przerobienia towarów dla innych osób, o ile przedsiębiorstwo podejmującego się przekracza zakres rzemiosła;

3) kupno i sprzedaż towarów lub papierów wartościowych, zapomocą giełdowego handlu terminowego oraz prolon-gata płynących stąd zobowiązań;

4) podjęcie się ubezpieczenia za premią;

5) zmiana pieniędzy, czynności bankierskie, wszelkie czynności emisyjne, przeniesienia i wypłaty weksli i papierów wartościowych;

6) podjęcie się prowadzenia budowli, wydobywania minerałów, urządzania widowisk publicznych;

7) zakładanie, prowadzenie i przemiana spółek handlowych;

8) podjęcie się przewozu towarów lub podróży morzem, wszelkie czynności dotyczące się budowy i ruchu statków morskich i żeglugi powietrznej, czynności przewoźników, czynności zakładów przeznaczonych do przewożenia osób lądem lub po wodach śródlądowych, czynności przedsiębiorstw holowniczych;

9) czynności komisantów, spedytorów i przedsiębiorstw składowych;

10) czynności handlowych agentów i stręczycieli, czynności agencji informacyjnych; przekraczające zakres rzemiosła czynności drukarni, wydawnicze i handlu artystycznego.

Za czynności handlowe poczytuje się także czynności pomocnicze lub związane z celami powyżej przytoczonymi.

Art. 5.

Każdą czynność kupca poczytuje się za handlową, jeśli z niej nie wynika, że jest ona handlowi obcą.

Art. 6.

Czynności, będące handlowemi dla jednej ze stron kontraktujących, pociągają za sobą zastosowanie prawa handlowego do obu kontrahentów, o ile ustawa nie postanawia odmiennie.

KSIĘGA PIERWSZA.

O OSOBACH I INSTYTUCJACH PRAWA HANDLOWEGO.

Część pierwsza.

O KUPCACH.

TYTUŁ I.

P o s t a n o w i e n i a o g ó ł n e.

Art. 7.

Kupcem w rozumieniu niniejszej ustawy jest, kto w własnym imieniu trudni się przedsiębiorstwem handlowem, to jest przedsiębiorstwem polegającym na zawodowym zawieraniu jednej lub kilku czynności wymienionych w art. 4.

Członkowie spółki handlowej, jakoby tacy nie są kupcami.

Art. 8.

Także przedsiębiorstwo mające za przedmiot inne, niż wymienione w art. 4 czynności, będzie poczytane za przedsiębiorstwo handlowe, jeżeli:

1) stanowi spółkę akcyjną, akcyjno-komandytową, spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółdzielnię,

2) albo jeżeli jest po kupiecku urządzone,

3) albo jeżeli uzyskało już dawniej wpis firmy do rejestru handlowego, mimo, iż nie czyni zadość wymaganiom art. 7. ani ustępom 1 i 2 niniejszego artykułu.

Art. 9.

W szczególności mogą uzyskać wpis firmy do rejestru handlowego, a tem samem charakter przedsiębiorstw handlowych, zakłady rolne lub leśne, wyodrębnione z ogółu gospodarstwa rolnego lub leśnego, jako to: hodowla roślin uszlachetnionych, rolnicze cukrownie, gorzelnie, browary, krochmalnie, płatkarnie, wędzarnie, szkółki leśne, tartaki i t. p. Obowiązek uzyskania wpisu firmy do rejestru handlowego ciąży tylko na takich pomocniczych zakładach rolnych lub leśnych, których czynności podpadają pod czyny wymienione w art. 4.

Art. 10.

Postanowienia niniejszej ustawy o firmie, o księgach handlowych i o prokurze, nie mają zastosowania do rzemieślników ani do osób, których przedsiębiorstwo przedstawia zakres drobny, nacechowany przeważaniem osobistej pracy właściciela przedsiębiorstwa lub jego rodziny.

Oznaczenie tych przedsiębiorstw nie podlega ograniczeniom, jakim poddane są firmy ze względu na ich prawdziwość i wyłączność.

Upadłość osób wskazanych w pierwszym ustępie podlega postanowieniom o postępowaniu układowem drobnych kupców.

Zrzeszenie się kilku osób dla prowadzenia drobnego przedsiębiorstwa handlowego nie jest spółką handlową. Jeżeli jednak ustawa nadaje pewnym zrzeszeniom charakter kupca ze względu na formę zrzeszenia, to okoliczność, że przedsiębiorstwo jest drobne, nie czyni ujmy jego charakterowi handlowemu.

Rząd może zapomocą rozporządzenia oznaczyć znamiona

przedsiębiorstw drobnych. (P. Rozp. Prez. Rzpl. Dz. U. R. P. Nr. 85 ex 1927 poz. 762).

Art. 11.

Kto uzyskał prawomocny wpis firmy do rejestru handlowego, nie jest narażony na jego cofnięcie na żądanie trzeciego, choćby tenże wykazał, że przedsiębiorstwo nie posiada warunków, od których zależy prawo do firmy. (Art. 8, l. 3, art. 33).

Wpis firmy wbrew przepisom prawnym przyjętej, może jednak być obalony zarządzeniem sędziego rejestrowego lub w drodze skargi (art. 27).

Art. 12.

Przepisy wydane dla kupców należy stosować także do spółek handlowych i banków publicznych, o ile te ostatnie nie rządzą się prawem szczególnem dla nich wydanem.

Art. 13.

Państwo, jego terytorja i inne jednostki prawa publicznego, o ile zawierają czynności handlowe, podlegają prawu i zwyczajom handlowym, ale nie uzyskują przez te czynności charakteru kupca.

Art. 14.

Małoletni może uzyskać przymiot kupca tylko zapomocą orzeczenia sądu opiekuńczego, wydanego na wniosek ojca, lub opiekuna, na podstawie uchwały rady familijnej.

Orzeczenie to staje się skuteczne z dniem wpisu do rejestru handlowego. Może ono być przez sąd po przesłuchaniu rady familijnej odwołane; odwołanie skutkuje od dnia wpisu do rejestru. Odwołanie nie narusza praw nabytych przez trzecie osoby, ani praw wynikających z czynności już rozpoczętych, ale niezakończonych.

Małoletni, który uzyskał przymiot kupca, osiąga przez to zdolność zobowiązywania się także aktami prawnymi, nie wynikającymi z handlu.

Art. 15.

Zastosowaniu postanowień niniejszej ustawy o kupcach nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że w myśl prawa publicznego prowadzenie pewnego przedsiębiorstwa lub zawieranie pewnych czynności jest zakazane, lub zależne od dopełnienia szczególnych warunków.

TYTUŁ II.

F i r m a.

Art. 16.

Firma jest to nazwisko, pod którem kupiec handel prowadzi i w nim się podpisuje.

Kupiec może pod swoją firmą pozywać i być zapozwany.

Art. 17.

Firma kupca pojedynczego składa się z jego nazwiska i imienia, albo z nazwiska i pierwszej litery imienia.

Używanie w firmie dodatków, wywołujących pozór istnienia spółki lub błąd co do osoby i stosunków właściciela firmy, jest zakazane. Dozwolone są dodatki, służące do wyróżnienia właściciela firmy lub przedsiębiorstwa.

Art. 18.

Firma spółki firmowej składa się z nazwiska wraz z imieniem lub inicjałem imienia jednego ze spółników z dodatkiem byt spółki wskazującym, albo też z nazwisk (wraz z imionami lub inicjałami) kilku lub wszystkich spółników.

Firma spółki komandytowej i komandytowo-akcyjnej podaje nazwisko z imieniem lub inicjałem jednego lub kilku spółników osobiście odpowiedzialnych. Nazwisko komandytysty lub osoby trzeciej nie może w niej być zawarte.

Komandytysta lub osoba trzecia, z której wiedzą jej nazwisko zostało w firmie umieszczone, odpowiada za długi spółki, tak, jak członek osobiście odpowiedzialny, wraz z tym członkiem solidarnie.

Firma spółki z odpowiedzialnością ograniczoną ma zawierać nazwisko i imię lub inicjał jednego lub więcej spółników z dodatkiem: Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Firma spółki akcyjnej powinna być rzeczową, to jest zaczerpniętą z przedmiotu przedsiębiorstwa, albo osobową, ale zawsze z dodatkiem: Spółka akcyjna lub z inicjałami S. A.

Firma spółdzielni ma być zaczerpnięta z przedmiotu przedsiębiorstwa z dodatkiem: Spółdzielnia o nieograniczonej, względnie o ograniczonej odpowiedzialności.

Art. 19.

Kto nabywa przedsiębiorstwo już istniejące, może za zezwoleniem pozbywcy, względnie jego prawonabywców, prowadzić to przedsiębiorstwo pod dawną firmą, byleby przybrał do niej dodatek wskazujący następstwo.

Nie stoi również na przeszkodzie utrzymaniu starej firmy okoliczność, że zawarte w niej nazwisko uległo zmianie.

Postanowienie to nie uchyla obowiązku spółki akcyjnej lub komandytowej na akcje przestrzegania przepisów ustępu 2 i 5 poprzedzającego artykułu.

Art. 20.

Firma nie może być pozbytą bez przedsiębiorstwa, dla którego została ustanowiona.

Art. 21.

Przystąpienie osoby trzeciej do przedsiębiorstwa pojedynczego kupca lub spółki, nie wymaga zmiany firmy.

Wystąpienie ze spółki spółnika, którego nazwisko było w firmie zamieszczone, nie wymaga tylko w tym wypadku zmiany firmy, jeśli występujący, względnie jego dziedzice na zatrzymanie tego nazwiska w firmie się zgodzą.

Art. 22.

Umowy mające za przedmiot pozbycie przedsiębiorstwa handlowego będą pod nieważnością uskutecznione w formie notarialnej.

Art. 23.

Darowizna, sprzedaż, wydzierżawienie, zastawienie i wszelki inny akt prawny, powodujący zmianę lub zwiniecie przedsiębiorstwa albo firmy, ma być w ciągu 30 dni od daty sporządzenia zgłoszony, celem wpisania do rejestru handlowego wraz z złożeniem odpisu. Obowiązek zgłoszenia ciąży obie umawiające się strony, dziedziców i kuratorów masy spadkowej.

Art. 24.

Pozbywający przedsiębiorstwo handlowe odpowiada solidarnie z nabywcą przez trzy lata od wpisu pozbycia do rejestru za długi przedsiębiorstwa zapadłe po dniu wpisu do rejestru. Solidarna odpowiedzialność nabywcy ma miejsce bez względu na to, czy przedsiębiorstwo zostało nabyte razem z firmą lub bez firmy.

Odmienne umowa jest wobec trzecich skuteczna tylko w tym wypadku, jeżeli została do rejestru handlowego wpisana.

Art. 25.

Kupiec pojedynczy, spółnicy osobiście odpowiedzialni, oraz członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej i spółdzielni, mają zgłosić firmę do rejestru handlowego tego sądu, w obrębie którego przedsiębiorstwo ma

siedzibę, a w razie założenia filji, także do rejestru handlowego właściwego dla filji z powołaniem się na zarejestrowanie firmy zakładu głównego.

Zgłoszenie odbywa się osobiście przed sędzią rejestrowym przy podpisaniu firmy, lub też zapomocą wniesienia podania zawierającego pod firmą podpisy uwierzytelnione.

Po zarejestrowaniu firmy zobowiązuje kupca samo podpisanie firmy; zamieszczenie osobistego podpisu ma nastąpić tylko, jeśli firma jest wyciśnięta drukiem lub stampilją, lub jeśli do podpisywania firmy spółki, uprawnionych jest więcej osób.

Zgłoszeniu podlega także odstąpienie, zwinięcie przedsiębiorstwa, oraz założenie zakładu ubocznego.

Strony mogą być do tych zgłoszeń zmuszone karami porządkowymi w myśl art. 30. Odpis zgłoszeń należy udzielić Prokuratorji Generalnej.

Art. 26.

Sędzia rejestrowy ma zbadać, czy zgłoszona firma odpowiada przepisom prawa i czy nie jest identyczną lub wielce podobną do innej firmy w tymże okręgu sądowym zarejestrowanej.

W tym ostatnim wypadku sędzia rejestrowy poleci stronie zgłaszającej przybrać do proponowanej firmy taki dodatek, któryby ją wybitnie odróżniał od innych w tymże okręgu zarejestrowanych firm. W celu takiego uzupełnienia podania, sędzia naznaczy okres trzecztygodniowy, który biegnie od doręczenia rezolucji sądowej. Po bezskutecznym upływie tego okresu, sąd przynagli stronę karami porządkowymi do dokonania prawidłowego zgłoszenia.

Przepisy niniejszego prawa nie naruszają postanowień zawartych w art. 2. ustawy o zwalczaniu konkurencji nieuczciwej (art. 41 niniejszej ustawy).

Art. 27.

Sędzia rejestrowy czuwa z urzędu nad ścisłym wypełnieniem postanowień niniejszego tytułu, może nakazać stronom uzu-

pełnienie firmy nawet już zarejestrowanej, nieodpowiadającej prawu lub obrażającej przepis pierwszego ustępu poprzedniego artykułu.

Firmy nieodpowiadające ustawie albo zgasłe, może sędzia wykreślić z urzędu.

Dla zapobieżenia podobieństwu firm oraz płynącej stąd niedozwolonej konkurencji, Minister Przemysłu i Handlu wspólnie z Ministrem Sprawiedliwości władni są w drodze rozporządzenia postanowić, że dla wszystkich spółek akcyjnych Rzeczypospolitej Polskiej zostanie założony osobny rejestr handlowy przy sądzie okręgowym w Warszawie.

TYTUŁ III.

R e j e s t r h a n d l o w y .

Art. 28.

Przy każdym sądzie okręgowym ma być utrzymywana księga publiczna, celem ujawnienia tych stosunków prawnych kupca, które podlegają wpisowi do rejestru handlowego.

Sąd ma utrzymywać osobno rejestr dla firm pojedynczych, osobno rejestr spółek handlowych.

Art. 29.

Wpisowi do rejestru podlegają:

- 1) przyjęcie, zmiana i zgaśnięcie firmy,
- 2) pozbycie i nabycie przedsiębiorstwa,
- 3) zawarcie przez kupca umów majątkowych małżeńskich,
- 4) mianowanie i odwołanie prokurenta,
- 5) założenie spółki handlowej, zmiana jej statutu, zmiana osób wchodzących w skład spółki w charakterze spółników osobiste odpowiedzialnych lub komandytystów, wybór, ustąpienie i odwołanie członków zarządu, rozwiązanie, likwidacja i fuzja spółki,
- 6) otwarcie upadłości, wdrożenie postępowania układowego, zawarcie układu przymusowego i zakończenie upadłości.

Art. 30.

Wpisy dokonywa się na podstawie uchwały sądu. Sąd zarządza dokonanie wpisu wskutek zgłoszenia stron, a w wypadkach przez ustawę oznaczonych, z urzędu.

Sąd ma prawo osoby niedokonywujące wymaganych przez ustawy zgłoszeń przynaglić, a osoby czyniące zgłoszenia fałszywe ukarać karami porządkowymi. Kary te wynoszą 50 do 5.000 złotych.

Art. 31.

Wymagane niniejszą ustawą zgłoszenia oraz pełnomocnictwa do zgłoszeń i podpisy, mają być dokonane przed sądem osobiście lub wniesione w formie wierzytelnej.

Powyższe zgłoszenia i podpisy mają być dokonane w sądzie rejestrowym siedziby przedsiębiorstwa, a jeżeli odnoszą się one do filji, także przed sądem rejestrowym filji, wraz z dowodem, że wpis do sądu rejestrowego zakładu głównego już został dokonany.

Przepis ten ma zastosowanie także w tym wypadku, jeżeli główna siedziba przedsiębiorstwa znajduje się zagranicą.

Art. 32.

Każdy ma prawo wglądu w rejestr handlowy i w jego załączniki.

Również ma każdy prawo żądania na własny koszt odpisu wpisów do rejestru. Sąd na żądanie wyda poświadczenie, że pewien wpis nie nastąpił, lub, że innych wpisów, prócz objętego poświadczeniem, nie uskutecznilo.

Kto uprawdopodobni, że ma w tem interes prawny, może żądać odpisu załączników, który na żądanie zostanie uwierzytelniony.

Art. 33.

Przeciw odmowie wpisu lub przeciw dokonaniu wpisu może strona interesowana wnieść przedstawienie lub rekurs. Może

ona także niezależnie od zasady art. 11 żądać w drodze sądowego powództwa, dokonania zmiany lub wykreślenia wpisu. Sąd procesowy może uzależnić postępowanie sądowe od złożenia kaucji na pokrycie ewentualnych szkód, płynących z nieuzasadnionego powództwa.

Art. 34.

Sądy mają w streszczeniu ogłaszać wpisy do rejestru handlowego w Monitorze Polskim i w innym jeszcze przez przewodniczącego sądu, na każdy rok wyznaczyć się mającem piśmie.

Ogłoszenie poczytuje się za dokonane z upływem tego dnia, w ciągu którego pojawił się w druku numer Monitora Polskiego, zawierający ostatnie ogłoszenie. O ile niniejsza ustawa nie postanawia inaczej, ogłoszenie ma być jednorazowe.

Art. 35.

Wpis do rejestru dokonany wskutek zgłoszenia strony ma znaczenie urzędowego poświadczenia, że strona uczyniła przed sądem objęte wpisem oświadczenie.

Wpis dokonany z urzędu ma znaczenie urzędowego poświadczenia, że fakt wpisem objęty nastąpił.

Art. 36.

O ile niniejszą ustawa inaczej nie postanawia, skuteczność objąć się wpisem mającego stosunku prawnego nie zależy od dokonania lub wykreślenia wpisu.

Alternatywa I.

Art. 37.

Jeżeli przedmiotem wpisu lub wykreślenia były fakty zobowiązania dłużnika zmieniające lub uchylające, to osoba zainteresowana nie może się na dalsze trwanie zobowiązania dłużnika powoływać, chyba że udowodni, iż pomimo wpisu i ogłoszenia

szenia o zmianie lub uchyleniu owego zobowiązania ani nie wiedziała, ani wiedzieć nie była powinna.

Alternatywa II.

Art. 38.

Po ogłoszeniu wpisu do rejestru handlowego nikt nie może się zasłaniać niewiadomością o jego dokonaniu.

Kto był obowiązany do żądania wpisu, nie może wobec trzeciego powoływać się na akty prawne niewpisane, chyba udowodni, że ten ostatni o nich wiedział lub wiedzieć był obowiązany.

Art. 39.

Wpisy do rejestru handlowego mają być bezzwłocznie podawane do wiadomości Prokuratorji Generalnej, która z urzędu dopomaga sądowi do czuwania nad ich legalnością i może w tym zakresie stawiać wnioski.

Art. 40.

Jeżeli kupiec o firmie, mimo ustawowego obowiązku, niewpisanej do rejestru, stanie się niewypłatny, to nie może domagać się postępowania układowego, a na wypadek upadłości może być uznany winnym podstępnego bankructwa.

TYTUŁ IV.

O OBOWIĄZKACH KUPCA.

ROZDZIAŁ I.

O granicach współzawodnictwa.

(O nieuczciwej konkurencji).

Ustawa z 2 sierpnia 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 96 poz. 559) w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1927 Dz. U. R. P. N. 84 poz. 749.

A) Ochrona cywilno-prawna praw przedsiębiorcy.

Art. 41.

(Ustawa o nieuczciwej konkurencji art. 1).

1) Przedsiębiorca ma prawo żądania, aby inny przedsiębiorca (konkurent) nie wdzierał się w jego klientelę przez jakiegokolwiek czynności, zdolne do wywołania u osób, którym ofiarowuje swe wytwory, towary lub świadczenia, mylnego mniemania, że one pochodzą od przedsiębiorcy pierwszego.

2) Przedsiębiorca, którego prawo naruszono, żądać może zaniechania czynów i usunięcia przyczyn, mogących wywołać pomyłki u odbiorców. Jeżeli przedsiębiorca doznał już ubytku w swej klienteli, krzywdziciel winien wydać niesłuszne, kosztem jego osiągnięte zubożenie z trzech lat ostatnich, licząc wstecz od dnia, w którym skarga wpłynęła do sądu. Jeżeli wprowadzenie w błąd klienteli wywołane było złym zamiarem lub oczywistym niedbalstwem krzywdziciela, winien tenże wynagrodzić wszelką szkodę pokrzywdzonemu i dać mu zadośćuczynienie za wyrządzone krzywdy osobistej natury przez ogłoszenie wyroku lub przez odpowiednią deklarację publiczną, a w razie istnienia złego zamiaru przez zapłatę pokutnego, o ile zadośćuczynienie nie zostaje osiągnięte przez skazanie karne. Zamiast wymienionych majątkowych świadczeń pokrzywdzony żądać może ryczałtowej sumy pieniężnej, ale nie ponad 10.000 złotych.

3) Roszczenia o zaniechanie, usunięcie przyczyn, odszkodowanie i zadośćuczynienie służą pokrzywdzonemu także przeciw tym osobom, które przy bezprawnym wkraczaniu w klientelę pokrzywdzonego współdziałały. Odpowiedzialność współdziałających jest solidarna z przedsiębiorcą. Odpowiedzialność ich nie zachodzi, jeżeli wobec stosunku zależności od przedsiębiorcy nie mogli odmówić współdziałania.

4) Roszczenia, w artykule niniejszym określone, ulegają przedawnieniu trzechletniemu, które liczy się co do każdego działania bezprawnego oddzielnie.

Art. 42.

1) Oznaczenie przedsiębiorstwa nie może być takie, aby wprowadzało w błąd odbiorców co do tożsamości z innym przedsiębiorstwem konkurencyjnym, gdziekolwiekby się ono znajdowało. W razie przekroczenia tego przepisu stosuje się postanowienia artykułu poprzedniego.

2) Jeżeli ktoś z powołaniem się na swe prawo (np. prawo do nazwiska) oznacza swe przedsiębiorstwo w sposób, mogący wywołać pomyłki, co do tożsamości z innym przedsiębiorstwem konkurencyjnym, które już dawniej używało podobnych oznaczeń, winien przez odpowiednie dodatki do oznaczeń usunąć możliwość wprowadzania w błąd odbiorców. Jednak sąd na wniosek późniejszego użytkownika oznaczeń może według uznania nakazać umieszczenie dodatków, usuwających obawę wprowadzenia w błąd odbiorców, także temu przedsiębiorcy, który wpierw oznaczenia używał, chociaż jest powodem.

Art. 43.

Kto poza przypadkami art. 41 i 42 szkodzi przedsiębiorcy przez czyny, sprzeczne z obowiązującymi przepisami albo z dobrami obyczajami (uczciwością kupiecką), jako to przez podawanie nieprawdziwych wiadomości o przedsiębiorstwie, przez podmawianie dla celów konkurencyjnych jego organów do niewypełniania obowiązków służbowych, przez wyjawianie tajemnic przedsiębiorstwa technicznych lub handlowych i t. p., winien zaniechać tych czynów, w razie winy wynagrodzić szkodę pokrzywdzonemu i ewentualnie dać mu zadośćuczynienie. Roszczenia te podlegają przepisom art. 41.

Art. 44.

1) Jeżeli siła, przyciągająca kientelę do przedsiębiorstw, polega na tem, że wytwory, towary lub świadczenia pochodzą z pewnego okręgu geograficznego, albo że przedsiębiorcy nale-

żą do pewnego związku przedsiębiorców, a jakiś inny przedsiębiorca wprowadza w błąd swą klientelę, wywołując mniemanie, że ofiarowane przez niego wytwory, towary lub świadczenia pochodzą z owych okręgów geograficznych lub z przedsiębiorstw do związku należących, albo jeżeli ktoś działa na szkodę owych przedsiębiorstw przez podawanie o nich nieprawdziwych wiadomości, albo przez wyjawianie ich tajemnic technicznych, natenczas do powództwa uprawnieni są: każdy przedsiębiorca, produkujący tego samego rodzaju wytwory w danym okręgu geograficznym, wspólne przedstawicielstwa wymienionych powyżej przedsiębiorców, tudzież każdy przedsiębiorca, zajmujący się sprzedażą wymienionych wytworów.

2) Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu lub Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych może rozporządzeniem, zamieszczonem w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, określić warunki używania nazw terytorjalnych (regionalnych), a zwłaszcza granice okręgów geograficznych, do których te nazwy się odnoszą.

3) Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu może wydawać w granicach zobowiązań, zaciągniętych przez Rzeczpospolitą Polską w umowach międzynarodowych, zakazy używania nazw terytorjalnych przy oznaczaniu wytwarzanych w Rzeczypospolitej Polskiej lub do Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzanych towarów, a niepochodzących z okręgów, nazwami oznaczonych, chociaż nazwy te są w Rzeczypospolitej Polskiej oznaczeniami rodzajowymi lub bywają używane w wewnętrznym obrocie handlowym skutkiem dodatków, z nimi związanych, jako oznaczenia rodzajowe. W ogłoszonych z powołaniem się na niniejszy artykuł w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zakazach nazwy muszą być szczegółowo określone. Warunkiem ogłoszenia zakazów przez Radę Ministrów będzie notyfikacja danej nazwy przez rząd państwa, wobec którego Rzeczpospolita Polska zaciągnęła zobowiązanie, i dostarczenie dowodu, że w tem państwie nazwa notyfikowana jest przedmiotem ochrony, jako nazwa terytorjalna. Przekroczenie zakazu uzasadnia powództwo w myśl ust. 1 artykułu niniejszego.

Art. 45.

1) Dla sporów o roszczenia cywilno-prawne z artykułów 41 — 44 niniejszej ustawy właściwe są sądy okręgowe jako handlowe.

2) Spory te można wdrożyć także w tym sądzie, w którego okręgu popełniono czynność, uzasadniającą roszczenie powoda.

3) Celem zabezpieczenia roszczeń o zaniechanie, określonych w niniejszej ustawie, sąd może wydać zarządzenia tymczasowe (zabezpieczenia powództwa), chociażby nie zachodziły wymogi przewidziane w poszczególnych ustawach, dotyczące uprawdopodobnienia powodów do takich zarządzeń.

B) O c h r o n a k a r n o - p r a w n a .

Art. 46.

1) Kto celem przyciągania klientów i ułatwiania warunków konkurencji podaje do wiadomości powszechnej lub większego koła osób ze świadomością niezgodne z prawdą a zdolne do wprowadzania w błąd fakty, dotyczące stosunków handlowych swego albo cudzego przedsiębiorstwa, jako to: jakości, właściwości, wartości, pochodzenia, przeznaczenia wytworów, towarów lub świadczeń, sposobu sprowadzania wytworów i towarów, warunków i sposobów produkcji, oznaczania cen żądanych, wyjątkowych sposobności nabycia (np. pozornej wyprzedaży, rzekomego pochodzenia towarów z masy konkursowej, lub rzekomego należenia towarów do masy konkursowej), odznaczeń przysługujących przedsiębiorstwu, przedsiębiorcy lub jego organom, praw, z przedsiębiorstwem połączonych, i t. p., ulega karze grzywny do 6.000 złotych, lub aresztu do trzech tygodni, albo obu karom łącznie. W razie szczególnie obciążających okoliczności grzywna może być podwyższona do 12.000 złotych, a areszt do sześciu tygodni.

2) Przepis ustępu pierwszego należy stosować także wtedy, gdy świadome wprowadzanie w błąd publiczności lub odbior-

ców odbywa się przez znaki lub odznaczenia obrazowe, plastyczne, liczbowe, słowne lub barwne, umieszczone na towarach, na lokalu albo w lokalu przedsiębiorstwa, albo na ruchomościach, do prowadzenia przedsiębiorstwa służących.

3) Sąd może wydać z urzędu lub na wniosek oskarżyciela publicznego zarządzenia na koszt skazanego celem wyprowadzenia publiczności i odbiorców z błędu. Takimi zarządzeniami mogą być zwłaszcza ogłoszenia w dziennikach lub na lokalach przedsiębiorstwa, wyjaśniające prawdziwy stan rzeczy, ogłoszenie wyroku, zniszczenie oznaczeń, ogłoszeń i innych środków w błąd wprowadzających i t. p.

Art. 47.

1) Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Ministrem Sprawiedliwości może w drodze rozporządzeń ogłaszanych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, a z powołaniem się na niniejszy artykuł: a) nakazać, by pewne towary były sprzedawane w handlu detalicznym tylko w przepisanych jednostkach ilościowych oraz z uwidocznieniem ich ilości (wagi, miary, liczby), jakości i miejsca pochodzenia; b) wydawać przepisy określające warunki urządzania wyprzedaży.

2) Nie stosujący się do przepisów powyższych rozporządzeń karani będą grzywną do sześćciuset złotych i aresztem do dni trzech lub jedną z tych kar.

Art. 48.

1) Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, z powołaniem się na niniejszy artykuł, zakazać zawierania pewnych umów, przez które przedsiębiorca w sposób, niezgodny z zasadami uczciwej konkurencji, stara się ułtwić sobie warunki zbytu.

2) W szczególności ulec może zakazowi umowa, przez którą ktoś za cenę bezwarunkowo należną zobowiązuje się do dostarczenia towaru lub spełnienia świadczeń pod warunkiem, że strona druga pozyska dla niego do pewnego czasu pod temi samymi warunkami pewną liczbę odbiorców (umowa lawinowa).

3) Winny skłonienia do zawarcia umów zakazanych ulega karze grzywny do 2.000 złotych lub aresztu do dni 10, albo obu karom łącznie, a umowy wbrew takim zakazom zawarte, mogą być unieważnione na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 49.

1) Kto o przedsiębiorstwie lub o przedsiębiorcy podaje świadomie nieprawdziwe wiadomości, które mogą podziałać odstrasząco na odbiorców, lub podkopać kredyt przedsiębiorcy, ulega karze grzywny do 12.000 złotych lub aresztu do sześciu tygodni, albo obu karom łącznie.

2) Postępowanie karne wdraża się na skutek skargi pokrzywdzonego. Jeżeli przestępstwo zwraca się ogólnie przeciw przedsiębiorstwom z pewnych okręgów lub należącym do pewnego związku, natenczas skargę wnieść mogą osoby, uprawnione do powództwa cywilnego (art. 44 ust. 1).

3) Sąd może wydać na wniosek pokrzywdzonego a na koszt skazanego odpowiednie zarządzenia celem wyprowadzenia publiczności i odbiorców z błędu. Takiemi zarządzeniami mogą być zwłaszcza ogłoszenia w dziennikach, wyjaśniające prawdziwy stan rzeczy, ogłoszenie wyroku i t. p.

Art. 50.

1) Kto, dowiedziawszy się w sposób niezgodny z prawem lub dobrymi obyczajami o tajemnicach przedsiębiorstwa technicznych lub handlowych, z tajemnic tych w celach konkurencyjnych korzysta, lub ich innym udziela, ulega karze grzywny do 12.000 złotych lub aresztu do sześciu tygodni, albo obu karom łącznie.

2) Tej samej karze ulega pracownik przedsiębiorstwa, gdy tajemnice techniczne lub handlowe, jakie powierzono mu z uwagi na stosunek służbowy, lub jakie poznał w wykonywaniu stosunku służbowego, podaje do wiadomości innych osób w celach konkurencyjnych, lub celem wyrządzenia szkody przedsiębiorcy, a to w czasie trwania stosunku służbowego lub do dwóch lat po rozwiązaniu tegoż.

3) Tej samej karze podlegać będzie ten, kto kierowników lub pełnomocników przedsiębiorstwa przez ofiarowanie, przyrzeczenie lub zapewnienie im, lub osobom przez nich wskazanym, korzyści materialnych lub innych skłoni do zawarcia umów kupna-sprzedaży lub dostarczeń na warunkach korzystniejszych od zwykle praktykowanych. Kierownicy lub pełnomocnicy przedsiębiorstwa za wymawianie lub uzyskiwanie dla siebie lub osób trzecich korzyści, o których mowa, w zamian za korzystniejsze warunki zawieranych umów kupna-sprzedaży czy dostarczeń, tej samej karze ulegać będą.

4) Postępowanie karne wdraża się na skutek skargi pokrzywdzonego. Jeżeli chodzi o wspólne tajemnice przedsiębiorstw z pewnych okręgów lub należących do pewnego związku, skargę wnieść mogą w przypadku ustępu 1 niniejszego artykułu osoby, uprawnione do powództwa cywilnego (art. 44 ust. 1), a w przypadku ustępu 2 — ten przedsiębiorca, z którym pracownik jest lub był związany stosunkiem służbowym.

Art. 51.

1) Roszczenia prywatno-prawne, uzasadnione czynami podpadającymi pod przepisy art. 46 — 50, mogą być dochodzone wprost na drodze cywilnej bez wytoczenia sprawy karnej.

2) Usiłowanie przestępstw przewidzianych w niniejszej ustawie jest karalne.

Art. 52.

Orzecznictwo karne w przypadkach art. 46, 49 i 50 należy do sądów okręgowych, w przypadkach zaś art. 47 i 48, do sądów powiatowych (pokoju).

C) Zakres przedmiotowy i podmiotowy
ustawy.

Art. 53.

1) Przepisy ustawy niniejszej stosować należy także do gospodarstw rolnych, leśnych i przedsiębiorstw górniczych.

2) Nie stosuje się przepisów ustawy niniejszej do zwalczania nieuczciwej konkurencji w zakresie zawodów wolnych, które posiadają ustawowo uregulowaną organizację, karzącą nieuczciwą konkurencję w drodze dyscyplinarnej.

Art. 54.

Poza przypadkami, przewidzianymi w umowach międzynarodowych, ochrona ustawy niniejszej służy cudzoziemcom, których przedsiębiorstwa nie mają siedziby głównej w Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie istniejącej wzajemności z państwem, w którym znajduje się siedziba główna ich przedsiębiorstw.

D) Moc obowiązująca innych ustaw.

Art. 55.

1) Przepisy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, zamieszczone w dotychczasowych ustawach, zachowują moc nadal, o ile skierowane są przeciw czynom, nieunormowanym w niniejszej ustawie.

2) Jeżeli ustawa niniejsza pewne czyny poddaje tylko skutkom cywilno-prawnym, a dotychczasowe ustawy uważają je za karalne, dotyczące przepisy karne zachowują moc obok przepisów cywilno-prawnych ustawy niniejszej.

3) Postanowienia karne ustawy niniejszej stosować należy tylko o tyle, o ile czyn nie podlega surowszym postanowieniom karnym innych ustaw.

E) Zatrzymywanie towarów na granicach.

Art. 56.

Rada Ministrów na wniosek właściwych ministrów może wydawać rozporządzenia, na podstawie których władze graniczne, zwłaszcza urzędy celne, będą upoważnione — pod warunkami i ze skutkami, w rozporządzeniach bliżej oznaczonemi — do zatrzymywania towarów, przywożonych do Rzeczypospolitej Polskiej i wywożonych z Rzeczypospolitej Polskiej, na czas potrzebny do uzyskania decyzji sądowej o zabezpieczeniu, jeżeli by były oznaczone w sposób niezgodny z przepisami niniejszej ustawy lub przepisami o znakach towarowych.

F) Przepis przejściowy.

Art. 57.

Aż do wydania jednolitych dla całego Państwa przepisów karnych nie można wdrożyć postępowania karnego o przestępstwa z art. 46, 49 i 50, jeżeli od ich popełnienia upłynęło lat trzy, o przestępstwa zaś z art. 47 i 48, jeżeli od ich popełnienia upłynął rok.

G) Przepisy końcowe.

Art. 58.

Upoważnia się Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości do ogłoszenia w drodze rozporządzenia ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w brzmieniu uwzględniającem zmiany, wynikające z niniejszego rozporządzenia.

Art. 59.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Przemysłu i Handlu i Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 60.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie ósmego dnia po dniu ogłoszenia.

ROZDZIAŁ 2.

O księgach handlowych.

Art. 61.

Kupiec ma obowiązek utrzymywania ksiąg handlowych, dających dokładny obraz stanu przedsiębiorstwa i toku czynności.

Wpisy mają być dokonane w księgach według zasad rachunkowości kupieckiej, z powołaniem załączników je uzasadniających. Powinny być zamykane z końcem roku obrotowego w zgodności z inwentarzem i z bilansem.

Art. 62.

Inwentarz ma być sporządzony corocznie i podawać majątek, wierzytelności i długi kupca, tak odnoszące się do przedsiębiorstwa handlowego, jak i do reszty jego majątku.

Art. 63.

Wartość przedmiotów wciągniętych do inwentarza nie może przekraczać ceny nabycia lub wytworzenia tych przedmiotów, a jeśli ich cena sprzedażna jest w chwili sporządzenia inwentarza niższą, należy do inwentarza wstawić tę niższą wartość.

Wierzytelności wątpliwe mają być oszacowane według prawdopodobnej wartości, wierzytelności nieściągalne mają być odpisane.

Koszta założenia przedsiębiorstwa mają być umieszczone w stanie biernym; w drodze rozporządzenia może władza ze-

zwolić spółkom na rozłożenie tych kosztów na okres nieprzekraczający lat pięciu.

Art. 64.

Inwentarz, bilans i rachunek zysków i strat powinny być w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego wciągnięte do osobnej księgi, podpisane przez kupca i bezpośrednio po tym podpisie podcyfrowane przez notariusza.

Wpisy do ksiąg handlowych powinny następować po sobie bezpośrednio, bez miejsc wolnych, w porządku chronologicznym, bez wywabiań i wycierań. Jeśli który wpis wymaga sprostowania, to sprostowanie to następuje przez nowy, obok starego wpisu dokonany, datą zaopatrzony zapisek, a przekreślenie starego wpisu powinno być tak dokonane, aby jego treść pozostała zupełnie czytelną.

Art. 65.

Księga inwentarzy powinna być przed użyciem paginowana i na pierwszej stronie opieczętowana przez właściwy sąd rejestrowy z podaniem urzędowej daty. Na ostatniej stronie sąd rejestrowy zaświadczy, z ilu stron księga się składa. Będzie on utrzymywał spis widymowanych w ten sposób inwentarzy.

Art. 66.

Porządnie utrzymywane księgi handlowe mogą w sporach pomiędzy kupcami o sprawy handlowe stanowić dowód na rzecz każdej ze stron.

Czy i jaka moc dowodowa zostanie tym księgom przyznana, rozstrzyga sędzia na podstawie swobodnego uznania, uwzględniając przytem większą lub mniejszą staranność w ich utrzymaniu.

Art. 67.

Niezależnie od powyższej zasady, księgi kupców stanowią

przeciw nim dowód, atoli nie można jednej części pisma rozdzielać od drugiej, ani jednego pisma od drugiego.

Art. 68.

Kupiec ma obowiązek przechowywać starannie dla każdej sprawy oryginały otrzymanych listów, telegramów i faktur oraz odpisy wysłanych listów, telegramów i faktur.

Art. 69.

W ciągu procesu sąd może na żądanie jednej ze stron lub z urzędu nakazać złożenie ksiąg i pism handlowych dla zbadania ustępów mających związek z procesem. Jeżeli strona, której sąd polecił złożenie ksiąg, tego nie uczyni, to sąd przyjmie twierdzenie przeciwnika procesowego w przedmiocie treści tych ksiąg za udowodnione.

W razie wątpliwości co do porządnego utrzymywania lub mocy dowodowej pism handlowych, sąd może zarządzić ich zbadanie przez rzeczoznawcę, który je zbada na miejscu w obecności osoby, u której te pisma się znajdują. Przeciwnik procesowy może dla kontroli przedłożyć pisma w jego posiadaniu będące.

Art. 70.

Jeżeli księgi, z których dowód sędzieja dopuścił, znajdują się poza okręgiem sądu orzekającego, sędzieja zwróci się do sądu terytorjalnie właściwego z rekwizycją o ich zbadanie i o nadesłanie protokołu z tej czynności.

Art. 71.

W wypadkach likwidacji i rozwiązania spółek, wspólności dóbr i rozdziału spadku, sędzieja może zarządzić zbadanie wszystkich ksiąg i pism handlowych w całej ich rozciągłości, z oznaczeniem przestrzegać się przytem mającego trybu postępowania.

Art. 72.

Zapiski uskutecznione przez pomocnika przeznaczonego do utrzymania księgowości i rachunkowości, mają takie same znaczenie, jak gdyby były dokonane przez pryncypała.

Art. 73.

Księgi i dokumenty oznaczone w niniejszym dziale, mają być przechowane przez kupca przez pięć lat od daty ostatniego wpisu.

ROZDZIAŁ 3.

Ogłaszanie majątkowych umów małżeńskich.

Art. 74.

Kupiec bezzwłocznie po zawarciu majątkowych umów małżeńskich, a żonaty względnie zameżny kupiec bezzwłocznie po rozpoczęciu przedsiębiorstwa, jest obowiązany zgłosić umowy małżeńskie celem wpisu do rejestru handlowego i w tym akcie wyszczególnić, czy jego małżonek otrzymał posag i czy została umówiona wspólność dóbr.

Notariusze mają pod rygorem kar porządkowych, co miesiąc przysyłać sędziemu rejestrowemu odpisy umów małżeńskich, w których jedna z kontraktujących stron jest kupcem.

Art. 75.

Jeżeli małżonek będący kupcem żąda rozdziału wspólnego majątku, powinien bezzwłocznie zgłosić to żądanie celem wpisu do rejestru.

Orzeczenie sądowe dopuszczające rozdział wspólnego majątku nie może być wydane prędzej, jak w 30 dni od tego wpisu i musi również być wpisane do rejestru handlowego.

Jeżeli wpisu tego orzeczenia nie dokonano, to wierzyciele handlowi małżonka, który jest kupcem, mogą sprzeciwić się

użyciu rozdzielonej kwoty na zaspokojenie wierzycieli drugiego małżonka. Niezależnie od tego postanowienia, mogą wierzyciele handlowi kupca w myśl prawa cywilnego żądać unieważnienia rozdziału wspólnego majątku oraz wszelkich umów między małżonkami, jeśli ten rozdział lub te umowy nastąpiły w celu skrzywdzenia wierzycieli kupca.

TYTUŁ V.

O POMOCNIKACH HANDLOWYCH.

ROZDZIAŁ I.

O pełnomocnictwie.

Sekcja I. Prokura.

Art. 76.

Prokurentem jest osoba, której pryncypał albo jego ustawowy zastępca w wyraźnej formie polecił prowadzenie swego przedsiębiorstwa lub pewnego działu tego przedsiębiorstwa.

Art. 77.

Udzielenie prokury powinno być zgłoszone do rejestru handlowego siedziby przedsiębiorstwa i zaopatrzone podpisem pryncypała i podpisem firmy przez prokurenta.

Prokurent podpisuje firmę w ten sposób, że pod napisaną albo drukiem lub pieczęcią odbitą firmą podpisuje swoje nazwisko z dodatkiem: „per procura“ lub innym równoznacznym.

Art. 78.

Prokura nadaje nieograniczone i nieograniczalne prawo zawierania za pryncypała wszelkich sądowych i pozasądowych czynności, wynikających z jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego, z wyjątkiem zwinięcia i pozbycia przedsiębiorstwa, tudzież obciążenia nieruchomości pryncypała.

Do dokonania tych aktów musi prokurent mieć osobne szczególne pełnomocnictwo.

Przeciwna umowa nie ma skutku prawnego wobec osób trzecich.

Prokurent odpowiada pryncypałowi za szkodę zrządzoną niezastosowaniem się do jego wskazówek.

Art. 79.

Prokura może być udzielona kilku osobom łącznie. W tym wypadku czynności jednego z prokurentów uprawniają i zobowiązują pryncypała tylko w wypadku, jeżeli działał on za zgodą reszty łącznych prokurentów, albo jeśli ci ostatni jego czynność uznali.

Art. 80.

Prokurent nie może bez wyraźnego zezwolenia pryncypała zawierać czynności handlowych ani uczestniczyć na własny lub cudzy rachunek w przedsiębiorstwie mającem taki sam przedmiot jak to, dla którego został ustanowiony.

W razie przekroczenia tego zakazu, prokurent musi pryncypałowi zwrócić wyrządzoną szkodę, a nadto pryncypał może zażądać wydania sobie korzyści osiągniętych z czynności zabronionej, oraz prokurę odwołać.

Art. 81.

Prokura jest w każdej chwili odwołalna, gaśnie ze śmiercią prokurenta lub z jego utratą zdolności do działań prawnych. Gaśnie ona także ze śmiercią i utratą zdolności do działań prawnych mocodawcy, jeśli w akcie udzielania prokury nie postanowiono inaczej.

Art. 82.

Zgaśnięcie lub odwołanie prokury ma być zgłoszone celem wpisu do rejestru handlowego nawet w tym wypadku, kiedy jej udzielenie nie zostało wpisane.

Sekcja 2.

Pełnomocnictwo generalne.

Art. 83.

Pryncypał może udzielić prawa do prowadzenia przedsiębiorstwa, pewnych działów tego przedsiębiorstwa także w formie zwyczajnego handlowego pełnomocnictwa, które rozciągać się może także tylko na poszczególne do przedsiębiorstwa należące czynności. W tych wypadkach pełnomocnictwo obejmuje wszelkie czynności i akta prawne, które prowadzenie takiego przedsiębiorstwa, działu przedsiębiorstwa, lub zawarcie zleconej czynności za sobą pociąga.

Do pozbycia lub obciążenia nieruchomości, do ściągnięcia należności wekslowych, do zaciągania pożyczek i prowadzenia procesów, jest taki pełnomocnik uprawniony tylko jeśli posiada pełnomocnictwo szczególne.

Sekcja 3.

Wysłannicy i pełnomocnicy handlowi.

Art. 84.

Wysłannikami handlowymi są osoby, którym pryncypał poleca zawieranie na swój rachunek dostaw i zamówień poza siedzibą swego przedsiębiorstwa.

Mają oni na żądanie udzielić stronom dokument określający zakres ich pełnomocnictwa.

O ile pełnomocnictwo nie postanawia inaczej, nie mają oni prawa żądania uiszczenia do swych rąk zapłaty, chyba że sami towar wydają, ani udzielania rabatów i prolongat przy czynnościach przez siebie zawartych. Mogą natomiast otrzymywać przy zamówieniach zadatki i przyjmować reklamacje ze skutkiem wiążącym pryncypała.

Mają oni obowiązek zawiadamiania pryncypała o koniunkturach towarowych i o wypłatności jego klientów.

Zapomocą rozporządzenia mogą być wydane postanowie-

nia o obowiązku wysłanników handlowych zaopatrzenia się w uwierzytelnione legitymacje, oraz o zakazie wożenia ze sobą towarów. Ponadto rozporządzeniem może być objęty zakaz odwiedzania przez wysłanników osób nie będących kupcami.

Art. 85.

Pomocnicy handlowi, którym poruczono sprzedaż hurtową lub detaliczną, mają prawo wewnątrz sklepu lub magazynu odbierać cenę kupna za towary przez siebie sprzedane, chyba, że pryncypał w sposób widoczny zastrzegł, że zapłata ma być uiszczona w kasie przedsiębiorstwa.

Poza sklepem lub magazynem mogą odbierać cenę kupna tylko za wręczeniem wystawionego przez kasjera formalnego pokwitowania, lub jeśli się wykażą pełnomocnictwem szczególnem.

Art. 86.

Zarówno wysłannicy jak pełnomocnicy handlowi nie mogą bez wyraźnego upoważnienia zajmować się na własny lub cudzy rachunek czynnościami handlowymi mającemi ten sam przedmiot, co przedsiębiorstwo pryncypała.

W razie przekroczenia tego zakazu pryncypał może umowę służbową zerwać i żądać odszkodowania.

Wysłannicy handlowi muszą spełniać swoje obowiązki osobiście.

Art. 87.

Żaden pełnomocnik handlowy nie może bez wyraźnego zezwolenia pryncypała przelać w całości swego pełnomocnictwa na inną osobę.

ROZDZIAŁ 2.

Agenci handlowi.

Art. 88.

Agentem handlowym jest, kto nie będąc pomocnikiem handlowym, ale pozostając w stałym stosunku prawnym do je-

dnej lub więcej firm w obrębie pewnego obszaru, zajmuje się zawodowo ułatwianiem im zawarcia czynności handlowych.

Ułatwienie to polega głównie na dostarczaniu informacji, na przedsięwzięciu dochodzeń, na stosowaniu reklamy, na interwencji u władz lub u osób prywatnych.

Bez osobnego pełnomocnictwa agent nie ma prawa zawierania czynności prawnych w imieniu dającego zlecenie.

Jeśli agent wbrew temu postanowieniu zawarł czynność prawną w imieniu obsługiwanej przez siebie firmy, ma ją o tem bezzwłocznie zawiadomić. Jeżeli w tym wypadku zastąpiony bezzwłocznie po otrzymaniu tego zawiadomienia nie doniesie trzeciemu kontrahentowi, że odmawia uznania zawartej przez agenta czynności, to czynność tę poczytuje się za uznaną.

Art. 89.

Bez szczególnego pełnomocnictwa agent nie ma prawa odbierania pieniędzy za pryncypała ani udzielania zwłoki i rabatu.

Natomiast jest agent upoważniony i zobowiązany przyjmować reklamacje z tytułu wad towaru, oświadczenia, że towar jest pozostawiony do dyspozycji, oraz żądać w interesie pryncypała kaucji lub innych zabezpieczeń.

Art. 90.

W braku odmiennej umowy, przedsiębiorstwo zatrudniające agenta nie może w obrębie tego samego obszaru i dla tego samego działu czynności posługiwać się różnymi agentami, ani też agent nie może pracować dla kilku firm czyniących sobie konkurencję.

Na obszarze terytorjalnym, w którym agent wyłącznie zajmuje się interesami pewnej firmy, ma on prawo do prowizji także z czynności zawartych przez tę firmę bez jego współdziałania.

Art. 91.

Agent ma każdej firmie, dla której pracuje, bezzwłocznie donieść o każdej dla niej zawartej czynności, oraz dostarczać

informacji dotyczących się własnego okręgu. Ma on w księgach swych utrzymywać oddzielne zapiski z czynności dotyczących się poszczególnych przedsiębiorstw, oraz osobno przechowywać towary do tych firm należące. Jest on obowiązany do przestrzegania staranności kupieckiej w sprawach obsługiwanych przez siebie firm.

Art. 92.

Agent pobiera prowizję oznaczoną umową lub zwyczajem handlowym, jako wynagrodzenie za dokonane na rzecz poszczególnych firm czynności, o ile te czynności zostaną normalnie rozwikłane. W razie częściowego wykonania czynności, należy się agentowi prowizja od kwoty ściągniętej.

Jeżeli zawarta czynność nie została wykonana wskutek nieuzasadnionego względami na osobę współkontrahenta zachowania się obsługiwanej przez agenta firmy, to agentowi należy się pełna prowizja.

Wypłata prowizji następuje w końcu każdego półroczu na podstawie przesłać się agentowi mającego wykazu wraz z kopjami faktur wysyłanych odbiorcom za czas wykazem objęty.

W braku odmiennej umowy agent nie ma prawa do zwrotu wydatków związanych z jego działalnością.

Art. 93.

Umowę agencyjną zawartą na czas nieoznaczony, może każda strona na sześć tygodni przed upływem każdego kwartału wypowiedzieć.

Z ważnych przyczyn można umowę zerwać bez wypowiedzenia.

Art. 94.

Postanowienia art. 88 — 93 stosują się także do osób, które, nie będąc agentami, podejmują się stale w okręgu ściśle oznaczonym ułatwiania czynności handlowych dla jednej lub więcej firm.

ROZDZIAŁ 3.

O stręczycielach handlowych.

Art. 95.

Stręczycielem handlowym jest osoba, która nie będąc do tego umową służbową zobowiązana, podejmuje się zawodowo dla innych osób pośredniczenia w umowach o nabycie lub pozbycie towarów lub papierów wartościowych, o ubezpieczenie towarów, ich wysyłkę, pożyczki bodmeryjne, najem okrętu i t. p.

Postanowienia niniejszego rozdziału nie mają zastosowania do pośredniczenia w czynnościach mających za przedmiot nieruchomości.

Art. 96.

Z zastrzeżeniem odmiennych norm ustawodawczych lub wydanych w drodze rozporządzenia, zawód stręczyciela handlowego jest wolnym i podlega następującym przepisom.

Art. 97.

Obowiązkiem stręczyciela jest:

1) bezstronne podawanie klientom wiadomości o okolicznościach, które ich mogą skłonić lub ustrzedz przed zawarciem czynności;

2) odpowiedzialność za autentyczność papierów wartościowych i za prawdziwość podpisu na ostatniem przeniesieniu wręczonych przez siebie dokumentów;

3) dostarczenie kupującemu podpisanego przez siebie wykazu nabytych papierów wartościowych z podaniem numerów i serji;

4) doręczenie stronom bezzwłocznie po zawarciu przez nie czynności prawnej, podpisanej przez siebie terminatki, podającej nazwiska kontrahentów, przedmiot oraz treść czynności pra-

wnej, rodzaj i ilość sprzedanego towaru, jego cenę oraz czas dostawy;

5) przechowywanie próbek towarów sprzedanych według próby aż do zupełnego wykonania umowy, oraz dokładne indywidualne oznaczenie tych próbek;

6) powstrzymanie się od przyjmowania zleceń od osób niewypłatnych, od osób nie mających zdolności do działań prawnych, wreszcie od współudziału w czynnościach zabronionych.

Natomiast nie jest stręczyciel w braku odmiennej umowy obowiązany do wykonania osobiście zleconej sobie czynności.

Art. 98.

Jeżeli zawarta za pośrednictwem stręczyciela czynność prawna nie ma być wykonana zaraz, ma stręczyciel każdej stronie doręczyć terminatkę z podpisem współkontrahenta.

Jeżeli jedna ze stron odmawia podpisania lub przyjęcia terminatki, to stręczyciel zawiadomi o tem bezzwłocznie jej współkontrahenta.

Art. 99.

Stręczyciel z ustawy nie jest pełnomocnikiem stron. Jeżeli zawiera czynność prawną jako zastępca jednej ze stron, traci wszelkie z pośrednictwa płynące prawa.

Również nie jest stręczyciel w braku szczególnego pełnomocnictwa lub odpowiedniego zwyczaju handlowego uprawniony do odebrania dla jednej ze stron zapłaty.

Art. 100.

Stręczycielowi należy się prowizja, jeżeli umowa została zawarta za jego pośrednictwem, tudzież o ile ziści się warunek zawieszający, od którego zawisła skuteczność umowy. Nie traci on prowizji, jeżeli umowa została stornowana.

W braku odmiennego zwyczaju lub umowy, stręczyciel mo-

że żądać od każdej ze stron połowy prowizji, nie ma zaś prawa do zwrotu wydatków.

Skarga przedawnia się jedynm rokiem.

Art. 101.

Stręczyciel, który klientowi nie wymienia nazwiska współkontrahenta, lub który w terminatce zastrzega sobie jego wymienienie w późniejszym czasie, odpowiada osobiście za wykonanie umowy, a przez jej wykonanie wstępuje w prawa trzeciego wobec niewymienionego współkontrahenta.

Jeżeli kontrahent niewymieniony wyjawia swoje nazwisko po zawarciu umowy bądź sam, bądź przez stręczyciela, to każdy z współkontrahentów może wystąpić bezpośrednio przeciw drugiemu, a na wypadek niewykonania umowy może zapozwać stręczyciela osobiście.

Art. 102.

Stręczyciel powinien obok innych ksiąg i dokumentów potrzebnych dla swego przedsiębiorstwa, utrzymywać:

1) książkę podręczną, w której w chwili zawarcia umowy zaznaczy, choćby ołówkiem i w streszczeniu, główne punkta umowy;

2) dziennik, w którym w porządku chronologicznym i szczegółowo wpisze treść i warunki czynności prawnych zawartych za swoim pośrednictwem; wpis ten należy skutecznić bez skrótów, a wszelkie cyfry wypisać głoskami. Podpisany przez siebie odpis tego ostatniego wpisu wręczy on na żądanie każdej ze stron.

Do obu powyższych ksiąg mają zastosowanie postanowienia tytułu IV rozdział 2 o utrzymywaniu ksiąg handlowych. Obie powyższe księgi ma stręczyciel codziennie w chronologicznym porządku podpisywać.

Od obowiązków wymienionych w niniejszym artykule jest wolny stręczyciel pośredniczący wyłącznie w czynnościach detalicznych handlu drobnego.

Art. 103.

Sąd może z urzędu nakazać stręczycielowi złożenie ksiąg i korespondencji dla stwierdzenia faktów dotyczących się sporu pomiędzy kontrahentami, oraz ewentualnie nakazać dostarczenie wyjaśnień.

Art. 104.

W razie niewypełnienia obowiązków wymienionych w niniejszym tytule, stręczyciel odpowiada za szkodę oraz podlega karom ustanowionym w niniejszej ustawie oraz w ustawach i rozporządzeniach szczególnych.

Część druga.

O ZRZESZENIACH HANDLOWYCH.

TYTUŁ I.

Postanowienia ogólne.

Art. 105.

Zrzeszenia handlowe są albo spółkami handlowymi albo zrzeszeniami handlowymi w ściślejszem znaczeniu.

Art. 106.

W spółce handlowej firma oznacza wszystkich spółników; celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa, a majątek spółki jest wspólną własnością spółników i odpowiada za długi tegoż przedsiębiorstwa.

Art. 107.

W zrzeszeniach handlowych w ściślejszem znaczeniu, firma może oznaczać nie wszystkich spółników, wkładka spółnika może nie stawać się wspólną własnością spółników, prawo wystąpienia ze zrzeszenia może być ustawą zagwarantowane, a kapitał zrzeszenia może być zasadniczo zmienny.

Art. 108.

Spółki handlowe są następujące:

1) Spółka firmowa. Każdy członek tej spółki odpowiada za długi osobiście, nieograniczenie i solidarnie.

2) Spółka komandytowa zwyczajna. Jedna grupa członków tej spółki odpowiada jak pod 1), druga — (komandytyści), odpowiada tylko wobec spółki za wniesienie wkładek, do których spółnik się umową spółki zobowiązał. Kapitał spółki nie jest podzielony na akcje.

3) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Każdy członek tej spółki odpowiada za zobowiązania firmy wkładką, do której się umową spółki zobowiązał, oraz ewentualnie dopłatami, do których go ta umowa i uchwała spółki obowiązuje. Kapitał tej spółki nie jest podzielony na akcje.

4) Spółka komandytowa na akcje. W tej spółce kapitał spółki, albo kapitał złożony przez komandytystów jest podzielony na akcje. Spólnicy dzielą się na dwie grupy: spółnicy jawni (komplementarjusze) odpowiadają za długi firmy osobiście, nieograniczenie i solidarnie; komandytyści - akcjonariusze odpowiadają tylko za wpłacenie kwot przypadających według statutu na oswobodzenie przydzielonych sobie akcji.

5) Spółka akcyjna. W tej spółce wszyscy akcjonariusze odpowiadają jedynie za uiszczenie kwot lub wkładek rzeczowych przypadających według statutu oraz uchwał walnego zgromadzenia, ewentualnie także za dokonanie pewnych świadczeń periodycznych niepieniężnych.

Art. 109.

Zrzeszeniami handlowymi w ściślejszem znaczeniu są: spółdzielnia i spółka niejawna.

Art. 110.

Spółki cywilne utworzone w formie spółek akcyjnych, komandytowo - akcyjnych, spółdzielni lub spółek z ograniczoną od-

powiedzialnością są poczytane za spółki handlowe i podlegają postanowieniom niniejszej ustawy.

TYTUŁ II.

SPÓŁKI HANDLOWE.

ROZDZIAŁ I.

Spółka firmowa.

Art. 111.

Firmową jest spółka prowadząca pod wspólną firmą przedsiębiorstwo handlowe, w której odpowiedzialność żadnego spółnika za długi spółki nie jest w obec wierzycieli ograniczona.

Art. 112.

Umowa mająca za przedmiot zawarcie spółki firmowej ma być zawarta aktem prywatnym o podpisach uwierzytelnionych.

Akt musi zawierać:

- 1) nazwiska, imiona oraz miejsce zamieszkania spółników,
- 2) firmę spółki,
- 3) wymienienie spółników powołanych do zarządu i do zastępstwa spółki,
- 4) siedzibę spółki i jej zakładów filjalnych,
- 5) przedmiot przedsiębiorstwa, udział wnieść się przez każdego spółnika mający w gotówce, w wierzytelnościach lub w innych dobrach, wartość za którą te wkładki rzeczowe zostały przyjęte i sposób ich oszacowania,
- 6) udział każdego spółnika w zyskach i stratach spółki,
- 7) termin wejścia w życie i projektowanego zgaśnięcia spółki.

Art. 113.

Spólnicy mają w ciągu dni pięciu wnieść odpis aktu założenia do właściwego sądu handlowego w celu wpisania przedsiębiorstwa do rejestru (art. 29).

Spółka powstaje z chwilą rozpoczęcia czynności pod swą firmą.

Art. 114.

Jeżeli po upływie piętnastu dni od zawarcia pierwszej czynności pod firmą lub od daty prywatnego aktu zawarcia spółki, firma nie została zarejestrowana, to każdy spółnik ma prawo wnieść do sądu podanie o urzędowe uznanie istnienia spółki. Orzeczenie przez sąd wskutek tego podania wydać się mające, musi zawierać punkta podane w art. 112 i służy za podstawę do wpisu spółki do rejestru handlowego.

Spólnicy, którzy przed dokonaniem wpisu spółki do rejestru handlowego działali w jej imieniu, odpowiadają osobiście, nieograniczenie i solidarnie z czynności za niezarejestrowaną spółkę zawartych. Spólnicy, którzy w tem działaniu nie brali udziału ani nie dawali do niego upoważnienia, odpowiadają osobom trzecim w myśl ustawy i kontraktu spółki jedynie w razie ratyfikacji tego działania.

Art. 115.

Wyciąg wpisu zawierający wszystkie dane wymienione w art. 112 zostanie z urzędu bezzwłocznie ogłoszony w pismach przeznaczonych na ogłoszenia rejestrowe.

Art. 116.

Spólnicy mają bezzwłocznie po utworzeniu spółki złożyć w sądzie rejestrowym uwierzytelnione podpisy osób upoważnionych do jej zastępstwa.

Również podpisy prokurentów mają być złożone bezzwłocznie po ich mianowaniu. Wreszcie zgłoszone być ma bezzwłocznie zarówno w sądzie zakładu głównego, jak i ubocznego, utworzenie, przekształcenie lub zamknięcie filji.

Sąd dokona wpisów w jaknajkrótszym czasie.

Art. 117.

Członek przystępujący do spółki już istniejącej, odpowiada za wszystkie przed swoim przystąpieniem zaciągnięte przez nią zobowiązania, choćby firma uległa zmianie.

Umowa przeciwna nie ma skutku wobec osób trzecich.

Art. 118.

Bez zezwolenia wszystkich członków spółki, udział spółnika nie może być aktami prawnymi między żyjącymi odstąpiony trzeciej osobie.

W miejsce spółnika zmarłego wstępuje dziedzic, jeśli umowa spółki nie postanawia inaczej.

Jeżeli jest więcej dziedziców, wybierają oni z pomiędzy siebie tego, który ich wobec spółki będzie reprezentował. Wybór ten nie może być cofnięty.

Majątek spadkowy spółnika zmarłego odpowiada jeszcze przez dwa lata za zobowiązania spółki; po tym terminie wyłączna i nieograniczona odpowiedzialność spada na tego dziedzica, który został przez spółdziedziców na członka spółki wyznaczony.

Do rejestru handlowego należy celem ogłoszenia zgłosić zmiany w osobach spółników, oraz kalendarzowo oznaczony okres, w którym trwa odpowiedzialność majątkiem spadkowym.

Art. 119.

W każdej umowie piśmiennej spółki, w każdym akcie prawnym, w korespondencji oraz w ogłoszeniach dotyczących się spółki, musi być jasno wymieniona firma spółki, jej siedziba, data powstania, oraz sąd, do którego rejestru spółka jest wpisana.

Art. 120.

Jeżeli wartość przedmiotów wniesionych przez spółnika jako wkładka nie została oszacowana umownie, należy przyjąć

cenę bieżącą dnia, w którym wpłata powinna była nastąpić, ustaloną w cedule giełdowej lub targowej miejsca siedziby spółki, a w braku takiej ceduły, ustaloną przez rzeczoznawców.

Art. 121.

W braku odmiennej umowy, przedmioty do spółki wniesione stają się jej własnością.

Art. 122.

Spółnik, który na zaspokojenie swego długu odstępuje spółce swoją wierzytelność do osób trzecich, nie zostaje zwolniony ze swego zobowiązania, dopóki spółka nie uzyska zapłaty kwoty, objętej tem zobowiązaniem. Odpowiada on spółce obok kwoty głównej także za procent ustawowy, biegnący od terminu płatności odstąpionej wierzytelności, a nadto jest obowiązany do zwrotu szkody.

Art. 123.

Spółnik, zalegający z wpłatą wkładki, odpowiada za powstałą stąd szkodę, a jeżeli wkładka jest pieniężna, jest obowiązany płacić procenta niezależnie od zwrotu wyższej szkody.

Art. 124.

Sam dozwolony umową spółki udział zatrudnionych w niej osób w zyskach spółki jako pełne lub częściowe wynagrodzenie za ich pracę, nie nadaje tym osobom charakteru spółników.

Art. 125.

Zysk nie może być spółnikom wypłacony, o ile nie został rzeczywiście osiągnięty; wszakże spółka nie może domagać się zwrotu wypłaconych wbrew temu postanowieniu kwot, pobra-

nych przez spółników w dobrej wierze, na podstawie bilansu prawnie zatwierdzonego, a wykazującego do rozdziału tenże zysk.

W braku odmiennego postanowienia umowy spółki, zysk ma być obliczony w stosunku do wysokości udziałów.

Art. 126.

W razie częściowej straty kapitału zakładowego, wszelkie zyski muszą być obrócone na jego przywrócenie do pierwotnej wysokości, a ich rozdział jest niedozwolony i bezskuteczny.

Art. 127.

Uchwała spółników w sprawie zmiany rodzaju spółki, jej przedmiotu, narodowości, w sprawie obniżenia kapitału zakładowego spółki, albo jej rozwiązania przed terminem, staje się skuteczna w 30 dni od wpisu do rejestru handlowego.

Wierzyciele, których pretensje powstały przed zapadnięciem takich uchwał, mogą w ciągu tych 30 dni wnieść do sądu sprzeciw, który, aż do jego cofnięcia lub niepodlegającego tokowi instancji rozstrzygnięcia, wstrzymuje wykonanie uchwały.

Sprzeciw powinien być wpisany do rejestru handlowego.

Art. 128.

Osobiści wierzyciele członków spółki firmowej, których wierzytelność w wypadku zakwestjonowania została stwierdzona prawomocnem orzeczeniem sądowem, mogą sprzeciwić się uchwale spółników przedłużenia spółki poza okres, na który została zawarta.

Sprzeciw powinien być wniesiony do sądu w ciągu 30 dni od wpisu w rejestrze uchwały spółkę przedłużającej. Ma on ten skutek, że w stosunku do wnoszącego sprzeciw, przedłużenie spółki pozbawione jest skutku prawnego.

Jeżeli sprzeciw zostanie prawomocnem orzeczeniem utrzymany w mocy, to spółnicy mają oświadczyć, czy zamierzają

zrzec się przedłużenia spółki, czy też wykluczyć spółnika, który jest dłużnikiem wnoszącego sprzeciw. W tym ostatnim wypadku udział spółnika wykluczyć się mającego, powinien być obliczony na podstawie bilansu za ostatni rok obrotowy, zatwierdzonego przez spółkę w czasie statutem wyznaczonym.

Art. 129.

Przeciw orzeczeniu sądu rejestrowego w sprawie utworzenia, zmiany statutu lub rozwiązania spółek, dopuszczalny jest rekurs w ciągu 90 dni. Rekurs ten może wnieść także Prokuratorja Generalna. Przeciw orzeczeniu sądu apelacyjnego dopuszczalny jest nadzwyczajny rekurs rewizyjny tylko z tytułu pogwałcenia ustawy.

Art. 130.

Osobiści wierzyciele członka prawomocnie powstałej spółki nie mogą podczas jej trwania dochodzić swych praw na udziale dłużnika w spółce inaczej, jak przez powództwo celem egzekucji na tej kwocie pieniężnej, która przypada dłużnikowi jako jego udział w zysku lub jako udział w majątku przy likwidacji spółki.

W tym ostatnim wypadku na podstawie korzystnego prawomocnego wyroku mogą oni żądać rozwiązania spółki i prowadzić egzekucję na udziale, który dłużnikowi przypadnie z likwidacji.

Art. 131.

Żaden spółnik nie może pobrać z majątku spółki nic ponad kwoty mu wyznaczone lub należne, jako zwrot poczynionych za spółkę wydatków.

Spółnik przekraczający ten zakaz, niezależnie od zwrotu szkody, jest odpowiedzialny za kwoty pobrane i będzie traktowany tak, jak gdyby nie był wniósł swej wkładki.

Art. 132.

Bez zezwolenia pozostałych nie może żaden spółnik należeć jako spółnik osobiście odpowiedzialny do spółki konkurencyjnej lub mającej ten sam przedmiot przedsiębiorstwa, ani też nie może w tym zakresie zawierać czynności handlowych na rachunek własny lub osób trzecich.

Zezwolenie poczytuje się za udzielone, jeśli pozostali spółnicy jeszcze przed zawarciem umowy spółki wiedzieli, że dany spółnik należy do spółki konkurencyjnej lub konkurencyjne interesy zawiera, a żaden z tych spółników przed zawarciem umowy spółki nie zażądał zaniechania tego uczestnictwa lub tych czynności.

Art. 133.

W razie przekroczenia postanowień poprzedzającego artykułu, spółka może niezależnie od prawa wykluczenia spółnika, uznać działanie spółnika za dokonane na jej własny rachunek, a nadto domagać się zwrotu szkody.

To prawo spółki gaśnie w 90 dni od chwili, kiedy jeden ze spółników dowiedział się o przekroczeniu zakazu.

Art. 134.

Umowa spółki postanawia, którzy członkowie mają mieć prawo zastępstwa spółki. W braku umowy prawo to przysługuje każdemu spółnikowi.

Prawo zastępstwa jest nieograniczone i nieograniczalne, obejmuje wszelkie akta prawne z osobami trzecimi do prowadzenia, zmiany i zwinienia przedsiębiorstwa potrzebne, mianowanie prokurentów i pełnomocników, czyni zbędnem wszelkie pełnomocnictwo szczególne i procesowe.

Odwołanie prawa zastępstwa przysługuje każdemu spółnikowi i ma za skutek rozwiązanie spółki.

Umowa spółki albo późniejsza jednomyślna uchwała spółników może postanowić, że spółnik mający prawo zastępstwa

ma je wykonywać łącznie z innym lub z innymi spółnikami to prawo posiadającymi lub z prokurentem. W takim wypadku należy stosować postanowienia wydane dla prokury łącznej.

Art. 135.

Niezależnie od swego nieograniczonego prawa zastępstwa, są spółnicy to prawo posiadający odpowiedzialni wobec spółki za przestrzeganie postanowień, któremi pierwotna lub późniejsza umowa spółki ich działalność na wewnątrz ograniczyła. Czynność jednak z pogwałceniem tego przepisu przez nich z osobą trzecią zawarta jest ważna.

Art. 136.

Zastępcy spółki nie mogą swego pełnomocnictwa przelać na inne osoby, jeśli to prawo nie zostało im przyznane wyraźnie i ogłoszone.

W wypadku przekroczenia tego zakazu spółka nie jest zobowiązana wobec osób trzecich, natomiast może się ona domagać od bezprawnie podstawionego zastępcy wydania korzyści płynących z czynności za nią przedsięwziętych.

Art. 137.

Czynności organizacyjne, administracyjne i nadzorcze, niewymagające zawierania umów z osobami trzecimi, mogą być umową spółki powierzone także spółnikom, niemającym prawa zastępstwa (spółnicy zarządzający). W braku takiej umowy, do spełnienia tych czynności powołanym jest każdy spółnik.

Działalność spółników zarządzających podlega zasadom o umowie zlecenia, a jej zakres jest określony praktyką kupiecką.

Art. 138.

Członkowie zarządzający są wobec spółki odpowiedzialni solidarnie za:

- 1) istotne wniesienie przez spółników wkładów wykazanych w księgach spółki jako wniesione,
- 2) rzeczywiste istnienie zysku, z którego dokonano podziału,
- 3) istnienie wymaganych przez ustawę ksiąg i porządek ich utrzymywanie,
- 4) ściśle wypełnianie postanowień zawartych w pierwotnej lub późniejszej umowie spółki,
- 5) w ogólności za ściśle przestrzeganie obowiązków ciążących na nich z ustawy lub z umowy spółki.

Art. 139.

Spółnik, który bez piśmiennego upoważnienia reszty spółników rozporządza pieniędzmi lub przedmiotami spółki na użytek własny lub osób trzecich, obowiązany jest, oprócz odszkodowania, zwrócić spółce płynące z tych czynności zyski.

Art. 140.

Spółnicy odpowiadają za zobowiązania zaciągnięte przez osoby do zastępstwa uprawnione nieograniczenie i solidarnie. Wierzyciele handlowi mogą wytoczyć powództwo według swego wyboru, albo przeciw spółce, albo przeciw jednemu, kilku lub wszystkim spółnikom, albo przeciw spółnikom i spółce.

Wyrok uzyskany przeciw spółce, daje powodowi tytuł egzekucyjny przeciw każdemu ze spółników wpisanych do rejestru handlowego.

Art. 141.

Zmiana umowy spółki wymaga zgody wszystkich spółników.

Jeżeli umowa spółki postanawia, że do zmiany narodowości spółki, przedmiotu przedsiębiorstwa, lub przeniesienia głównej jego siedziby wystarcza uchwała większości, to spółnicy przegłosowani mogą ze spółki wystąpić.

Do zatwierdzenia bilansu oraz do pociągnięcia do odpowiedzialności członków zarządzających wystarcza, żeby się za tem oświadczył wspólnik lub spółnicy, których udziały stanowią większą część kapitału spółki.

ROZDZIAŁ 2.

Spółka komandytowa zwyczajna.

Art. 142.

W spółce komandytowej zwyczajnej jeden lub kilku spółników odpowiada nieograniczenie i solidarnie za długi spółki (spółnik osobiście odpowiedzialny), reszta spółników odpowiada spółce swoimi udziałami (komandytyści).

Art. 143.

W zgłoszeniu spółki do rejestru handlowego należy oprócz wymienionych w art. 112 danych, przytoczyć imię i nazwisko, miejsce zamieszkania oraz wyrażoną w pieniądzach wysokość wkładki każdego komandytysty. Zgłoszenie to ma być dokonane przez wszystkich spółników. Ogłoszenie wpisu poda ilość komandytystów, bez wymienienia ich nazwisk i wysokości wkładek.

Postanowienia niniejszego artykułu należy stosować analogicznie przy przystąpieniu, lub wystąpieniu spółnika ze spółki.

Art. 144.

Udziały spółników nie mogą być przyobleczone w formę papierów wartościowych; ich odstąpienie nie ma skutku prawnego wobec spółki.

Art. 145.

Umowa spółki postanawia, który lub którzy z spółników osobiście odpowiedzialnych posiadać będą prawo zastępstwa i zarządu w spółce.

Komandytysta, zawierający czynności prawne za spółkę, ma oświadczyć wyraźnie, że działa jako pełnomocnik; w przeciwnym razie odpowiada wobec osób trzecich całym majątkiem za wszelkie zobowiązania spółki.

Natomiast może komandytysta brać udział w czynnościach niewymagających zastępstwa spółki na zewnątrz, jako to: może pracować w wspólnem przedsiębiorstwie, udzielać rad i opinii, nadzorować tok czynności, udzielać zastępcom w myśl umowy spółkowej instrukcyj.

Art. 146.

Zastępcy spółki odpowiadają jej za szkodę, jeżeli na przedsięwzięcie czynności przekraczającej zwykły zakres przedsiębiorstwa nie uzyskali zgody każdego spółnika.

Umowa spółkowa może zakres działania komandytystów rozszerzyć, ale nie może im przyznać prawa zastępstwa.

Art. 147.

Postanowienia art. 132 o zakazie czynienia spółce konkurencji nie dotyczą komandytystów, chyba że umowa spółki przyznaje im prawo zarządu.

Art. 148.

Komandytysta ma prawo żądania, by mu udzielono odpis rocznego bilansu. Dla zbadania prawdziwości tego bilansu może on przeglądać księgi i papiery spółki.

Na żądanie komandytysty może sąd, jeśli zachodzą ważne powody, nakazać spółce, aby złożyła komandytyście bilans, księgi i papiery spółki, oraz udzieliła mu wyjaśnień.

Art. 149.

Umowa spółki ustanowi zasady, według których zysk i straty rozdziela się w stosunku do udziałów w majątku spółki. Nie podlegają zwrotowi zyski przez spółników podjęte w dobrej wierze na podstawie bilansu sporządzonego w dobrej wierze.

Art. 150.

Komandytyści odpowiadają spółce za jej zobowiązania swymi udziałami. Umowa spółki obniżająca te udziały nie ma skutku prawnego wobec wierzycieli, których roszczenia powstały przed dniem tej umowy.

Wierzyciel spółki nie ma bezpośredniego prawa powództwa przeciw komandytyście. Komandytysta, który uiścił oznaczoną w umowie spółki wkładkę, wolny jest od wszelkiej odpowiedzialności.

Art. 151.

O ile postanowienia niniejszego rozdziału tego nie wykluczają, mają przepisy rozdziału I o spółce firmowej być stosowane do wszystkich spółników spółki komandytowej.

ROZDZIAŁ 3.

Spółka akcyjna.

Tekst projektowanych upostanowień dla spółki akcyjnej, obejmujący 173 artykuły, został ogłoszony w wydawnictwach Komisji Kodyfikacyjnej z r. 1927 p. t. „Projekt ustawy o spółkach akcyjnych” z uzasadnieniem.

ROZDZIAŁ 4.

Spółka komandytowa na akcje.

Art. 152.

Do spółki komandytowej na akcje należy stosować przepisy o spółce akcyjnej z następującymi zastrzeżeniami.

Art. 153.

Zarząd sprawuje jeden lub kilku spółników osobiście odpowiedzialnych.

Do tych spółników należy stosować postanowienia wydane dla członków spółki firmowej oraz dla członków zarządu spółki akcyjnej. Na ich udziały założycielskie nie mogą być wydawane akcje. Kapitał spółki składa się z udziałów spółników osobiście odpowiedzialnych oraz z kapitału akcyjnego, złożonego przez komandytystów, ewentualnie także ponad udziały założycielskie przez członków osobiście odpowiedzialnych.

Komandytyści wykonywują swój wpływ na prowadzenie przedsiębiorstwa na walnem zgromadzeniu komandytystów-akcjonariuszy.

Za dokonanie wpłat na akcje odpowiadają oni tylko wobec spółki.

Art. 154.

Walne zgromadzenie zwołują spółnicy osobiście odpowiedzialni w sposób przewidziany dla spółki akcyjnej. Jeśli zastępcą zostaje mianowany komandytysta lub osoba trzecia, to zastępcą taki z mocy prawa staje się członkiem osobiście odpowiedzialnym.

Przedmiotem obrad walnego zgromadzenia jest: 1) utworzenie spółki, 2) uchwalenie statutu i jego zmian, 3) mianowanie zastępców z pośród członków osobiście odpowiedzialnych, 4) odwołanie ich i pociągnięcie do odpowiedzialności, 5) badanie i zatwierdzanie bilansu, 6) rozwiązanie spółki.

Z wyjątkiem punktu wymienionego pod 4), uchwała walnego zgromadzenia wymaga do swej skuteczności, aby się na nią zgodzili wszyscy spółnicy osobiście odpowiedzialni.

O ile statut nie postanawia inaczej, do zmiany statutu i do odwołania zastępców potrzebna jest zgoda takiej ilości komandytystów, którzy przedstawiają trzy czwarte kapitału zakładowego; inne uchwały zapadają większością głosów obecnych, o ile ta większość reprezentuje większość kapitału zakładowego.

Art. 155.

Postanowienia wydane dla spółki akcyjnej w przedmiocie ochrony praw mniejszości akcjonariuszy, nie mają zastosowania w spółce komandytowej na akcje.

Art. 156.

Walne zgromadzenie komandytystów może wybrać radę nadzorczą, której zadaniem jest stałe wykonywanie nadzoru nad prowadzeniem przedsiębiorstwa i prowadzenie procesów przeciwko spółnikom osobiście odpowiedzialnym, o ile walne zgromadzenie nie powoła do tego odrębnych zastępców. Spólnicy osobiście odpowiedzialni nie mogą być członkami rady nadzorczej.

Art. 157.

Spólnicy osobiście odpowiedzialni pobierają wynagrodzenie umową spółki im przyznane, atoli tylko w tym wypadku, jeśli bilans roczny wykazuje czysty zysk. Nie mają oni prawa do wynagrodzenia za lata dawniejsze, które zysku nie przyniosły.

Art. 158.

Do likwidacji spółki komandytowej na akcje powołani są wszyscy spółnicy osobiście odpowiedzialni łącznie z jedną lub kilku osobami wybranymi przez walne zgromadzenie komandytystów.

Art. 159.

Walne zgromadzenie komandytystów może większością przedstawiającą połowę kapitału komandytystów za zgodą wszystkich spółników osobiście odpowiedzialnych, powziąć uchwałę o zmianie spółki na spółkę akcyjną.

W uchwale tej muszą być szczegółowo podane zarządzenia potrzebne dla dokonania tej zmiany, jako to: brzmienie nowej firmy, skład zarządu i t. d.

Do zgłoszenia spółki do rejestru handlowego należy w tym wypadku dołączyć bilans sporządzony w ciągu ostatnich dwóch miesięcy.

Z dniem wpisania nowej spółki do rejestru, członkowie osobiście odpowiedzialni tracą ten swój charakter.

Art. 160.

Bezzwłocznie po dokonaniu wpisu nowej spółki do rejestru zarząd spółki w trzykrotnym ogłoszeniu wezwie wierzycieli dawnej spółki, aby się zgłaszali o zaspokojenie swych roszczeń. Roszczenia wierzycieli, którzy się nie zgłosili, należy zabezpieczyć.

Członkowie zarządu i rady nadzorczej odpowiadają osobiście i solidarnie za ścisłe przestrzeganie przepisów niniejszego i poprzedniego artykułu.

ROZDZIAŁ 3.

Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną.

Art. 161.

W spółce z odpowiedzialnością ograniczoną wszyscy spółnicy odpowiadają za jej zobowiązania swymi udziałami w spółce.

Odpowiedzialność do wysokości ściśle oznaczonej ponad udział może być w postaci dopłat ustanowioną tylko za zgodą wszystkich spółników.

Kapitał spółki jest podzielony na udziały, które mogą być nierówne i są podzielne przez 500.

Jeżeli niektórzy lub wszyscy spółnicy zobowiązują się wobec spółki poza wpłatą udziałów do perjodycznych świadczeń w naturze, to umową spółki musi być ściśle określona treść, czas trwania i rozmiar tych świadczeń, wysokość wynagrodzenia za

nie, sankcja za niedopełnienie, wreszcie ilość głosów dodatkowych, przysługujących spółnikowi z tytułu świadczeń.

Art. 162.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością można tworzyć dla każdego ustawą niezabronionego celu, z wyjątkiem zrzeszeń w celach politycznych, oraz przedsiębiorstw bankowych, ubezpieczeniowych, organizujących wychodźstwo, kas oszczędności, tudzież z wyjątkiem przedsiębiorstw zakupna gruntów budowlanych z zamiarem ich niezabudowania.

Przekroczenie tego postanowienia pociąga za sobą nieważność spółki.

Bez względu na to, czy spółka się trudni czynnościami handlowymi, jest ona poczytaną za kupca.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest osobą prawną.

Art. 163.

Firma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być albo wzięta z przedmiotu przedsiębiorstwa, albo zawierać nazwisko jednego lub więcej spółników; zawsze jednak musi zawierać dodatek: „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“, przy czem wyrazy: „z ograniczoną odpowiedzialnością“ nie mogą uleść skróceniu.

Art. 164.

Liczba spółników nie może wynosić mniej niż dwie, a więcej niż 25 osób. Kapitał zakładowy musi przekraczać 50.000 złotych i nie może być uchwałą spółki poniżej tej cyfry niżony. Udział spółnika wynosi co najmniej 5.000 złotych i musi być podzielny przez 500. Kapitał zakładowy ma być wyrażony w walucie prawnie obowiązującej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Członkami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą być osoby fizyczne, spółki i zrzeszenia handlowe.

Art. 165.

Umowa spółki musi być sporządzona w formie aktu publicznego podpisanego przez wszystkich spółników. O ile jej postanowienia są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy, nie mają one skutku prawnego.

Zarząd spółki zgłosi spółkę do sądu rejestrowego w którego okręgu ma ona swoją siedzibę. Do zgłoszenia należy dołączyć oryginał umowy spółki oraz dokumenty, stwierdzające ustanowienie, wybór zarządu, tudzież wymagane art. 166 uskutecznienie wpłat. Zgłoszenie to podpiszą przed sądem wszyscy członkowie zarządu.

Sąd zbada zgodność umowy spółkowej z przepisami prawa. W razie uznania tej zgodności zarządzi sąd wpis spółki do rejestru; o ile uzna umowę spółki za niezgodną z przepisami prawnymi, oznaczy sąd termin, do którego ma nastąpić zmiana umowy spółki i jej ponowne zgłoszenie do sądu rejestrowego.

Art. 166.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być zarejestrowana, dopóki na każdy wkład pieniężny nie będzie wpłacona co najmniej czwarta część, a wkłady niepieniężne (aporty) nie zostaną w całości oddane do rozporządzenia zarządowi.

Członkowie zarządu odpowiadają całym majątkiem i solidarnie za szkodę zrządzoną przez niezgodne z prawdą, lub nieścisłe poświadczenie o uskutecznieniu przez spółników wpłat i oddaniu aportów.

Wkłady niepieniężne (aporty), tudzież przedmioty nabyte dla spółki przed jej rejestracją za kwotę przewyższającą trzecią część jej kapitału zakładowego, powinny przed rejestracją spółki być oszacowane przez nienależących do spółki, a zamieszczonych w urzędowym wykazie Izby Handlowej rzeczoznawców.

W braku takiego wykazu wyznaczy rewidentów sąd rejestrowy.

Art. 167.

Bezzwłocznie po dokonaniu wpisu w rejestrze zarządzi sąd rejestrowy jego ogłoszenie w dziennikach na ogłoszenia rejestrowe przeznaczonych.

Ogłoszenie to ma zawierać:

- 1) datę zawarcia umowy spółki,
- 2) firmę, siedzibę i przedmiot przedsiębiorstwa,
- 3) wysokość kapitału zakładowego i dokonanych wpłat,
- 4) sposób ogłaszania obwieszczeń spółki,
- 5) ewentualne postanowienia umowy spółki o wkładach niepieniężnych (aportach) i szczególnych korzyściach, zapewniionych poszczególnym spółnikom,
- 6) czas trwania spółki,
- 7) nazwiska, zawód i miejsca zamieszkania członków zarządu spółki oraz sposób składania oświadczeń w imieniu spółki.

Art. 168.

Przed wpisaniem w rejestr handlowy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jako taka nie istnieje.

Działający imieniem spółki przed jej zarejestrowaniem odpowiadają całym majątkiem i solidarnie.

Art. 169.

Spółka zarejestrowana pomimo braków, pochodzących z niedopełnienia bezwzględnie obowiązujących postanowień ustawy, istnieje tak długo, dopóki nie zostanie orzeczeniem sądu rozwiązana. Wniosek o rozwiązanie może postawić każdy zainteresowany oraz Prokuratorja Generalna.

Jeżeli brak da się usunąć, sąd rejestrowy zawezwie spółkę o jego uchylenie i w tym celu wyznaczy czasokres, który prze-

dłużony być nie może. Po bezskutecznym upływie tego czasokresu wyda sąd rejestrowy orzeczenie rozwiązujące spółkę.

Art. 170.

Spółnik może mieć tylko jeden udział. Dalszy przez niego od innego spółnika nabyty udział, lub wpłata dokonana na podwyższenie kapitału zakładowego zlewa się z pierwotnym udziałem w jedną całość. Udział jednak, mimo swej jednolitości, daje spółnikowi tyle jednostek głosu na walnem zgromadzeniu, ile jednostek po pięćset złotych, według umowy spółki, a począwszy od drugiego roku obrotowego, według ostatniego zatwierdzonego bilansu, na ten udział się składa.

Przez złączenie udziałów w rękę spółnika nie mogą doznać uszczerbku nabyte na udziale prawa osób trzecich.

Art. 171.

Udziały nie mogą być przyobleczone w formę do obrotu się nadającego papieru wartościowego, bądź imiennego, bądź papieru na okaziciela. Dokumenty stwierdzające uczestnictwo w spółce mogą być wystawione dopiero po pełnej wpłacie.

Cesja udziału osobie nienależącej do spółki, przyrzeczenie dokonania cesji w przyszłości oraz oddanie udziału w zastaw, wymagają do swojej ważności zgody większości spółników, reprezentujących co najmniej trzy czwarte części kapitału zakładowego.

Cesja, przyrzeczenie cesji lub zastaw, muszą być dokonane w formie aktu notarialnego.

Kupony na dywidendę nie mogą być wystawiane i nie mają skutku prawnego.

Art. 172.

Jeżeli większość spółników wymieniona w powyższym artykule bez słusznych powodów nie udzieli zezwolenia na cesję udziału lub na przyrzeczenie cesji, to powinna ona oznaczyć

osobę, która na tych samych warunkach gotowa jest udział nabyć. Jeżeli osoba ta w 30 dni po wysłaniu do spółnika listu poleconego z zawiadomieniem o tej ofercie, udziału nie nabydzie, może spółnik rozporządzać dowolnie swym udziałem.

Postanowienie to należy stosować analogicznie do wypadku egzekucyjnej sprzedaży udziału. Sąd oznaczy cenę udziału przez oszacowanie w postępowaniu egzekucyjnem i poda zároveň orzeczenie o dozwoleniu sprzedaży, jak i o cenie szacunkowej do wiadomości spółki, której przysługuje prawo wskazania nabywcy.

Art. 173.

Zastrzeżone w umowie spółki prawo pierwokupu udziału na rzecz innych spółników musi pod nieważnością tego zastrzeżenia być wykonane w ciągu 30 dni od zawiadomienia o zamiarze pozbycia udziału. Jeśli zamiar kupna na tych samych warunkach objawiło kilku spółników, udział przypada im w stosunku wysokości ich udziałów.

Art. 174.

Przejście udziału zarówno zapomocą aktów między żyjącymi, jak i na wypadek śmierci, oraz jego ewentualny podział, nie mogą naruszyć postanowień o najwyższej liczbie spółników i o najniższej wysokości udziału (art. 164).

Art. 175.

Zarząd spółki jest obowiązany utrzymywać księgę udziałów, podającą wysokość każdego udziału oraz nazwiska i adresy właścicieli. Bezzwłocznie po dokonaniu każdego wpisu poda go zarząd spółki do wiadomości sądu rejestrowego, celem przechowania tego dokumentu w aktach.

Członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za prawdziwość i dokładność wpisów do tej księgi i dokonanych zgłoszeń.

Kto wykaże swój interes prawny, ma w godzinach urzędowych prawo wglądu w księgę udziałów.

Art. 176.

Nabywca udziału nieoswobodzonego odpowiada solidarnie z pozbywcą za wpłaty zalegające w dniu przeniesienia udziału. Roszczenia spółki przeciw pozbywcy o wpłaty zaległe przedawniają się trzema laty od przeniesienia udziału.

Art. 177.

Spółka nie może żadnego spółnika zwolnić od uiszczenia wpłat na udział, ani udzielić mu zwłoki. Wpłata na udział nie podlega potrąceniu z roszczeniami spółnika do spółki.

Art. 178.

W razie śmierci właściciela udziału, do którego posiadania przywiązany jest obowiązek perjodycznych świadczeń niepieniężnych, może walne zgromadzenie spółki albo uznać dziedziców za członków spółki z zastrzeżeniem zasady art. 164, albo w ciągu 60 dni od śmierci spadkobiercy zwrócić im, obliczoną na podstawie ostatniego bilansu wartość udziału spadkodawcy.

Art. 179.

Z wyjątkiem nabycia w drodze egzekucyjnej, celem zaspokojenia własnych roszczeń, nie może spółka pod nieważnością nabywać, ani przyjmować w zastaw własnych udziałów.

Art. 180.

Spółnik, zalegający z wpłatą na udział może po zagrożeniu wykluczenia i po upływie 30 dni od wysłania listem poleconym tegoż zagrożenia, uchwałą spółki zostać wykluczony ze spółki.

O wykluczeniu tem należy spółnika zawiadomić listem poleconym.

Wykluczenie nie uchyla obowiązku zapłaty zaległych wpłat.

Ze spółnikiem, wykluczonym odpowiadają solidarnie za zaległe wpłaty poprzedni właściciele udziału, którzy w ciągu trzech lat od wysłania wezwań o zapłatę byli wpisani w księgę udziałów.

Poprzednik skuteczniający zaległe wpłaty nabywa udział z powrotem. W tym wypadku podpisane przez dwóch członków zarządu i na udziale umieszczone poświadczenie wykupna zastępuje sporządzenie aktu notarialnego, którego wymaga art. 171.

Art. 181.

Za nieściągnięte postępowaniem, określone w poprzedzającym artykule kwoty, odpowiadają pozostali spółnicy w stosunku swych udziałów.

Jeżeli repartycja ta z powodu niewypłacalności spółnika nie pokrywa zaległości oraz kosztów, należy niepokrytą kwotę powtórnie rozłożyć na spółników wypłatnych.

Art. 182.

Jeżeli w ciągu dwóch lat od wniesienia wkładki niepieniężnej (aportu) okaże się, że jej wartość w chwili wniesienia była o czwartą część niższa od przyjętego w umowie spółki oszacowania, odpowiada za ten niedobór spółnik dokonywujący aportu oraz posilkowo pozostali spółnicy, w myśl postanowień dwóch poprzednich artykułów.

Umowa spółki może postanowić, że ocena wkładki niepieniężnej nastąpi dopiero we dwa lata po jej wniesieniu. W takim razie podstawą oszacowania jest wartość wkładki w chwili jej wniesienia i od tej wartości zostanie spółnikowi dodatkowo przyznany ewentualny zysk za dwa lata ubiegłe.

Art. 183.

Umowa spółki może zobowiązać spółników do wpłat dalszych, pierwotne udziały przewyższających, a ciążących spółników równomiernie w stosunku do ich udziałów.

Spólnicy odpowiadają za dopłaty w ten sam sposób co za wpłatę udziałów.

Art. 184.

Spólnicy mają prawo do równomiernego udziału w czystym zysku, obliczonym na podstawie rocznych bilansów, o ile ustawa, umowa spółki lub uchwała spółników nie wyklucza czystego zysku, lub jego części od podziału. Za świadczenia periodyczne niepieniężne ma być wypłacone wynagrodzenie, choćby bilans nie wykazywał zysku.

Art. 185.

Obniżenie lub zwrot udziałów może się odbyć tylko w myśl postanowień o znizeniu kapitału zakładowego.

O ile zwrotu bezprawnych wypłat nie można w ciągu sześciu miesięcy od ich dokonania uzyskać od spółników, którzy je pobrali, ma zarząd spółki ściągnąć te zwroty od spółników pozostałych w stosunku do ich udziałów. W wypadku tym stosuje się przepis art. 181 o powtórnej repartycji.

Roszczenie to spółki zarówno do odbiorcy zwrotu, jak do pozostałych spółników przedawnia się trzema laty od dokonanych zwrotów. To krótkie przedawnienie nie ma jednak miejsca wobec odbiorcy zwrotu, który miał świadomość, że popełnia czyn zabroniony.

Art. 186.

Zarząd spółki składa się z jednej lub z kilku osób, które nie muszą być spółnikami.

Zarząd jest wybieralny uchwałą walnego zgromadzenia,

o ile umowa spółki nie zastrzega powołania całego lub części zarządu państwu lub korporacjom publicznym.

Art. 187.

Członkowie zarządu niepowołani przez korporacje publiczne mogą każdej chwili być odwołani uchwałą walnego zgromadzenia. Mniejszość członków, przedstawiająca piątą część kapitału zakładowego, może z ważnych powodów w drodze prawa żądać odwołania zarządu.

Art. 188.

O ile umowa spółki inaczej nie postanawia, potrzeba do oddawania oświadczeń za spółkę i do podpisywania firmy, współdziałania dwóch członków zarządu, ewentualnie jednego członka zarządu z prokurentem.

Oświadczenia, skierowane do spółki są skuteczne, jeśli zostały uskutecznione wobec jednego członka zarządu.

Art. 189.

Do czynności spółników, należących do zarządu, stosować należy postanowienia, wydane w przedmiocie prawa zastępstwa w spółce firmowej.

Zakaz czynienia spółce konkurencji określony w art. 132 obowiązuje wszystkich członków spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 190.

Członkowie zarządu spółki obowiązani są w pełnieniu płynących z tej funkcji obowiązków do przestrzegania staranności porządnego kupca, a w szczególności także mają porządnie utrzymywać księgi handlowe.

Jeżeli bilans roczny lub bilans wpadkowy wykaże, że kapitał zakładowy zmniejszył się o połowę, zarząd poda ten fakt

do wiadomości walnego zgromadzenia, które w tym celu bezwzględnie zwoła.

Jeżeli z bilansu rocznego lub wpadkowego wynika, że majątek spółki nie pokrywa jej zobowiązań, lub jeśli się okaże, że spółka nie jest zdolną do wypłat, zarząd jest obowiązany zgłosić otwarcie upadłości.

Art. 191.

Jeśli liczba spółników wynosi więcej niż dziesięć osób, powinna być umową spółki ustanowiona rada nadzorcza, złożona co najmniej z trzech członków, wybranych na walnem zgromadzeniu spółników.

Wykluczeni od wyboru do rady nadzorczej są członkowie zarządu, urzędnicy spółki oraz osoby pozostające do tych kategorii osób w związku małżeńskim lub w stosunku pokrewieństwa albo powinowactwa w linii prostej, w linii pobocznej zaś do drugiego stopnia.

Art. 192.

Umowa spółki określa ilość członków rady nadzorczej, czas trwania jej funkcji nie dłuższy niż trzyletni, odnawianie roczne częściowe w miejsce radnych ustępujących wyznaczonych przez los.

Nazwiska członków rady nadzorczej należy zgłosić do rejestru handlowego.

Do rady nadzorczej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stosować należy przepisy wydane dla rady nadzorczej w spółkach akcyjnych.

Art. 193.

Uchwały spółek zapadają albo na walnych zgromadzeniach, albo w głosowaniu piśmiennem, albo przez dorywczą piśmienną zgodę wszystkich spółników na pewne postanowienie.

Art. 194.

Uchwałam spółki podlegają w szczególności następujące sprawy:

1) badanie i zatwierdzanie rocznych bilansów, postanowienie o rozdziale zysku, zwolnienie zarządu od odpowiedzialności;

2) postanowienia o zwrocie uskuteczniionych dopłat;

3) dokonanie wyboru władz spółki;

4) dochodzenie roszczeń przeciw organom spółki o odškodowania z tytułu przekroczenia przepisów ustawy, lub umowy spółki, ewentualnie wybór osób, mających imieniem spółki prowadzić spór;

5) przyzwole nie na nabycie poza licytacją nieruchomości albo zakładów za cenę przewyższającą $\frac{1}{5}$ część kapitału zakładowego;

6) rozwiązanie lub połączenie spółki z inną.

Nadto, o ile umowa spółki inaczej nie postanawia, wymagają uchwały spółników następujące sprawy:

7) postanowienie ściągnięcia dopłat do udziałów, w myśl umowy spółki;

8) udzielenie prokury;

9) bliższe określenie sposobu kontroli zarządu.

Art. 195.

W braku odmiennego postanowienia umowy spółki, do zwołania walnego zgromadzenia powołany jest zarząd.

Mniejszość przedstawiająca $\frac{1}{5}$ część kapitału zakładowego może od zarządu piśmiennie zażądać zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia; jeśli w tym wypadku zarząd w krótkim terminie zgromadzenia nie zwoła, mniejszość może je zwołać sama.

Zwołanie następuje zawsze listami poleconymi na ośm dni naprzód. Powinno ono zawierać przedmioty, stojące na porządku dziennym obrad, w szczególności także przedmioty wy-

mienione w piśmie, wystosowanem przez mniejszość żądającą odbycia zgromadzenia.

W sprawach nie postawionych na porządku dziennym uchwały nie mogą zapaść, z wyjątkiem uchwały o odroczenie lub o zwołanie nowego zgromadzenia, tudzież uchwał, na które zgodzili się wszyscy spółnicy.

Art. 196.

Zgromadzenie jest zdolne do powzięcia uchwał, jeśli — w braku odmiennych postanowień umowy spółki — jest na niem obecna ilość spółników, przedstawiająca co najmniej trzecią część członków, a szóstą część kapitału zakładowego.

W razie braku tego kompletu ma być z terminem ośmiodniowym w tej samej miejscowości zwołane nowe walne zgromadzenie. To zgromadzenie jest zdolne do powzięcia uchwał bez względu na komplet, o ile będzie obecnych na posiedzeniu przynajmniej trzech uczestników.

Art. 197.

O ile umowa spółki inaczej nie postanawia, uchwały zapadają bezwzględną większością głosów przy zastosowaniu zasady art. 170, oznaczającej ilość jednostek głosu przypadających na każdy udział.

Przy piśmiennem głosowaniu oblicza się większość potrzebną do uchwały nie podług liczby jednostek głosu oddanych, lecz podług ogółu jednostek głosu w spółce.

Z tą modyfikacją do uchwalenia nabycia nieruchomości, wymienionego w art. 194, l. 5, potrzeba większości $\frac{3}{4}$ głosów obecnych na zgromadzeniu.

Art. 198.

Głosowanie może się odbyć przez pełnomocników.

Pełnomocnicy, o ile nie czerpią tego uprawnienia z ustawy lub ze statutu związków, muszą się wykazać pełnomocnictwem piśmiennem.

Art. 199.

W uchwałach, mających poszczególnych spółników zwolnić od odpowiedzialności lub przysporzyć im korzyść, nie mogą brać udziału spółnicy uchwałą objęci.

Uchwały wymagają zaprotokółowania pod sankcją nieważności.

Art. 200.

Uchwała powzięta wbrew ustawie lub statutowi może być zaskarżona.

Do skargi tej stosują się analogicznie przepisy art. 74 — 77 ustawy o spółkach akcyjnych.

Art. 201.

Również do podwyższenia lub zniżenia kapitału zakładowego i do rachunkowości spółek z ogr. odpowiedzialnością należy stosować analogicznie przepisy art. 112 — 125 oraz art. 99 — 111 ustawy o spółkach akcyjnych.

Art. 202.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością rozwiązuje się:

- 1) przez upływ czasu oznaczonego w umowie spółki;
- 2) przez uchwałę spółników, która musi być powzięta $\frac{3}{4}$ głosów na walnem zgromadzeniu i być notarialnie uwierzytelnioną;
- 3) przez otwarcie upadłości.

Art. 203.

Rozporządzeniem wojewody może być spółka z ogr. odpowiedzialnością rozwiązana, jeśli działalność jej zagraża dobru publicznemu z powodu naruszenia obowiązujących ustaw, lub jeżeli zawiera obojętne postanowienia art. 162 ustęp 1.

Art. 204.

O ile umowa spółki lub jej uchwała nie powołuje do tego innych osób, likwidacji spółki dokonają członkowie zarządu.

Art. 205.

Rozwiązanie spółki oraz osoby likwidatorów mają być celem wpisu i ogłoszenia zgłoszone do rejestru handlowego.

Likwidatorowie mogą być każdego czasu uchwałą spółki odwołani.

Art. 206.

Likwidacja odpada, gdy majątek spółki z wszystkimi aktywami i pasywami przechodzi na nowonabywcę, którym może być także inna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna. Również mogą dwie lub więcej spółek z ograniczoną odpowiedzialnością połączyć się w nową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 207.

Wymienione w powyższym artykule przekształcenia lub łączenie się spółek odbywa się w myśl następujących zasad:

1) Uchwała o połączeniu musi zapaść większością reprezentującą $\frac{3}{4}$ głosów w każdej spółce.

2) Spółników, którzy nie brali udziału w głosowaniu lub głosowali przeciw łączeniu się spółek, należy trzykrotnem ogłoszeniem oraz listami poleconymi wezwać do oświadczenia się, czy chcą w miejsce swoich udziałów lub akcji, przejąć odpowiednią do ich bilansowej wartości ilość udziałów lub akcji spółki drugiej przejmującej lub spółki nowej z połączenia dwóch spółek powstałej. Spółnikom, którzy oświadczą się negatywnie lub nie oświadczą się wcale, należy wartość ich udziałów lub akcji zwrócić natychmiast po spłaceniu lub zabezpieczeniu wie-

rzycieli spółki rozwiązanej, i to najpóźniej w sześć miesięcy od ogłoszenia złączenia się spółek w rejestrze.

3) Ubytek powstały przez wynikłe z powyższego postanowienia zmniejszenie się kapitału zakładowego należy pokryć bądź z nadwyżki bilansowej spółki przejmującej lub nowopowstałej, bądź przez wkłady nowych spółników. Wyżej wymieniona nadwyżka bilansowa musi pokrywać dwukrotnie ubytek powstały ze zwrotu wartości akcji lub udziałów.

4) O włączeniu lub przekształceniu spółek należy zawiadomić trzykrotnem ogłoszeniem wierzycieli spółek łączących się lub przekształconych z wezwaniem, aby w ciągu trzech miesięcy oświadczyli się piśmiennie, czy żądają wypłaty lub zabezpieczenia swych roszczeń. Roszczenia wierzycieli, którzy tego żądają lub odpowiedzi nie udzielą, należy zaspokoić lub zabezpieczyć. Ponadto majątek spółek łączących się lub ulegających przekształceniu, musi być zarządzany oddzielnie przez dwa lata od ogłoszenia uchwały o przekształceniu. Dotychczasowy sąd spółki rozwiązanej zachowuje swoją właściwość aż do złączenia majątków spółek.

5) Do zgłoszenia celem wpisu do rejestru handlowego uchwał o łączeniu się lub o przekształceniu spółek, należy pod osobistą solidarną odpowiedzialnością członków zarządu dołączyć dokumenty wykazujące, że wymagane niniejszą ustawą kautele zostały dokonane, a prawa spółników oraz wierzycieli nie są przez przekształcenie spółki na żaden uszczerbek narażone.

Art. 208.

Postanowieniom niniejszej ustawy podlegają także spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przed jej wejściem w życie zarejestrowane; jednakowoż akty prawne przed tym terminem dopełnione oraz prawa nabyte spółki zachowują swoją skuteczność.

Art. 209.

Nie należy w szczególności do spółek powyższych stosować przepisów:

1) art. 164 o maksymalnej liczbie spółników i o minimalnej wysokości udziału oraz kapitału zakładowego spółki;

2) przepisów o trybie zawiązania spółki;

3) przepisów o podwyższeniu kapitału zakładowego, jeżeli uchwała spółki o tem podwyższeniu została już przed wejściem niniejszej ustawy w życie zgłoszona do sądu rejestrowego.

Art. 210.

Spółki zarejestrowane przed wejściem w życie niniejszej ustawy mają w ciągu lat dwóch podwyższyć swój kapitał zakładowy do wysokości w art. 164 oznaczonej. Niezastosowanie się do tego postanowienia pociąga za sobą natychmiastowe rozwiązanie spółki przez sąd rejestrowy.

W ciągu tego samego czasu muszą udziały, znajdujące się w ręku jednego spółnika zostać złączone w jeden udział. Niezastosowanie się do tego przepisu pociąga za sobą karę porządkową stu złotych, którą nałoży sąd rejestrowy, przyczem określi termin jednomiesięczny na to złączenie. Po upływie tego terminu sąd rejestrowy nałoży na opornego spółnika i na spółkę karę porządkową po pięćset złotych i udzieli nowy jednomiesięczny termin, po bezskutecznym upływie którego orzeknie rozwiązanie spółki.

Zarejestrowane przed wejściem w życie niniejszej ustawy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością muszą w przeciągu dwóch lat od tego dnia pod rygorem kar pieniężnych i rozwiązania przez sąd rejestrowy orzec się mającego, dostosować swoje umowy spółkowe i regulaminy do niniejszej ustawy.

Art. 211.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc wszystkie dotąd na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązujące ustawy i rozporządzenia o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Pozostają w mocy aż do odmiennego unormowania:

1) Ustawy i rozporządzenia o opodatkowaniu i opłatach tych spółek;

2) przez lat dwa: rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 20 grudnia 1924, Dz. Ust. Nr. 118, poz. 1070 o przekształceniu spółek akcyjnych na spółki z ogr. odpowiedzialnością.

ROZDZIAŁ 4.

Spółki zagraniczne.

Art. 212.

Utworzenie, prowadzenie i rozwiązanie handlowych spółek zagranicznych, a mianowicie, spółek firmowych, komandytowych zwyczajnych, akcyjnych, komandytowych na akcje, spółek z ogr. odpowiedzialnością, posiadających lub pragnących utworzyć przedsiębiorstwo na terenie Rzeczypospolitej Polskiej podlega następującym postanowieniom.

Art. 213.

Zdolność osobistą, warunki powstania, organizację i działalność zagranicznych spółek handlowych ocenia się podług prawa obowiązującego w oznaczonym w umowie spółki miejscu ich siedziby.

Spółki zorganizowane zagranicą, ale mające główne przedsiębiorstwo w Polsce, podlegają w zupełności niniejszej ustawie.

Spółki zagraniczne, posiadające lub pragnące otworzyć oddziały (filje), stałe agencje lub zastępstwa w Polsce, podlegają niniejszej ustawie w następujących sprawach:

1) co do wpisu do rejestru utworzenia oddziału, agencji, lub zastępstwa w Polsce, oraz co do ogłoszenia tego wpisu;

2) co do wpisu rejestrowego i ogłoszenia zmian statutu oraz rozwiązania spółek;

3) co do ogłaszania bilansów;

4) co do zasad organizacyjnych w niniejszym rozdziale ustanowionych.

Art. 214.

Rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu, określi warunki dopuszczenia spółek zagranicznych do działalności w Polsce i unormuje sposób postępowania celem uzyskania tego upoważnienia.

Art. 215.

Spółki zagraniczne muszą niezależnie od bilansów obejmujących całe ich przedsiębiorstwo, sporządzać odrębne bilanse dotyczące ich działalności na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Obie grupy bilansów należy bezzwłocznie po ich zatwierdzeniu ogłaszać w dziennikach w tym celu w rozporządzeniu wyżej wspomnianem oznaczonych.

Art. 216.

Spółki zagraniczne mają dla oddziałów, agencji lub zastępstw, utworzonych w Polsce ustanowić osobny zarząd o nieograniczonem prawie zastępstwa. Członkowie tego zarządu muszą mieć, pod nieważnością wyboru, miejsce zamieszkania w Polsce.

Nazwiska członków zarządu i każdą zmianę w jego składzie należy zgłosić do rejestru handlowego. Do członków zarządu tych oddziałów, agencji lub zastępstw stosują się przepisy niniejszej ustawy o odpowiedzialności cywilnej i karnej władz spółki.

Art. 217.

Dla oddziałów, agencji i zastępstw spółek zagranicznych, działających w Polsce, musi być utworzony odrębny kapitał zakładowy, przeznaczony wyłącznie na działalność przedsiębiorstwa w Polsce. Dla działalności tej należy również utrzymywać odrębną, przepisom niniejszej ustawy odpowiadającą księgowość w języku polskim.

Art. 218.

Wymienione w niniejszej ustawie przyczyny rozwiązania spółek odnoszą się także do zagranicznych agencji, oddziałów i zastępstw.

Ponadto może Minister Przemysłu i Handlu zarządzić rozwiązanie tych agencji, oddziałów i zastępstw:

- 1) jeżeli spółka przestaje istnieć w kraju ojczystym,
- 2) jeżeli państwo, do którego spółka należy, nie przestrzega wobec Polski zasady wzajemności,
- 3) jeżeli ustanowiony dla działalności w Polsce odrębny zarząd przestaje istnieć, a w ciągu trzech miesięcy nie zostanie ustanowiony nowy zarząd.

Likwidacja zagranicznych oddziałów, agencji i zastępstw podlega postanowieniom niniejszej ustawy.

TYTUŁ III.

Z r z e s z e n i a h a n d l o w e w ś c i ś l e j s z e m z n a c z e n i u.

ROZDZIAŁ I.

Spółka niejawna.

Art. 219.

W spółce niejawnej kupiec (właściciel przedsiębiorstwa) w zamian za udział pieniężny, za pracę na rzecz wspólnoty lub za inne dobra do spółki wniesione, dopuszcza na mocy umowy drugą osobę do udziału w zysku lub też w zysku i stracie swego przedsiębiorstwa.

Umowa ta wymaga pod nieważnością formy piśmiennej i musi dokładnie oznaczać wysokość wkładu spółnika niejawnego, oraz wysokość jego udziału w zysku lub w stracie przedsiębiorstwa.

Art. 220.

Z zawartych dla przedsiębiorstwa czynności uprawnionym i zobowiązanym jest właściciel przedsiębiorstwa.

On wykonywa zarząd, może jednak spółnikowi niejawnemu udzielić pełnomocnictwo do sprawowania czynności zarządu.

W umowie spółki mogą być przyznane spółnikowi niejawnemu prawa i środki współdziałania z kupcem nad rozwikłaniem wspólnoty na wypadek zwinienia przedsiębiorstwa.

Spółnik niejawny może żądać sprawozdania z czynności dla przedsiębiorstwa dokonanych, a o ile spółka trwa dłużej niż rok, sprawozdania rocznego. Może on prawdziwość tego sprawozdania badać raz na rok, za pomocą przeglądania ksiąg i dokumentów spółki. Na wniosek spółnika niejawnego może sąd właścicielowi przedsiębiorstwa nakazać udzielenia dalszych wyjaśnień.

Przeciwna umowa nie ma skutku prawnego.

Art. 221.

W braku odmiennego postanowienia w umowie spółki, właściciel przedsiębiorstwa nie może bez zgody spółnika niejawnego dopuścić do udziału w tem przedsiębiorstwie innego spółnika niejawnego.

Art. 222.

Z końcem roku obrotowego oblicza się zyski i straty przedsiębiorstwa i wypłaca się zysk przypadający spółnikowi niejawnemu. Zysk przez tego spółnika niepodjęty nie służy w braku odmienniej umowy na podniesienie jego wkładki z wyjątkiem wypadku, jeśli ta wkładka wskutek strat spadła poniżej swojej pierwotnej wysokości.

Zysku podjętego spółnik niejawny nie potrzebuje zwracać z powodu strat następnego roku obrotowego.

W stratach przedsiębiorstwa uczestniczy spółnik tylko do

wysokości swojej wkładki. Z chwilą wyczerpania tej wkładki na pokrycie strat bilansowych, spółka się rozwiązuje.

Art. 223.

Spółkę zawartą na czas nieoznaczony może zarówno właściciel przedsiębiorstwa jak i spółnik niejawny wypowiedzieć na trzy miesiące przed upływem roku obrotowego.

Art. 224.

Rozwiązanie spółki nie pociąga za sobą, — o ile strony piśmiennie inaczej się nie ułożyły, — zlikwidowania przedsiębiorstwa, ale udział spółnika niejawnego musi mu być zwrócony w pieniądzu. Spółnik ten ma aż do spłacenia swego udziału oznaczone w art. 220 prawo kontroli.

Art. 225. .

Do upadłości nad majątkiem właściciela przedsiębiorstwa otwartej, może spółnik niejawny zgłosić swoją wierzytelność do właściciela przedsiębiorstwa, o ile udział spółnika niejawnego przekracza przypadający na niego według umowy udział w stratach przedsiębiorstwa.

Art. 226.

Jeżeli właściciel przedsiębiorstwa, w myśl umowy z niejawnym spółnikiem w ciągu okresu rocznego przed otwarciem nad swoim majątkiem upadłości, zwrócił spółnikowi niejawnemu całkowicie lub częściowo jego wkład, albo zwolnił go od udziału w stratach, to zarządca masy upadłościowej może, bez względu na to, czy spółka niejawna została lub nie została w ciągu tego okresu rozwiązana, żądać zwrotu wypłaconego spółnikowi niejawnemu udziału lub unieważnienia dokonanych zwolnień.

Żądaniom tym sąd upadłościowy nie uczyni zadość, jeśli

się okaże, że upadłość nastąpiła z przyczyn, które powstały dopiero po zawarciu powyższych umów.

ROZDZIAŁ 2.

Spółdzielnia.

Tekst ustawy o spółdzielniach jest zawarty w ustawach z dnia 29 października 1920, Dz. Ust. Nr. 111, poz. 733 oraz z dnia 4 grudnia 1923, Dz. Ust. Nr. 135, poz. 1119.

KSIĘGA DRUGA.

O ZOBOWIĄZANIACH I UMOWACH HANDLOWYCH.

TYTUŁ I.

Postanowienia ogólne.

Art. 227.

Umowa przychodzi do skutku z chwilą, gdy oferent otrzymał zawiadomienie o zgodzie osoby, której ofertę uczynił.

Przyjęcie powinno dojść do oferenta w czasie na odpowiedź według natury czynności stosownym lub w czasie oznaczonym przez oferenta. Oferent może uznać za skuteczne także przyjęcie nadeszłe z opóźnieniem, byle o tem natychmiast zawiadomił przyjmującego.

Jeżeli stosownie do żądania oferenta lub wskutek natury zamierzonej czynności wykonanie umowy ma wyprzedzić odpowiedź, to umowa powstaje z chwilą i w miejscu, gdzie wykonanie zostało rozpoczęte. O rozpoczęciu wykonania należy zawiadomić oferenta bezzwłocznie.

Jeżeli oferent zgodnie z naturą stosunku prawnego, łączącego go z adresatem, albo ze względu na zachodzące szczególne okoliczności nie był obowiązany odczekiwać wyraźnej odpowiedzi, to umowę uważa się za zawartą, jeśli odpowiedź odmowna na ofertę nie nadeszła w stosownym czasie.

Za chwilę zawarcia umowy poczytuje się w tym wypadku chwilę otrzymania oferty przez adresata.

Oferta i przyjęcie mogą być odwołane, byleby wiadomość o odwołaniu doszła do strony przeciwnej przed powstaniem umowy.

Jeżeli oferent zobowiązał się do utrzymania oferty w mocy przez czas oznaczony, albo jeżeli zobowiązanie takie wynika z natury zamierzonej czynności, to odwołanie oferty przed upływem powyższego czasu nie ma wpływu na zawarcie umowy.

Art. 228.

Nie uznaje się za ofertę w znaczeniu prawa wysyłki lub ogłoszenia cenników, przeznaczonych dla większej ilości osób.

Natomiast wystawienie na widok publiczny w sklepach i magazynach towarów z oznaczeniem ceny, należy z reguły uważać za ofertę.

Art. 229.

Ofertę i jej przyjęcie, tudzież ich odwołanie należy uważać za doszłe do wiadomości adresata z chwilą, kiedy nadeszły do jego miejsca zamieszkania, chyba, że adresat wykaże, iż bez swej winy nie był w stanie mieć o nich wiadomości.

Art. 230.

Przyjęcie oferty z zastrzeżeniem zmian stanowi odmowę przyjęcia połączoną z nową ofertą.

Spóźnione przyjęcie oferty uważa się za nową ofertę.

Art. 231.

Oferta lub przyjęcie oferty dokonane przez kupca w wykonaniu jego przedsiębiorstwa nie tracą mocy prawnej przez zaszłą przed przyjściem do skutku umowy śmierć lub utratę

zdolności kupca do działań prawnych, jeżeli nie było wyraźnego odmiennego zastrzeżenia, lub jeśli przeciwieństwo nie wynika z natury czynności prawnej.

Art. 232.

Jeżeli publiczna oferta na towary, na dzieło lub na świadczenie podaje ściśle istotne punkty umowy, którą wywołać pragnie, to będzie ona uważana za wiążącą ofertę, o ile nie jest to przeciwne wyraźnemu zastrzeżeniu albo naturze przyrzeczonego świadczenia.

Odwołanie takiej oferty jest skuteczne także wobec tych osób, które o niem nie miały wiadomości, o ile odwołanie nastąpiło w takiej samej lub podobnej formie, jak oferta. Nie jest jednak takie odwołanie skutecznem wobec osób, które wskutek publicznej oferty już świadczeń albo dzieła dokonały. Ponadto nawet mimo skuteczności odwołania, musi twórca publicznej oferty zwrócić poniesione wydatki tym, którzy przed ogłoszeniem odwołania w dobrej wierze rozpoczęli wykonywanie świadczeń lub dzieła.

Należy zwrot wydatków nie może przekraczać publicznie przyrzeczonego wynagrodzenia.

Skarga o zwrot wydatków przedawnia się sześciu miesiącami od ogłoszenia odwołania.

Art. 233.

Jeżeli czynność handlową zawarło kilka osób w charakterze współdłużników, to odpowiadają one solidarnie za jej wykonanie.

Kto ręczy za dług handlowy, odpowiada zań spółnie z dłużnikiem głównym solidarnie jako dłużnik i płatnik.

Art. 234.

O ile przeciwieństwo nie będzie udowodnione, należy uwa-

zać ceny podane w cedułach giełdowych i targowych za cenę bieżącą i słuszną.

Art. 235.

O ile strony się umawiające nie postanowiły inaczej, lub ustawa nie zawiera odmiennego przepisu, dłużnik przyrzekający kwotę pieniężną ma uiścić kwotę oznaczoną w umowie, bez względu na to, czy wartość tej kwoty w czasie między zawarciem umowy a dniem płatności się podniosła lub obniżyła.

Jeżeli waluta wyrażona w umowie nie ma ustawowego kursu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, albo jeżeli przepisy skarbowe zakazują wypłat w obcych walutach, a w pierwszym wypadku nie sprzeciwia się to woli stron, to dłużnik ma wykonać swe zobowiązanie w walucie polskiej według kursu, jaki posiada weksel płatny za okazaniem w walucie umówionej w dzień i w miejscu wypłaty, a jeśli w tej miejscowości nie ma takiego kursu, to według kursu przyjętego w najbliższej miejscowości.

Jeżeli zapłata zostaje dokonana po dniu płatności, to dłużnik odpowiada za odszkodowanie wynikłe ze zmiany kursu, niezależnie od innych skutków zwłoki.

Art. 236.

Długi pieniężne, pochodzące z zobowiązań handlowych, przynoszą, jeśli są płynne i płatne, oprocentowanie z mocy prawa.

Art. 237.

Przy ustaleniu szkód, wynikłych ze spóźnionej zapłaty handlowych długów pieniężnych kupca, należy w braku odmiennych umowy lub postanowień ustawy uwzględnić urzędowy średni kurs dyskonta w okresie zwłoki, co nie wyklucza prawa do zwrotu szkody wyższej, o ile zostanie ona wykazana.

Art. 238.

Na wykonanie handlowych umów odpłatnych, sędzia nie może udzielać prolongaty.

Strona w zwłocie nie będąca, która sądownie zażądała rozwiązania umowy, nie może domagać się jej wykonania; natomiast strona, która zażądała wykonania umowy, może zamiast wykonania zażądać jej rozwiązania.

Po zawiadomieniu dłużnika przez sąd, że wierzyciel zażądał uznania umowy za rozwiązaną, nie może sędzia uznać świadczenia dokonanego przez dłużnika za wykonanie umowy.

Art. 239.

Jeśli strona, która zobowiązała się zawrzeć umowę, tego zobowiązania nie dopełni, to sąd może na żądanie drugiej strony oznaczyć łamiącemu słowo czas na zawarcie umowy, po upływie którego to orzeczenie sądu zastępuje zawarcie umowy.

Art. 240.

Jeżeli w umowach obustronnie obowiązujących termin wykonania umowy stanowił jej część istotną wskutek woli stron albo wskutek natury czynności prawnej, to z jego upływem umowa rozwiązuje się z mocy ustawy na korzyść tej strony, która nie jest w zwłocie.

Poza tym wypadkiem w razie niewykonania zobowiązania w terminie umówionym, strona niebędąca w zwłocie może oznaczyć drugiej na wypełnienie zobowiązania termin dodatkowy, po którego bezskutecznym upływie uważa się umowę za rozwiązaną.

W obu wypadkach stronie nie będącej w zwłocie należy się odszkodowanie.

Art. 241.

W umowach o świadczenia sukcesywne niewykonanie jednej grupy świadczeń daje stronie niebędącej w zwłocie prawo

żądania rozwiązania umowy co do wszystkich świadczeń niewypełnionych tudzież do zwrotu szkody.

Art. 242.

Dłużnik kwoty pieniężnej z tytułu długu handlowego ma, w braku odmiennej umowy piśmiennej lub odmiennego handlowego zwyczaju, dokonać zapłaty na własne ryzyko i własnym kosztem w mieszkaniu wierzyciela, chyba że zapłata ma być uiszczona w zamian za dostarczenie towaru. Przepis ten nie odnosi się do zapłaty weksłu ani papierów wartościowych.

Wierzyciel, który po zawarciu umowy zmienia miejsce zamieszkania, powinien o tem zawiadomić dłużnika, a jeżeli nowe miejsce zamieszkania zwiększa ryzyko lub kosztą zapłaty, to ryzyko to i zwiększenie kosztów zapłaty ponosi wierzyciel.

Dłużnik płaćcy ma prawo do pokwitowania za zwrotem kosztów.

Art. 243. .

Ważność umów handlowych nie jest zależna od przestrzegania pewnej formy prawnej, chyba że wymaga tego ustawa. Niezastosowanie się do ustanowionej w ustawie formy pociąga za sobą nieważność aktu prawnego, chyba że ustawa inaczej postanawia.

Art. 244.

Jeżeli strony umówiły się o danie umowie ściśle oznaczonej formy, istnieje domniemanie, że swoje zobowiązanie uczyniły one zależnem od przestrzegania tej formy.

Jeżeli ułożyły się o formę piśmienną, należy ten wypadek tak traktować, jakgdyby forma piśmienna była nakazana przez ustawę.

Art. 245.

Jeżeli ustawa wymaga do ważności umowy przestrzegania formy piśmiennej, to wszelkie istotne zmiany umowy wy-

magają również do swej ważności przestrzegania formy piśmiennej.

Art. 246.

Umowa, dla której ustawa wymaga formy piśmiennej, musi pod nieważnością być podpisana przez wszystkie osoby, na które umowa ta nakłada zobowiązanie.

Art. 247.

Telegram ma znaczenie aktu podpisanego, jeżeli jego oryginał, złożony w urzędzie nadawczym, został podpisany przez wysyłającego lub jego zastępcę.

Podpis może być uwierzytelniony przez notariusza. Wysyłający może zażądać od biura nadawczego, aby oryginał telegramu został przechowany.

Urząd telegraficzny ma na telegramie zaznaczyć, że oryginał jest przechowany, lub że podpis został uwierzytelniony.

Art. 248.

Doręczony adresatowi telegram należy aż do dowodu przeciwnego uważać za zgodny z oryginałem, jeżeli nie zaprzeczono identyczności osoby wysyłającej z podpisaną.

W razie niezgodności telegramu z oryginałem, oraz w razie opóźnienia w doręczeniu, należy do stosunku pomiędzy wysyłającym a adresatem stosować postanowienia o winie.

Art. 249.

W sprawach handlowych w braku odmiennych postanowień ustawy dopuszczalne są wszelkie środki dowodowe.

Przepis ten odnosi się także do udowodnienia w stosunku do osób trzecich daty zamieszczonej na dokumentach prywatnych.

Daty, zamieszczone na przeznaczonych do obrotu papierach wartościowych i na ich indosach, poczytuje się aż do przeprowadzenia przeciwnego dowodu za prawdziwe.

Art. 250.

W wypadkach, w których ustawa wymaga dowodu na piśmie, sąd może wyjątkowo uznać za wystarczający dowód ze świadków.

Art. 251.

Umowy, mające za przedmiot przedsiębiorstwo handlowe w całości, wymagają dowodu na piśmie.

Art. 252.

Wypadki, w których znak ręczny lub odcisk mechaniczny może zastąpić własnoręczny podpis, podaje ustawa cywilna.

Art. 253.

W razie sporu między stronami o jakość lub o stan towaru, sąd może na żądanie jednej lub obu stron nakazać zbadanie towaru przez jednego lub kilku rzeczoznawców mianowanych z urzędu.

Sąd może również nakazać złożenie towaru w domu składowym publicznym, a w jego braku w innym oznaczonym miejscu; na wypadek grożącej szkody może sąd zamiast lub obok tego, nakazać publiczną sprzedaż towaru na rachunek osoby interesowanej i na warunkach w orzeczeniu wymienionych. Zarządzenie sądu powinno być przed sprzedażą podane do wiadomości stron interesowanych, jeżeli są one obecne lub zastąpione w miejscu siedziby sądu, lub znajdowania się towaru. W przeciwnym wypadku należy strony zawiadomić w myśl ustaw procesowych po wykonaniu zarządzenia.

Strona, która nie zażądała od sądu zastosowania przepisu ustępu 1-go, jest w razie sporu obowiązana udowodnić tożsamość i wady towaru.

Art. 254.

Kto posiada powstałą z czynności handlowej wierzytelność płynną i płatną, ma prawo zatrzymania na rzeczach ruchomych i papierach wartościowych dłużnika, które za zgodą dłużnika posiada fizycznie lub zapomocą papierów towarowych. To prawo zatrzymania nie przysługuje jednak wierzycielowi, jeśli jego wykonanie byłoby sprzeczne z interesem publicznym, oraz z zobowiązaniem, przyjętym przez wierzyciela lub z wskazówką o przeznaczeniu tych rzeczy daną przez dłużnika przed lub przy wręczeniu rzeczy.

Prawo zatrzymania przysługuje wierzycielowi nawet wtedy, jeżeli własność rzeczy zatrzymanych przeszła na wierzyciela, ale istnieje obowiązek zwrotu.

Przedmiotem prawa zatrzymania mogą być także rzeczy i papiery wartościowe cudze, które wierzyciel zatrzymał w dobrej wierze, że należą do dłużnika, w wypadku, jeżeli wierzytelność powstała wskutek mniemania, że te rzeczy lub papiery wartościowe należą do dłużnika.

Prawa zatrzymania nie może wykonać wierzyciel, który posiada, lub któremu dłużnik ofiarował inne wystarczające zabezpieczenie rzeczowe lub umowne.

Zabezpieczenie przez postawienie ręczyciela nie uchyla jednak wykonania prawa zatrzymania, chyba że się wierzyciel zgodzi.

W wypadku niewypłatności lub upadłości dłużnika prawo zatrzymania może być wykonane także dla zabezpieczenia wierzytelności jeszcze niepłatnych.

Wierzyciel zamierzający wykonać prawo zatrzymania, powinien bezzwłocznie o tem zawiadomić dłużnika.

Art. 255.

Wierzyciel, który ma tytuł egzekucyjny przeciw dłużnikowi, może dla ściągnięcia swojej wierzytelności przystąpić w myśl przepisów ustaw procesowych do sprzedaży zatrzymanych przedmiotów i papierów wartościowych.

Przed postawieniem wniosku o sprzedaż wierzyciel zawiadomi sędawnie dłużnika, a w wypadku jego upadłości zarządcę masy, o tytule prawnym i o wysokości swej wierzytelności. W zawiadomieniu tem należy zażądać zapłaty w ciągu piętnastu dni od doręczenia zawiadomienia w zamian za zwrot przedmiotów zatrzymanych, oraz zagrozić ich sprzedażą.

Dłużnik względnie zarządca masy konkursowej mogą przeciw temu żądaniu w ciągu 15 dni założyć opozycję.

Po bezskutecznym upływie terminu do opozycji lub po jej odrzuceniu, wierzyciel może przystąpić do sprzedaży zatrzymanych rzeczy i papierów wartościowych na publicznej licytacji stosownie do przepisów ordynacji egzekucyjnej, a jeżeli przedmioty te mają cenę targową lub giełdową, przez stręczyciela handlowego po cenie bieżącej.

Stręczyciel handlowy musi pod własną odpowiedzialnością przekonać się przed dokonaniem sprzedaży, że zachodzą wymienione w niniejszym artykule warunki sprzedaży; sprzedaż musi być dokonana ze ścisłym przestrzeganiem zasad egzekucji.

Wierzyciel sprzedaż popierający może nabyć przedmioty i papiery wartościowe na sprzedaż wystawione.

O dokonaniu sprzedaży i o osiągniętej cenie zawiadomi wierzyciel dłużnika bezzwłocznie.

Art. 256.

Na kwocie ze sprzedaży osiągniętej ma popierający ją wierzyciel ustawowe prawo zastawu dla kosztów egzekucji oraz dla swej wierzytelności w kapitale i w procentach.

To prawo zastawu ma pierwszeństwo przed prawami rzeczowemi trzecich osób na sprzedanych przedmiotach, o ile wie-

rzyciel w chwili nabycia posiadania rzeczy zatrzymanych o tych prawach osób trzecich nie wiedział. Nie może także prawo zatrzymania być ubezwładnione przez pozbycie przez dłużnika własności na korzyść trzeciego, dokonane po zaistnieniu prawa zatrzymania. W tym wypadku ma wyrok sądowy, dozwalający wierzycielowi na zaspokojenie się z zatrzymanej rzeczy, skuteczność także przeciw nabywcy tej rzeczy.

Organ dokonywujący sprzedaży ma na żądanie złożyć wierzycielowi poświadczenie o dokonaniu sprzedaży i o jej wyniku.

TYTUŁ II.

PRZEDAWNIE.

Art. 257.

O ile ustawa nie oznacza okresu krótszego, skargi w sprawach handlowych przedawniają się pięciu latami.

Art. 258.

Przedawnienie na niekorzyść małoletniego niewłasnowolnionego i osoby uznanej za obłąkaną ulega zawieszeniu tylko na taki okres, w którym osoby te były pozbawione prawnego zastępstwa.

Art. 259.

Przedawnienia jeszcze nieubiegłego nie można wykluczyć umową stron, ani jego warunków utrudnić. Można jednak zdziałaną na piśmie umową terminy przedawnienia skrócić.

Art. 260.

Skarga o unieważnienie czynności prawnej przedawnia się pięciu latami, jeżeli czynność unieważniać się mająca, albo stosunek kredytowy podlegający ochronie, są handlowymi.

Przedawnienie rozpoczyna się od daty aktu unieważnić się mającego.

Art. 261.

Bez względu na to, w jakim czasie przedawnia się skarga wyrokiem sądowym objęta, skarga wynikająca z sądowego wyroku przedawnia się w sprawach handlowych upływem pięciu lat.

Przy określeniu charakteru handlowego skargi należy wyłącznie brać pod uwagę wyrok stanowczy.

TYTUŁ III.

UMOWA SPRZEDAŻY.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienia ogólne.

Art. 262.

Dla oznaczenia ceny w umowie sprzedaży handlowej wystarcza powołanie się stron na cenę słuszną, na cenę bieżącą lub na maksymalną dozwoloną cenę.

Jeżeli przy sprzedaży handlowej towaru, posiadającego cenę giełdową lub targową, strony nie powołały się na tę cenę, należy cenę bieżącą przyjąć jako umowną.

Jako cenę giełdową lub targową, wyraźnie lub milcząco powołaną, przyjmując należy w wątpliwości cenę wymienioną w cedule giełdowej lub targowej miejsca i dnia zawarcia umowy, a jeżeli ten dzień jest świątecznym, w cedule z dnia poprzedniego.

Jeżeli w miejscu zawarcia umowy nie ma giełdy lub targu, rozstrzyga ceduła targowa lub giełdowa najbliższej miejscowości.

Przy sprzedaży zamiejscowej zwróci sędzia baczną uwagę na pytanie, czy strony miały zamiar wziąć za podstawę obliczenia cenę panującą w miejscu zobowiązania.

Oznaczenie ceny można pozostawić uznaniu osoby trzeciej, wymienionej w umowie albo mającej później być wymienioną.

Jeżeli w obu powyższych przypadkach obrany arbitry nie chce lub nie może tej funkcji przyjąć, to strony zamieniają w jego miejsce nowego arbitra.

Jeżeli strony nie mogą się zgodzić na osobę arbitra, to na żądanie jednej z nich dokona mianowania arbitra sąd. Przeciw mianowaniu arbitra przez sąd dopuszczalny jest rekurs.

Art. 263.

Ważną jest sprzedaż handlowa rzeczy cudzych. Sprzedaż taka nakłada na sprzedawcę obowiązek zakupna tych rzeczy i dostarczenia ich nabywcy, a to pod odpowiedzialnością za szkodę.

Art. 264.

Jeżeli towar ma być wysłany z jednego miejsca na drugie, to jest obowiązkiem sprzedawcy, w braku odmiennej umowy lub zwyczaju zarządzić wysłanie na koszt nabywcy. Przy kupnie przesyłkowem rzeczy zamiennych, własność i niebezpieczeństwo transportu przechodzą na nabywcę z oddaniem towaru przewoźnikowi.

Postanowienia powyższe mają zastosowanie także wówczas, jeżeli sprzedawca bierze na siebie zapłatę kosztów przewozu i ubezpieczenia towaru.

Art. 265.

Zamiejscowa sprzedaż towaru może nastąpić w ten sposób, że sprzedawca zobowiązuje się zindywidualizowany towar dostarczyć na okręt, wagon lub samolot, w własnym imieniu go ubezpieczyć, przewożne zapłacić z góry lub z ceny kupna potrącić, a nabywcy udzielić dokumenty potrzebne do rozporządzenia towarem. Przedmiotem kupna jest jednak towar, nie dokumenty.

Zindywidualizowanie towaru następuje przez udzielenie nabywcy oznaczeń umożliwiających bezzwłoczne jego utożsamienie z chwilą ukończenia przewozu.

Od chwili załadowania towaru ponosi nabywca niebezpieczeństwo przewozu. Jednostkowa cena kupna obejmuje zarówno wartość towaru jak koszt jego ubezpieczenia i przewozu. Jest ona płatna przy wręczeniu dokumentów potrzebnych do rozporządzenia towarem. Zbadanie towaru następuje po otrzymaniu tych dokumentów.

Art. 266.

Sprzedawca może aż do pełnej zapłaty ceny kupna zastrzedz sobie własność sprzedanego towaru; w tym wypadku przechodzi na nabywcę posiadanie towaru i jego ryzyko.

Umowę taką uważa się za zawartą pod warunkiem zawieszającym, że zapłata w terminie nastąpi.

Art. 267.

Jeżeli umowa o sprzedaż handlową rzeczy ruchomych nie została wykonana, to odszkodowanie ciążące stronę będącą w zwłoce, polega na różnicy pomiędzy ceną umówioną a ceną bieżącą w miejscu i dniu, w którym towar miał być dostarczony, niezależnie od obowiązku zwrotu szkody wyższej.

Przy sprzedaży o dostawie sukcesywnej za podstawę obliczenia szkody należy wziąć ceny miejsca i dnia oznaczonego na wykonanie poszczególnych świadczeń.

Art. 268.

Jeżeli nabywca rzeczy ruchomej nie wykona swojego zobowiązania, to sprzedawca może, o ile nie zechce skorzystać z prawa odstąpienia od umowy (art. 238), złożyć rzecz sprzedaną do domu składowego publicznego na rzecz i na koszt nabywcy. W braku takiego domu może ją złożyć w składzie wyznaczo-

nym przez Izbę Handlową. Może ją także sprzedać na rachunek nabywcy zapomocą publicznej licytacji; jeśli rzecz ma cenę giełdową lub targową, wystarcza sprzedaż po cenie bieżącej; w obu wypadkach należy jednak, o ile to możliwe, uwzględnić postanowienia umowy.

Sprzedaż przymusowa powinna być dokonana w ośm dni od terminu wyznaczonego na wykonanie zobowiązania przy zastosowaniu postanowień art. 254 i 255.

Niezależnie od wyższej szkody, odszkodowanie, należne od nabywcy, polega na różnicy pomiędzy ceną umowną ewentualnie zwiększoną o koszt przewozu i inne wydatki, a ceną netto uzyskaną ze sprzedaży.

Art. 269.

W sprawach handlowych nabywca towarów oznaczonych rodzajowo i przysłanych z innego miejsca, nie może żądać rozwiązania umowy dla wad towaru, nie obniżających jego wartości powyżej 5%; zwyczaj handlowy może ustanowić dalej idące granice tej obniżki. Nabywca ma tylko prawo do skonta określonego zwyczajem handlowym lub opinią rzeczoznawców. (Art. 271).

Postanowienie to nie dotyczy kupna według próby (art. 275).

Art. 270.

Przy sprzedaży między kupcami nabywca powinien w ciągu dwóch dni od odbioru zawiadomić sprzedawcę o wadach towaru, o ile wady te dadzą się rozpoznać. Jeżeli wady te nie dały się przy odbiorze rozpoznać, to zawiadomienie ma nastąpić w ciągu dwóch dni od ich odkrycia, a jeżeli mogły one być odkryte pierwiej, w ciągu dwóch dni od czasu, kiedy one mogły być rozpoznane.

Jeżeli nabywca zaniedbał tego zawiadomienia, to nie może wytoczyć powództwa o rozwiązanie umowy z tytułu wad jawnych lub ukrytych, zachowuje jednak prawo żądania zniżki ceny.

Powództwo przedawnia się sześciu miesiącami, ale nabywca może w drodze ekscepcji powołać się na wady towaru, jeżeli wysłał na czas zawiadomienie o wadach.

Art. 271.

Postanowienia obu powyższych artykułów nie mają zastosowania, jeżeli wady towaru zostały przez sprzedawcę podstępnie ukryte.

Również nie stosują się powyższe postanowienia do sprzedaży zwierząt, która w tym punkcie podlega przepisom prawa cywilnego.

Art. 272.

Jeżeli w umowie kupna-sprzedaży postanowiono, że cena kupna zostanie wypłacona w ten sposób, iż bank przejmie bezpośrednio zobowiązanie wypłaty wobec sprzedawcy, to zobowiązanie to powstaje w chwili i w miejscu, w którym zawiadomienie bankowe, stwierdzające kredyt sprzedawcy udzielony, dojdzie do wiadomości tegoż i zobowiązanie to trwa aż do upływu czasu oznaczonego w piśmie banku.

W międzyczasie nabywca nie może odwołać kredytu udzielonego za pośrednictwem banku sprzedawcy, a sprzedawca nie może żądać zapłaty ceny kupna od nabywcy aż po upływie dziesięciu dni od zawiadomienia o wyroku skazującym bank na zapłatę.

Bank, który sprzedawcę zawiadomił o otrzymaniu kredytu, może wobec tegoż powołać się nie tylko na zarzuty czerpane z powyższego zawiadomienia, ale także na takie zarzuty, wynikające ze stosunku kupna-sprzedaży, które dadzą się szybko udowodnić i oparte są na dokumentach piśmiennych.

Nie może natomiast bank powoływać się na zarzuty wynikające z jego stosunku prawnego do nabywcy.

Art. 273.

Bank, który wypłaty się podjął, odpowiada nabywcy według zasad o zleceniu.

Wszelkie zastrzeżenie, ograniczające w tym zakresie odpowiedzialność banku, nie ma skutku prawnego.

W braku odmiennej umowy bank odpowiada także za działania i zaniedbania innych banków, które dla wykonania zlecenia w swoje miejsce podstawił.

ROZDZIAŁ II.

Rodzaje sprzedaży.

Art. 274.

W handlu na raty sprzedawca, który zastrzegł sobie prawo własności aż do zapłacenia ceny towaru, a żąda rozwiązania umowy, powinien zwrócić zadatek i raty pobrane z potrąceniem słusznej należitości za używanie rzeczy sprzedanej.

Wszelka umowa, dążąca do pogorszenia położenia nabywcy, jako to umowa o karę konwencjonalną, o wcześniejszą zapadłość rat niezapłaconych, nie ma skutku prawnego.

Art. 275.

Jeżeli nabywca zastrzegł sobie, że towar kupi, jeśli zechce, to przyjmuje się, że sprzedaż jest zawartą pod warunkiem zawieszającym.

Sprzedawca jest obowiązany zezwolić nabywcy na oglądanie towaru w okresie oznaczonym umową lub zwyczajem handlowym.

Jeżeli zbadanie towaru ma nastąpić u sprzedawcy lub u trzeciego, to umowa się rozwiązuje, jeżeli nabywca do tego zbadania nie przystąpi w czasie oznaczonym umową lub zwyczajem. W braku takiego oznaczenia sprzedawca może wezwać nabywcę o zbadanie w stosownym czasie, po bezskutecznym upływie którego sprzedawca staje się wolnym od zobowiązania.

Jeżeli towar znajduje się u nabywcy, a ten się nie oświadczy w czasie umówionym, ustanowionym zwyczajowo lub w stosownym czasie po otrzymaniu wezwania, to jego milczenie uważa się za przyjęcie oferty.

Art. 276.

Sprzedaż jest zawarta według próby, jeżeli próba ma służyć za wyłączny probierz jakości towaru. Samo okazanie lub wręczenie próby przez jedną ze stron nie pociąga jeszcze odpowiedzialności sprzedającego za zgodność towaru z próbą. Odpowiedzialność ta zachodzi, jeżeli strony się powołały na uprzednio zawarte kupno według próby. Próba ma być przechowana w sposób zgodnie przez strony ułożony lub oznaczony zwyczajowo.

Jeżeli towar nie jest zgodny z próbą, to nabywca może żądać rozwiązania umowy.

Art. 277.

Umowa, mocą której strona nabywa wyłączne prawo sprzedaży rzeczy cudzych na własny rachunek, podlega postanowieniom o kontrakcie sprzedaży, nie zaś o kontakcie zlecenia ani o przedsiębiorstwie komisowem. Również do umowy o perjo-dyczną dostawę rzeczy zamiennych po oznaczonej cenie stosuje się postanowienia o umowie sprzedaży, a nie o najmie usług.

Art. 278.

Kto sprzedaje przedsiębiorstwo handlowe, odpowiada za jego długi przez trzy lata od daty wpisu aktu pozbycia do rejestru handlowego w myśl art. 29 ust. 2, względnie od terminu płatności, jeżeli dług stał się płatny po wpisie.

Nabywca odpowiada solidarnie ze sprzedawcą przez ten sam czas za te długi przedsiębiorstwa, które znał lub znać był powinien.

Art. 279.

Jeżeli przy kupnie rzeczy ruchomej kupujący zastrzegł na później bliższe oznaczenie formy, miary, czasu, miejsca dostawy i tym podobnych stosunków, to jest on obowiązany oznaczenia tego dokonać w czasie na to zakreślonym.

Jeżeli kupujący popadnie co do tego oznaczenia w zwłokę, to sprzedający może albo zamiast niego tego oznaczenia tymczasowo dokonać, albo żądać odszkodowania za niewypełnienie zobowiązania, albo od umowy odstąpić. W pierwszym wypadku ma sprzedawca o dokonaniem przez siebie oznaczeniu bezzwłocznie kupującego zawiadomić i określić mu zarazem stosowny czas dodatkowy na dokonanie odmiennego oznaczenia. Jeżeli kupujący w określonym czasie oznaczenia nie dokona, to oznaczenie, dokonane przez sprzedawcę, jest dla kupującego wiążącym.

TYTUŁ IV.

REPORT.

Art. 280.

W umowie o report reporter wzamian za zapłatę oznaczonej ceny otrzymuje na własność oznaczone indywidualnie lub rodzajowo papiery wartościowe, równocześnie zobowiązując się do odstąpienia reportowanemu własności takiej samej ilości papierów tego samego rodzaju w terminie późniejszym za zwrotem ich ceny. W braku odmiennej umowy należy się reporterowi wynagrodzenie za tę czynność; wynagrodzenie to może polegać na różnicy pomiędzy tańszą ceną nabycia przez reportera, a wyższą ceną sprzedaży.

Umowa o report przychodzi do skutku z wręczeniem papierów wartościowych. Jeżeli jej przedmiotem są papiery opiewające na zlecenie, to report powstaje z chwilą wręczenia papierów na reportera indosowanych.

Art. 281.

W braku odmiennej umowy prawa dodatkowe z papierów wartościowych płynące, jako to procenta i dywidendy płatne podczas stosunku reportowego, przypadają reporterowi i mają być przy płatności reportu zarachowane na rzecz reportowanego. Przywiązane do reportowanych imiennych papierów warto-

ściowych prawo głosowania na walnem zgromadzeniu przy bluguje reporterowi, o ile przejście własności tych papierów zostanie wpisane do księgi spółników.

Art. 282.

Jeżeli do papieru wartościowego przywiązane jest prawo wykonania opcji w czasie stosunku reportowego, to reporter jest obowiązany to prawo na rzecz reportowanego wykonać, jeśli tenże przynajmniej na dwa dni powszednie przed terminem wykonania tego prawa dostarczy mu potrzebnych na tę operację funduszków. W braku tego dostarczenia reporter powinien sprzedać prawo opcji na rachunek reportowanego.

Art. 283.

Jeżeli reportowane papiery wartościowe dają prawo do premij lub do wygranych losowych w czasie trwania stosunku reportowego, to reporter powinien w wilę ciagnienia podać reportowanemu na piśmie serje i numery papierów, które mu udzieli. Jeżeli numery te nie zostaną wylosowane, to reporter odzyskuje pełne prawo rozporządzania niemi. Jeżeli papiery te zostaną wylosowane, to reporter powinien bezzwłocznie je doręczyć reportowanemu, z zastrzeżeniem prawa do zwrotu ich ceny; w wypadku tym wynagrodzenie reporterowi należne powinno być obniżone ze względu na wcześniejsze wykonanie umowy. Cena papieru przez reportera doręzonego nie może być wyższą od kursu pomiędzy stronami na czas zakończenia reportu pierwotnie umówionego.

Art. 284.

Jeżeli w czasie trwania stosunku reportowego przypadają do uiszczenia na papiery wartościowe wpłaty, to reportowany powinien przynajmniej na trzy dni przed terminem wpłat dostarczyć reporterowi potrzebnych na nie funduszków. W braku

tego dostarczenia reporter może umowę przed czasem jednostronnie rozwiązać.

Art. 285.

W braku odmiennych postanowień, przepisów szczególnych lub zwyczajów giełdowych, stosunek reportowy powinien zostać zlikwidowany w ciągu drugiego dnia powszedniego po płatności. Jeżeli w terminie tym żadna ze stron nie dokonywa likwidacji, to należy uważać ten stosunek prawny za zgasyły.

Umową stron może likwidacja reportu być odroczonej jeden raz lub kilka razy; odroczenie takie nie stanowi nowej umowy o report.

Art. 286.

Za zawarcie nowej umowy ma być natomiast poczytany wypadek, w którym strony w terminie płatności reportu likwidują narosłe należności dla ich oddzielnej wypłaty, odnawiając stosunek reportowy na papiery odmienne co do ilości lub co do rodzaju, albo też na podstawie innej stopy wynagrodzenia.

TYTUŁ V.

RACHUNEK BIEŻĄCY.

Art. 287.

W umowie rachunku bieżącego wierzytelności, płynące ze stosunku prawnego, istniejącego między stronami (korespondentami), zostają wcielone w osobne konto i zamienione aż do zamknięcia rachunku bieżącego na pozycje uznania i zadłużenia. Poszczególne pozycje wstawione w rachunek bieżący tracą z reguły (art. 289 — 291) byt samoistny. Tylko płynące z rachunku bieżącego saldo stanowi wierzytelność rozporządzalną i płatną.

Art. 288.

Umowa o rachunek bieżący może obejmować także stosunki powstające z komisu i zwrot wydatków za czynności wynikłe

z komisu. W braku odmiennej umowy należytości takie zostaną wciągnięte do rachunku bieżącego.

Art. 289.

W braku odmiennej umowy, wpisanie pewnej pozycji do rachunku bieżącego nie wyklucza powództw i ekscepcji odnoszących się do ważności czynności, z której powstała wierzytelność.

W razie unieważnienia takiej czynności, wpisy do niej się odnoszące należy stornować z rachunku bieżącego.

Art. 290.

Kto w rachunek bieżący wstawił wierzytelność zabezpieczoną zastawem, może to prawo zastawu wykonać, jeżeli rachunek bieżący wykaże po jego stronie wierzytelność.

Jeżeli wierzytelność wstawiona w rachunek bieżący jest zabezpieczona długiem wspólnym lub poręczeniem, to ten współdłużnik lub ręczyciel odpowiada w myśl umowy za wysokość długu solidarnego lub poręzonego wobec osoby, którą saldo rachunku bieżącego wykaże jako wierzyciela.

Art. 291.

O ile do rachunku bieżącego wciągnięto wierzytelność do trzeciej osoby bez wyraźnego zastrzeżenia, że wpis ten ma być bezskuteczny na wypadek niewypłatności dłużnika, to wpis do rachunku bieżącego należy uważać za stanowczy i dokonany na niebezpieczeństwo wierzyciela. Wyjątek zachodzi w wypadku wymienionym w ustępie trzecim niniejszego artykułu.

Jeżeli natomiast przy wciągnięciu do rachunku bieżącego pewnej wierzytelności zamieszczono wyraźnie słowa: „z zastrzeżeniem inkasa“ lub inne podobne, a wierzytelność nie zostanie spłacona, to wierzyciel może według swego wyboru albo wydzieścić tę pozycję z rachunku bieżącego i zwrócić ją korespondentowi, albo też ściągać ją na poczet salda.

Przyjęcie do rachunku bieżącego papieru wartościowego należy zawsze uważać za dokonane z zastrzeżeniem inkasa.

Art. 292.

Wierzyciel strony pozostającej w rachunku bieżącym może tymczasowo uzyskać sekwestr lub zastaw na ewentualnem przyszłem saldzie rachunku bieżącego. Po dokonaniu sekwestru lub zastawu strona pozostająca w rachunku bieżącym nie może przez wstawienie nowych pozycji pogorszyć położenia wierzyciela.

Jednakowoż wierzytelności drugiego uczestnika rachunku bieżącego, wynikające z jego praw powstałych przed ustanowieniem zastawu lub sekwestru, nie należy ze względu na przepis niniejszego artykułu uważać za wierzytelności nowe.

Uczestnik rachunku bieżącego, na niekorzyść którego został ustanowiony zastaw lub sekwestr, powinien o tem zawiadomić drugiego uczestnika, a ten ostatni ma prawo żądania rozwiązania rachunku bieżącego.

Art. 293.

Zamknięcie rachunku bieżącego i wyrównanie salda następuje w terminach oznaczonych umową albo zwyczajem miejscowym, a w braku takiego oznaczenia z upływem 180 dni od daty zawarcia umowy.

Wierzytelność powstała z salda jest wierzytelnością płynną i zaskarżalną, przynoszącą, o ile saldo zostanie przeniesione na nowy rachunek, od dnia zamknięcia salda odsetki w równej wysokości jak wierzytelności w rachunek wstawione, a jeżeli saldo zostanie utrzymane jako wierzytelność samodzielna, odsetki ustawowe.

Art. 294.

Skargi z tytułu sprostowania omyłek w obliczeniu salda, opuszczeń, podwójnych zarachowań i czynności podobnych, mu-

szą być wniesione w ciągu sześciu miesięcy. Termin ten rozpoczyna biedz na niekorzyść tego, co saldo sporządził, od dnia następującego po dniu sporządzenia; na niekorzyść drugiego uczestnika rachunku bieżącego zaś od dnia, w którym mu doręczono sporządzone saldo.

Art. 295.

Umowa o rachunek bieżący rozwiązuje się z mocy prawa z nadejściem umówionego terminu.

W braku umownego określenia terminu, każdy uczestnik może przy zamknięciu konta kontrakt rozwiązać po uwiadomieniu przeciwnika przynajmniej na dziesięć dni przed zamknięciem konta. W wypadku ustanowienia zastawu lub sekwestru salda może strona przeciwna rozwiązać rachunek bieżący także przed zamknięciem konta.

Śmierć albo niezdolność do działań prawnych jednego z uczestników pociąga za sobą rozwiązanie umowy, chyba że dziedzic lub zastępca niezdolnego, upoważniony do prowadzenia dalej przedsiębiorstwa, oświadczy, że zamierza przejąć stosunek rachunku bieżącego.

TYTUŁ VI.

DEPOZYT BANKOWY.

Art. 296.

Bank, w którym złożono kwotę pieniężną, nabywa na niej własność i jest obowiązany zwrócić odpowiednią ilość pieniędzy tego samego rodzaju naraz lub w kilku wypłatach na żądanie składającego albo w terminie oznaczonym umową.

Zawarcie umowy o skład, złożenie wkładek oraz ich zwroty powinny być udowodnione na piśmie.

Art. 297.

W braku odmiennej umowy:

- 1) deponent ma prawo żądać książeczki przekazowej dla rozporządzania złożoną kwotą;

- 2) zwrot ma nastąpić w banku, w którym uskutecznił depozyt;
- 3) odsetki należą się od dnia powszedniego, następującego po dniu złożenia aż do dnia poprzedzającego zwrot.

Art. 298.

Przy składzie papierów wartościowych własność pozostaje przy składającym, o ile tenże nie objawił zamiaru przeniesienia jej na bank.

Zamiar taki należy przyjąć, jeżeli składający udziela bankowi prawo nieograniczonego rozporządzenia albo upoważni bank do zwrotu równej ilości papierów wartościowych tego samego rodzaju, albo jeżeli bank zobowiąże się do wypłacenia wynagrodzenia składającemu, a ten nie ograniczy rozporządzalności papierami wartościowymi.

Art. 299.

Do depozytów bankowych papierów wartościowych, które składający bankowi pożyczył na oznaczony użytek, należy stosować zasady prawne o wygodzeniu.

Do depozytów bankowych papierów wartościowych, które bank za wynagrodzeniem przejmuje w zarząd, należy stosować zasady o umowie zlecenia.

Art. 300.

Jeżeli bank otrzymuje polecenie zakupna papierów wartościowych, to jest obowiązany w przeciągu trzech dni od dokonania kupna, a jeżeli dostarcza papiery własne, w ciągu trzech dni od otrzymania zlecenia, udzielić zlecającemu spis zakupionych papierów, podający rodzaj, wartość imienną, numery i inne charakterystyczne znamiona tych papierów. Zastrzeżenie, mocą którego zlecający zrzeka się otrzymania tego spisu, musi być uskutecznione na piśmie oddzielnie dla każdego zlecenia.

Art. 301.

Postanowienia o przymusowym tworzeniu funduszu rezerwowego w spółkach akcyjnych należy stosować do wszystkich kupców przyjmujących depozyty rodzaju w niniejszym tytule oznaczonego.

Art. 302.

Kupcy, zajmujący się przyjmowaniem depozytów rodzaju oznaczonego w niniejszym tytule, powinni złożyć bilans w Urzędzie rejestracyjnym Izby handlowej, w obrębie której znajduje się ich przedsiębiorstwo, a to najpóźniej 31 stycznia każdego roku.

Nadto mają ci kupcy w ciągu pierwszej połowy każdego miesiąca w utworzyć się w drodze rozporządzenia mającym Urzędzie rejestracyjnym Izby handlowej złożyć swoje sprawozdanie finansowe za miesiąc ubiegły według wzoru ustanowionego w drodze rozporządzenia; prawdziwość tego sprawozdania ma być stwierdzona podpisem kupca.

Sprawozdania spółek mają być zaopatrzone podpisem przynajmniej jednego członka zarządu, a sprawozdania spółek akcyjnych także podpisem jednego członka rady nadzorczej.

Art. 303.

Z umowy o depozyt w skrzynkach ogniotrwałych, zostających pod kluczem deponenta (sefach), bank odpowiada za nie naruszenie skrzynki według zasad o depozycie.

Art. 304.

Do umów o depozyt bankowy w postaci rachunku bieżącego należy stosować przepisy art. 291, 293, 294 i 295.

TYTUŁ VII.

OTWARCIE KREDYTU BANKOWEGO.

Art. 305.

Umową o otwarciu kredytu bank pozostawia do rozporządzenia osoby akredytowanej na pewien czas kwotę oznaczoną, której akredytowany może użyć jeden raz lub kilka razy, zachowując możność przywrócenia pierwotnej kwoty przez nową wpłatę.

Uskutecznione przez akredytowanego podczas okresu, na który kredyt został otwarty, wpłaty zwiększają kwotę rozporządzalną o całą ich wysokość.

Art. 306.

W braku odmiennej umowy od kwot przez akredytowanego pobranych lub wniesionych należą się prócz prowizji także odsetki.

Prowizja należy się także w wypadku nieużytkowania kredytu przez akredytowanego.

Art. 307.

W braku odmiennej umowy podjęcia i wpłaty kwot powinny być dokonane w banku.

Akredytowany może żądać wręczenia sobie książeczki, w którą bank wpisuje, z zaopatrzeniem datą, kwoty przez siebie wypłacone oraz kwoty przez akredytowanego wpłacone.

Art. 308.

Jeżeli strony celem otwarcia kredytu ułożyły się co do rękojmi osobistych lub rzeczowych, a rękojmie te nie będą dane lub okażą się niedostateczne, to bank ma prawo żądać uzupełnienia rękojmi. Jeżeli to uzupełnienie nie zostanie uskutecznione

w oznaczonym przez bank okresie przynajmniej trzydniowym od wysłania zawiadomienia telegraficznego, to bank może rozwiązać umowę lub obniżyć kredyt.

Art. 309.

Do umów o otwarcie kredytu w rachunku bieżącym należy stosować przepisy artykułów 291, 293, 294 i 295; do bankowych poleceń zapłaty na podstawie otwartego kredytu przepisy artykułów 271 do 273.

TYTUŁ VIII.

KOMIS I ZLECENIE.

Art. 310.

Umową o komis komitent powierza zawieranie czynności handlowych na swój rachunek trzeciemu (komisantowi), który działa w imieniu własnym. Komisant odpowiada za staranność porządnego kupca w przyjęciu i wypełnieniu komis. Ma on obowiązek zawiadamiania komitenta o wszystkich stosunkach mających związek z komisem.

Komisant jest wobec osoby trzeciej obowiązany i uprawniony, tak jak gdyby działał na własny rachunek; pomiędzy komitentem a osobą trzecią nie powstają ani prawa, ani obowiązki. Mimo to może komitent wykonywać wobec osoby trzeciej powództwa przysługujące komisantowi, a to przez wstąpienie w jego miejsce.

Art. 311.

W stosunku komitenta do komisanta i jego wierzycieli własność rzeczy nabytych przez komisanta na rachunek komitenta uważa się za uzyskaną przez komitenta już od chwili nabycia.

Art. 312.

Zobowiązanie kilku komisantów, którym zlecono działanie wspólne, jest solidarnem.

Umowa o komis nie przychodzi do skutku, jeśli nie została przyjęta przez wszystkich współkomisantów.

Jeżeli komitentów jest kilku, to ich zobowiązanie jest solidarnem.

Art. 313.

Komisant ma prawo do prowizji, jeśli czynność w myśl zlecenia wykonał. Komisant może odstąpić od wskazówek udzielonych sobie dla wykonania zlecenia, jeżeli uzasadnionem jest przypuszczenie, że gdyby komitent był znał zmienione okoliczności, byłby się zgodził na odmienny sposób wykonania, a nadto, jeśli nie ma czasu na zażądanie i otrzymanie uprzedniego upoważnienia komitenta.

Poza tym wypadkiem wszelka czynność dokonana przez komisaranta wbrew lub z przekroczeniem otrzymanego zlecenia, idzie w braku ratyfikacji na karb komisaranta, który nadto jest obowiązany do zwrotu szkody.

Art. 314.

Przy komisie nabycia lub sprzedaży walut, obligów państwowych, innych papierów wartościowych, znajdujących się w obrocie handlowym, albo towarów, mających cenę giełdową lub targową, komisarant może w braku odmiennego zlecenia komitenta, bądź jako sprzedawca z własnego zasobu towar dostarczyć po cenie bieżącej, bądź jako nabywca zatrzymać dla siebie po cenie bieżącej towar, który miał na rachunek komitenta sprzedać, przyczem, zachowuje swoje prawo do prowizji.

Jeżeli przy zawiadomieniu komitenta o wykonaniu komisu komisarant nie wymieni osoby, z którą zawarł umowę, to komitent może przyjąć, że komisarant sprzedał lub nabył towar na własny rachunek i może żądać od niego wypełnienia umowy.

Art. 315.

Komisant ma zawiadomić komitenta bezzwłocznie o wykonaniu komisu.

Poczytuje się za zgodę komitenta na wykonanie komisu, a to nawet w wypadku przekroczenia zlecenia, jeśli komitent na zawiadomienie o wykonaniu komisu nie daje odpowiedzi przez czas dłuższy, niż tego wymaga natura czynności albo zwyczaj handlowy.

Art. 316.

Komisant jest obowiązany wykonać komis osobiście, chyba, że wykonanie przez trzecią osobę jest dozwolone umową, zwyczajem lub konieczne wskutek towarzyszących okoliczności.

W tych wypadkach komitent ma bezpośrednie prawo powództwa przeciwko osobie, która komis wykonała.

Art. 317.

Komisant powinien czuwać nad przedmiotami mu przez komitenta lub dla niego przysłanymi, a jeżeli te przedmioty okazują znaki grożącego zepsucia, to ma on zabezpieczyć prawa do przewoźnika.

Te same obowiązki ciążyą kupca, który odmawia przyjęcia komisu wchodzącego w zakres swojego przedsiębiorstwa.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, mogą osoby te przysłany towar sprzedać w myśl 255, zawiadamiając o tem natychmiast komitenta.

Art. 318.

Komisant, przechowujący towar na rachunek komitenta, odpowiada za szkodę powstałą z innych przyczyn niż przypadek, siła wyższa, wada towaru lub jego właściwość.

Art. 319.

Od dnia, w którym powinien przesłać je lub doręczyć komitentowi, ma komisant zarachować na rzecz komitenta ustawowe odsetki od kwot, które na jego rzecz przechowuje.

Art. 320.

Komisant, który używa na cele nieobjęte zleceniem kwoty otrzymane na rachunek komitenta, winien mu jest odsetki od dnia następującego po ich odbiorze. Niezależnie od tego jest obowiązany do zwrotu szkody wynikającej z niewypełnienia zlecenia; odpowiada on także karnie, jeśli jego czyn stanowi występki lub przekroczenie.

Art. 321.

W braku odmiennej umowy lub zwyczaju, komisant nie odpowiada za wykonanie zobowiązań przez osoby, z którymi kontraktował; odpowiada tylko za staranność porządnego kupca przy ich wyborze (art. 310).

Jeżeli taką odpowiedzialność przejmie, ma on prawo do szczególnej prowizji *del credere*, której wysokość w braku umowy oznacza zwyczaj handlowy miejsca wypełnienia komisu.

Art. 322.

W braku odmiennej umowy komitent powinien komisantowi dostarczyć środków potrzebnych na wykonanie komisu i wypłacić mu prowizję stosownie do zwyczaju handlowego miejsca, w którym komis został wykonany.

Jeżeli komis nie mógł być wykonany z przyczyn dotyczących komitenta, to prowizja należy się komisantowi.

Art. 323.

Dla wszelkich swych wierzytelności wynikłych z umowy

o komis oraz dla zaliczek i odsetek od nich, ma komisant prawo zatrzymania na towarach i papierach wartościowych, powierzonych przez komitenta, które komisant ma w swem posiadaniu, a to stosownie do postanowień art. 254. Może on przystąpić do ich sprzedaży przymusowej w myśl art. 255 nawet wtedy, gdy nie posiada tytułu egzekucyjnego przeciw komitentowi.

Art. 324.

Komis gaśnie:

- 1) przez odwołanie przez komitenta;
- 2) przez zrzeczenie się komisanta;
- 3) przez śmierć lub niezdolność do działań prawnych komitenta lub komisanta, jeżeli przeciwieństwo nie wynika z umowy albo z natury zleconej czynności.

Art. 325.

Komitent bez słusznej przyczyny odwołujący komis tudzież komisant, który się go bez słusznej przyczyny zrzeka, jest obowiązany do zwrotu zrządzonej tem szkody.

Jeżeli wykonanie komisu zostanie przerwane z jednej z przyczyn przewidzianych pod liczbą 3 poprzedzającego artykułu, to komisantowi należy się odszkodowanie częściowe z uwzględnieniem należytości, któraby przypadła do zapłaty w razie zupełnego wykonania komisu.

Art. 326.

Postanowieniom niniejszego tytułu, z wyjątkiem przepisu art. 311, podlega także zlecenie osobie nie będącej komisantem, zawierania czynności handlowych w imieniu i na rachunek modawcy.

TYTUŁ IX.

DOMY SKŁADOWE.

(Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 28 grudnia 1924. Dz. U. Rz. P. Nr. 114 poz. 1020).

Na podstawie art. 1 E p. 6 i art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 687) i zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1924 r. stanowiąco następuje:

I. Zasady ogólne.

Art. 327.

Przedsiębiorcą składowym jest, kto zawodowo przyjmuje towary na skład i przechowanie.

Przedsiębiorca składowy jest kupcem. Czynności prawne, które uskutecznią w wykonywaniu przedsiębiorstwa, są czynnościami handlowymi.

Nie jest składem w rozumieniu niniejszego prawa umowa, mocą której przedsiębiorca składowy nabywa na złożonych przedmiotach własność i jest tylko obowiązany zwrócić równą ilość przedmiotów tego samego rodzaju.

Art. 328.

Pieniądze i papiery wartościowe nie są towarem w znaczeniu art. 1.

Przepisy skarbowe określają, czy i pod jakimi warunkami przedmioty monopolu państwowego, przedmioty obciążone podatkiem spożywczym oraz zagraniczne nieocłone towary mogą być przyjmowane na skład.

Art. 329.

Przedsiębiorca składowy odpowiada za przestrzeganie staranności kupieckiej. Odpowiada on za zniszczenie, uszkodze-

nie lub ubytek złożonego u siebie towaru, chyba że przyczyną tego były okoliczności, którym staranność porządnego kupca nie mogła zapobiec.

Odpowiada on za czyny i zaniedbania osób w swoim przedsiębiorstwie zatrudnionych.

Za dokonanie wymaganych starannością kupiecką czynności konserwacyjnych odpowiada, choćby był przez składającego od ich dopełnienia zwolniony.

W drodze rozporządzenia może być dla poszczególnych towarów oznaczony normalny procent ubytku przez ususzkę lub zanik (calo), za który przedsiębiorca nie odpowiada.

Przedsiębiorca składowy jest obowiązany w razie wynikłego sporu udowodnić, że w danym przypadku przestrzegał staranności kupieckiej.

Art. 330.

Jeżeli towar, który przedsiębiorcy składowemu nadesłano, znajduje się przy odbiorze w uszkodzonym lub wadliwym stanie, nazewnątrz widocznym, to przedsiębiorca składowy jest obowiązany dokonać czynności potrzebnych do zachowania praw składającego wobec przewoźników lub szyprów.

Art. 331.

Przy przyjęciu towaru na skład przedsiębiorca powinien, o ile to możliwe, zapisać w osobnej księdze, której pozycje będą zaopatrzone bieżącymi numerami, imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby składającej. W księdze tej należy nadto uwidocznąć nazwiska i adresy prawonabywców. Pod wskazanym adresem zawiadomi przedsiębiorca składającego względnie jego prawonabywców o wydarzeniach ważnych ze względu na ochronę ich praw oraz o wydarzeniach dotyczących stanu towaru.

Art. 332.

Jeżeli towarowi grozi zepsucie, a niema na to czasu, aby

zażądać od składającego poleceń, albo jeżeli składający zwleka z wydaniem zarządzeń, to przedsiębiorca składowy może spowodować sprzedaż towaru przez publiczną licytację (art. 54, obecny 371).

Art. 333.

Ubezpieczyć towar należy tylko w przypadkach, jeśli składający tego zażąda, lub jeśli dla danego towaru istnieje taki zwyczaj handlowy.

Towary łatwo zapalne nie mogą być złożone w jednym pomieszczeniu z towarami mniej na to niebezpieczeństwo narażonemi.

Art. 334.

Przedsiębiorca składowy powinien zezwolić oddającemu na skład na oglądanie towaru w godzinach biurowych, na pobranie próbek, dzielenie lub łączenie towaru i na przedsięwzięcie czynności, mających na celu zachowanie towaru w dobrym stanie.

Podział lub złączenie towaru mają być uwidocznione w księdze magazynowej.

Art. 335.

Przedsiębiorca składowy może za pisemną zgodą składających łączyć towary zamienne należące do kilku właścicieli (alla rinfusa) tylko w tym przypadku, jeśli towary te są jednakiemu rodzaju i dobroci.

Ze złączonego w ten sposób towaru wyda przedsiębiorca składowy każdemu składającemu część na niego przypadającą bez zasiągania zgody innych interesowanych.

Art. 336.

Składający ma prawo żądać wydania złożonego na skład towaru każdego czasu w godzinach biurowych, nawet przed upływem umówionego czasu trwania składu.

Art. 337.

Przedsiębiorca składowy nie może żądać odebrania towaru przed upływem umówionego czasu trwania składu, a jeżeli ten czas nie został oznaczony, przed upływem 3 miesięcy od jego złożenia. Umówiony czas trwania składu uważa się za przedłużony na czas nieoznaczony, jeżeli przedsiębiorca składowy na 15 dni przed jego upływem nie zażąda (art. 5, obecny 331) listem poleconym, aby go w terminie umówionym odebrano.

Przedsiębiorca składowy może umowę składu, zawartą na czas nieoznaczony wypowiedzieć z zastrzeżeniem podanem w zdaniu 1 ustępu 1; termin wypowiedzenia wynosi 30 dni.

Jeżeli składający nie odbiera towaru pomimo, że umowa składu została rozwiązana wskutek wypowiedzenia lub upływu terminu, to przedsiębiorca składowy może towar złożyć na jego koszt i niebezpieczeństwo w domu składowym publicznym, u innego przedsiębiorcy składowego, lub u trzeciej osoby. Może on jednak wykonać to prawo tylko, jeżeli zawiadomił składającego na 15 dni naprzód listem poleconym o powyżej oznaczonych skutkach nieodebrania towaru.

Przedsiębiorca składowy może zażądać odebrania towaru przed upływem czasu trwania składu, oraz bez wypowiedzenia, jeżeli zachodzi ważna przyczyna. Także i w tym wypadku powinien, o ile to możliwe, składającemu zakresić odpowiedni termin i zawiadomić go listem poleconym o skutkach nieodebrania towaru w terminie.

Art. 338.

Przedsiębiorca składowy ma prawo żądać należitości składowej w umówionej lub zwyczajem przyjętej wysokości. Należytość oblicza się w braku odmiennej umowy według rzeczywistego trwania czasu składu, choćby umówiony czas trwania składu (art. 10 i 11, obecnie 336 i 337) był dłuższy.

Art. 339.

Zwrotu wydatków poczynionych na odbiór towaru, na zapłacenie przewoźnego, cła, podatku spożywczego, oraz na ubezpieczenie towaru może przedsiębiorca składowy domagać się bezzwłocznie po uskutecznieniu tych wydatków.

Zwrotu innych na towar poczynionych wydatków oraz uiszczenia opłaty składowej może przedsiębiorca składowy domagać się co trzy miesiące, licząc od złożenia towaru, a o ile towar prędzej zostanie odebrany, przy odbiorze. Przy odbiorze częściowym może on żądać uiszczenia stosunkowej części tych należności z tem zastrzeżeniem, aby pozostała reszta towaru dostatecznie zabezpieczała wierzytelność przedsiębiorcy.

Art. 340.

Dla zabezpieczenia poczynionych wydatków oraz opłaty składowej służy przedsiębiorcy składowemu prawo zastawu na złożonym towarze, dopóki go ma w swem posiadaniu lub może nim rozporządzać za pomocą cedułów morskich, dowodów ładunkowych lub składowych.

Art. 341.

Roszczenia przeciw przedsiębiorcy składowemu z tytułu zaginięcia, ubytku, uszkodzenia albo spóźnionego wydania towaru przedawniają się w jeden rok.

Przedawnienie roszczenia z tytułu ubytku lub uszkodzenia towaru rozpoczyna się z upływem dnia, w którym nastąpił odbiór złożonego towaru; przedawnienie roszczenia z tytułu spóźnionego wydania towaru rozpoczyna się z upływem dnia, w którym wydanie powinno było nastąpić; przedawnienie roszczenia z tytułu zaginięcia towaru zaczyna biec z upływem dnia, w którym przedsiębiorca składowy zawiadomił składającego o zaginięciu towaru.

Kto zamierza wystąpić przeciw przedsiębiorcy składowemu z roszczeniem z tytułu ubytku lub uszkodzenia towaru, ma pod rygorem utraty tych roszczeń bezzwłocznie po stwierdzeniu tych faktów przedsiębiorcę składowego zawiadomić o treści swego roszczenia.

Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania, jeśli zaginięcie, ubytek, uszkodzenie lub spóźnione wydanie towaru zostały rozmyślnie spowodowane przez przedsiębiorcę składowego.

II. Domy składowe publiczne.

1. Przywileje i koncesje.

Art. 342.

Domem składowym publicznym jest przedsiębiorstwo składowe, które na mocy koncesji uprawnione jest:

1) do wystawiania pozbywalnych przez indos dowodów składowych oraz

2) do dokonywania na żądanie składającego publicznej sprzedaży złożonych u siebie towarów.

Art. 343.

Dom składowy publiczny może powstać tylko na mocy koncesji rządowej.

Koncesji udziela Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu i z innymi zainteresowanymi ministrami.

Domy składowe publiczne, o ile mają przechowywać przedmioty, wymienione w art. 2 ust. 2, (obecnie 328, ust. 2), muszą uzyskać nadto specjalną koncesję od Ministra Skarbu w myśl przepisów skarbowych.

Art. 344.

Koncesja wymieniona w art. 17 ust. 2 (obecnie 343, ust. 2) ma zawierać:

1) oznaczenie terminu, w którym najpóźniej dom składowy publiczny powinien rozpocząć działalność;

2) nazwę instytucji finansowej, w której mają być składane kwoty w myśl art. 29 l. 8 (obecnie 355 l. 8) ;

3) wysokość kaucji przed złożeniem której dom składowy publiczny czynności swych nie może rozpocząć.

Nadto koncesja może zawierać postanowienie co do udziału Skarbu Państwa w zyskach przedsiębiorstwa.

Otrzymanie koncesji nakłada na dom składowy publiczny obowiązek stałego bez przerw wykonywania przedsiębiorstwa.

Koncesja może być wydana na czas oznaczony ; może być za zezwoleniem Ministra Przemysłu i Handlu odstąpiona innej osobie. Za odstąpienie koncesji uważa się także zmianę osób wchodzących w skład spółki, która otrzymała koncesję. Postanowienie to nie odnosi się do zmiany uczestników w spółce akcyjnej, w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, w spółdzielni oraz do zmiany komandytystów.

Art. 345.

Podanie o udzielenie koncesji ma zawierać :

1) imię i nazwisko, ewentualnie firmę ubiegającego się, tudzież firmę, pod którą dom składowy publiczny ma być prowadzony. Jeżeli ubiegającym się jest spółka, należy podać jej prawny charakter, statut, zakres działania zarządu, wykaz kapitału zakładowego, wyciąg z rejestru handlowego ;

2) oznaczanie miejscowości i miejsca, gdzie dom składowy publiczny ma być utworzony, szkic i opis budynku oraz wewnętrznego urządzenia ;

3) jeśli dom składowy publiczny ma być założony w bliskości wielkich arterji komunikacyjnych (port, rzeka spławna, jezioro, kolej żelazna, lotnisko), określenie stosunków prawnych i warunków technicznych, wśród których odbywać się będzie korzystanie z tych arterji ;

4) oznaczenie towarów, które mogą być przyjmowane na skład ;

5) projekt regulaminu składowego.

Do podania powinny być dołączone dokumenty odnoszące się do obywatelstwa osoby ubiegającej się o koncesję.

Art. 346.

Przed udzieleniem koncesji należy zasięgnąć o osobie ubiegającej się opinii miejscowych oraz pobliskich organizacyj gospodarczych.

Kaucja (art. 18/L. 3, obecnie 344 l. i.3), jest przeznaczona na zabezpieczenie wszelkich pretensyj do domu składowego publicznego z tytułu prowadzenia przedsiębiorstwa. Może ona polegać na zabezpieczeniu hipotecznem lub być złożona w gotówce, w obligacjach Skarbu Państwa lub w papierach wartościowych, wyposażonych w przywilej bezpieczeństwa pupilarnego.

Związki samorządowe mogą być zwolnione od obowiązku złożenia kaucji.

Art. 347.

W koncesji można szczegółowo wymienić towary do składu dopuszczone lub pewne towary od przechowywania wyłączyć.

Odmowa koncesji lub jej ograniczenie następuje bez podania uzasadnienia.

Art. 348.

Imię i nazwisko kierownika lub kierowników domu składowego publicznego oraz ich zmiana powinna być podana do wiadomości Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 349.

Regulamin (art. 19 L. 5, obecnie 345 l. 5) domu składowego publicznego podlega zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu. W regulaminie tym muszą być jasno i dokładnie oznaczone warunki korzystania z domu składowego publicznego i z jego urządzeń.

Ma on w szczególności zawierać postanowienia o ogłoszeniu regulaminu, taryfy, ulg taryfowych i każdorazowych ich zmian, o udzielaniu na towar zaliczek (art. 26, obecnie 352), tudzież o ogłaszaniu wykazów statystycznych.

Art. 350.

Postanowienia umowne, zawierające dla składającego uciążliwsze warunki, niż przepisane niniejszem prawem, są nieważne.

Art. 351.

Taryfa opłat domu składowego publicznego za przechowywanie towarów i za czynności manipulacyjne i konserwacyjne powinna być podana do wiadomości Ministra Przemysłu i Handlu. Należy ją wywiesić w domu składowym w miejscu łatwo widocznem.

Minister Przemysłu i Handlu może za pomocą rozporządzenia wydać dla domu składowego publicznego taryfę maksymalną.

Pobieranie opłaty składowej za dłuższy okres niż za czas, przez który towar znajdował się na składzie, jest dopuszczalne o tyle, o ile to jest przewidziane w regulaminie.

Art. 352.

Domowi składowemu publicznemu nie wolno, pod rygorem utraty koncesji, zawierać na własny lub na cudzy rachunek czynności handlowych co do takich towarów, które koncesja pozwala na skład przyjmować. Wolno mu jednak udzielać zaliczek na złożone towary.

Art. 353.

Osobom, które się regulaminowi poddają, nie można w granicach pojemności domu składowego publicznego lub jego działów, odmówić przyjęcia towaru na skład i przechowanie.

Przyjmowanie towarów powinno się odbywać w porządku chronologicznym zgłoszeń.

Dom składowy publiczny nie może poszczególnym klientom udzielać osobistych ulg i zniżek; taryfa może ustanawiać ulgi i zniżki natury przedmiotowej, jako to: taryfę degresywną dla wielkich ilości złożonego towaru, lub za długi okres składu.

Biorącym zaliczkę nie można jednak udzielać ani pierwszeństwa w przyjęciu towaru, ani ulg lub zniżek.

Art. 354.

Dom składowy publiczny jest obowiązany ubezpieczyć od ognia na koszt składającego przyjęty na przechowanie towar, jeżeli nie udzielono odmiennego polecenia.

Towar, na którym ciążyą należności skarbowe, musi być ubezpieczony na koszt składającego co najmniej do wysokości rzeczonych opłat.

Do odbioru kwoty należnej od zakładu ubezpieczeń jest uprawniony dom składowy publiczny lub osoba przez niego upoważniona.

2. D o w o d y s k ł a d o w e.

Art. 355.

Dom składowy publiczny wyda składającemu na jego żądanie na złożone u siebie towary dowód składowy. Dowód ten, wycięty z książki jukstowej, składa się z dwóch połączonych ze sobą, lecz dających się oddzielić części, a mianowicie z rewersu czyli składowego dowodu posiadania i z warrantu, czyli składowego dowodu zastawniczego.

Obie części dowodu składowego muszą opiewać na zlecenie, wzajemnie się na siebie powoływać i zawierać:

1) firmę domu składowego, datę przyjęcia towaru na skład, datę wystawienia i podpis zarządu;

2) numer dokumentu zgodny z numerem bieżącym księgi jukstowej;

3) imię i nazwisko oraz adres składającego;

4) dokładne oznaczenie ilości, rodzaju, ewentualnie także szczególnych znamion towarów;

5) wzmiankę, w jakim zakładzie, na jaką kwotę i na jaki czas towar został ubezpieczony;

6) okres, na jaki towar złożono, jeśli taki okres został oznaczony;

7) wzmiankę, czy i w jakiej wysokości ciąży na towarze cło, podatek spożywczy lub inne opłaty skarbowe, wydatki zaliczone przez dom składowy na towar i jego należitości; nadto uwidocznic należy pozycję taryfy, odnoszącej się do bieżącej należitości składowej;

8) oznaczanie instytucji finansowej (banku domicylowego), w której składa się na rzecz posiadacza dowodu składowego lub jego części przypadające im w myśl tego prawa kwoty.

Art. 356.

Obie części dowodu składowego można przenosić przez indos łącznie albo oddzielnie.

Dopóki obie części są przenoszone łącznie, indos rewersu pociąga za sobą także przeniesienie warrantu.

Art. 357.

Pierwszy indos na oddzielnym warancie musi zawierać:

1) imię i nazwisko oraz adres indosatarjusza;

2) oznaczenie wraz z należitościami ubocznymi kwoty pieniężnej, dla której zabezpieczenia ustanawia się na towarze prawo zastawu;

3) termin płatności tej wierzytelności.

Dane powyższe należy umieścić na rewersie. Dosłowną treść indosu należy wpisać do księgi jukstowej, a zarząd domu

składowego powinien poświadczyć zarówno na rewersie, jak na warrancie dokonanie tego wpisu z podaniem jego daty.

Zaniedbanie którejkolwiek w tym artykule ustanowionej formalności pociąga za sobą nieważność indosu.

Art. 358.

Do indosów dowodu składowego lub jego części należy stosować odpowiednio postanowienia art. 11, 12, 13, 15, 16 i 19 prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926).

Art. 359.

Jeżeli wystawiono dowód składowy, to do umownego przeniesienia własności towaru konieczne jest wręczenie rewersu.

Prawny posiadacz rewersu (art. 15 prawa wekslowego) będzie uważany za właściciela towaru. Jeżeli przenosi się rewers po oddzieleniu indosowanego warrantu, to indosatarjusz rewersu nabywa prawo obciążone zastawem posiadacza warrantu.

Art. 360.

Jeżeli wystawiono dowód składowy, to do ustanowienia prawa zastawu na złożonym towarze koniecznym jest wręczenie wierzycielowi indosowanego na niego warrantu (art. 31, obecnie 357).

Art. 361.

Jeżeli przed odłączeniem indosowanego warrantu zanotowano na rewersie uchwałę sądową, mocą której prawa jego posiadacza w rozporządzaniu towarem zostały przeniesione lub ograniczone, to indos warrantu jest niedozwolony, a zarząd domu składowego odmówi wpisu do księgi jukstowej pierwszego indosu warrantu i w księdze tej uczyni odpowiednią adnotację.

Art. 362.

Ani towary, na które dowód składowy wystawiono, ani prawa przysługujące na złożonym towarze posiadaczowi rewersu lub warrantu nie mogą być przedmiotem żadnych środków egzekucyjnych.

Egzekucji podlega wyłącznie dowód składowy lub jedna z jego części.

Art. 363.

Legitymowany w myśl art. 15 prawa wekslowego posiadacz obu części dowodu składowego może za zwrotem kosztów żądać wystawienia nowego dowodu składowego bezpośrednio na swoje nazwisko. Może on również, o ile temu nie sprzeciwiają się przepisy skarbowe, zażądać podziału złożonego towaru na części i wystawienia dowodu składowego na każdą z tych części.

Żądanie to może być postawione łącznie przez posiadaczy obu części dowodu składowego. Nowe dowody składowe mogą być zaopatrzone datą wystawienia pierwotnego dokumentu; ten ostatni zostanie przez dom składowy ściągnięty i unieważniony.

Prawo oglądania towaru w czasie oznaczonym przez regulamin przysługuje tak posiadaczowi rewersu jak i warrantu.

Art. 364.

Posiadacz rewersu może żądać za jego zwrotem wydania towaru (art. 10, obecnie 336), tylko w tym przypadku, jeżeli zwróci warrant; albo wykaże poświadczeniem banku domicylowego, że złożył kwotę, zabezpieczoną prawem zastawu warrantu.

Art. 365.

Kwoty wpłacone do banku domicylowego na rzecz posiadaczy rewersów i warrantów będą złożone na imię domu składowego i wypłacane uprawnionym na polecenie tego domu.

W księgach banku domicylowego konto przeznaczone na zaspokojenie posiadaczy powyższych dokumentów musi być prowadzone oddzielnie od ewentualnego własnego konta domu składowego.

W stosunku do wierzycieli domu składowego kwoty złożone na tem koncie uważa się za własność posiadaczy rewersów i warrantów.

Art. 366.

Z chwilą upływu terminu płatności wierzytelności zabezpieczonej zastawem towaru wypłaci bank domicylowy posiadaczowi warrantu kwotę na jego rachunek złożoną za zwrotem tegoż.

Jeżeli posiadacz rewersu złożył przed jej płatnością kwotę zabezpieczoną prawem zastawu towar obciążającą, to posiadacz warrantu może zażądać natychmiast jej wypłacenia.

Art. 367.

W razie niewykupienia warrantu w dniu płatności prawny posiadacz powinien postarać się o stwierdzenie protestem bezskutecznego przedstawienia tegoż do zapłaty bankowi domicylowemu, a to pod rygorem utraty prawa zwrotnego poszukiwania.

Protest z powodu nieotrzymania zapłaty lub otrzymania niezupełnej zapłaty musi być założony w dzień płatności wierzytelności lub w ciągu dwóch dni powszednich po tym dniu.

Do tego protestu stosują się odpowiednio postanowienia artykułów 37, L. 1, 78, 79, 84, 85 ust. 1, 86, 87 i 90 — 93 prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 100 poz. 926).

Protest z powodu niedokonania zapłaty można zastąpić poświadczeniem banku domicylowego, iż warrant przedłożony do zapłaty nie został wykupiony. Zapisek ten (certyfikat) ma być umieszczony na warrancie, a treść jego wpisana do osobnej bieżącymi numerami zaopatrzonej księgi.

Art. 368.

Prawo zastawu posiadacza warrantu, jak niemniej ustawowe prawo zastawu domu składowego publicznego realizuje się przez publiczną sprzedaż towaru w drodze licytacji.

Art. 369.

Sprzedaż z powodu niewykupienia w terminie warrantu powinna być zarządzona w czasie możliwie najkrótszym, nie może się jednak odbyć wcześniej, jak w 3 dni po zgłoszeniu na piśmie wniosku.

Jeżeli wniosek ten nie został zgłoszony w przeciągu 30 dni od upływu terminu do założenia protestu, to posiadacz warrantu traci prawo zwrotnego poszukiwania.

Art. 370.

Sprzedaż celem zaspokojenia wierzytelności domu składowego publicznego nie może odbyć się wcześniej, jak w 15 dni po upływie umownego okresu składu, a jeśli towar złożony lub skład przedłużono na czas nieoznaczony, nie wcześniej jak po upływie 15 dni od terminu, na który skład wypowiedziano. Dom składowy ogłosi jednorazowo w dziennikach na ogłoszenia wpisów do rejestru handlowego przeznaczonych, że towar w razie niezapłacenia wierzytelności domu składowego w przeciągu dni 15 od daty ogłoszenia zostanie sprzedany.

Ogłoszenie następuje na koszt posiadacza rewersu. Wezwanie ma podawać dzień wystawienia i numer bieżący rewersu, imię i nazwisko składającego, ilość i rodzaj towaru, oraz wysokość zalegającej wierzytelności.

Art. 371.

Sprzedaż publiczna odbywa się w sposób przewidziany w artykule 44 (obecnie 370) niniejszego prawa.

W tym samym trybie dokonywa dom składowy publiczny także sprzedaży towarów zagrożonych zepsuciem (art. 6, obecnie 332).

Art. 372.

Z ceny osiągniętej przy sprzedaży po myśli art. 45 (obecnie 372) dokonanej, tudzież z kwoty wypłaconej tytułem odszkodowania przez zakład ubezpieczeń, dom składowy publiczny zaspokoi ciążące na towarze należitości w następującym porządku:

- 1) koszty sprzedaży;
- 2) nieuiszczone od towarów opłaty skarbowe ;
- 3) zabezpieczone ustawowem prawem zastawu należitości domu składowego publicznego (art. 14, obecnie 340) ;
- 4) wierzytelność posiadacza warrantu wraz z należitościami ubocznymi.

Jeżeli w dniu spłaty wierzytelności posiadacza warrantu wierzytelność ta nie jest płatną, należy od niej potrącić dyskonto, obliczone według urzędowej stopy Banku Polskiego. Dyskonto to przypada posiadaczowi rewersu.

Art. 373.

Jeżeli posiadacz warrantu otrzymuje pełne zaspokojenie, należy warrant ściągnąć i unieważnić, a unieważnienie zanotować w księdze jukstowej.

O ile posiadacz warrantu nie zgłosił się w ciągu 3 dni po odbiór swej wierzytelności, należy pełną przypadającą mu sumę złożyć bezzwłocznie na jego rachunek w banku domicylowym.

Ewentualną nadwyżkę wypłaci dom składowy publiczny posiadaczowi rewersu i ściągnie pokwitowany rewers oraz uskuteczni odpowiednią wzmiankę w księdze jukstowej.

O ile posiadacz rewersu nie zgłosił się w ciągu 3 dni, dom składowy publiczny bezzwłocznie złoży przypadającą mu kwotę na jego rachunek w banku domicylowym.

Art. 374.

Jeżeli posiadacz warrantu nie otrzymuje pełnego zaspokojenia, należy na warrancie zaznaczyć częściową zapłatę, zapisek ten podpisem zarządu domu składowego publicznego zaopatrzyć i w księdze jukstowej uwidocznic, a warrant zwrócić posiadaczowi.

Art. 375.

Zwrotne poszukiwanie części wierzytelności, niepokrytej przez cenę uzyskaną przy sprzedaży lub przez sumę wypłaconą przez zakład ubezpieczeń, odbywa się w myśl postanowień prawa wekslowego (art. 42, 45 — 49, 52, 53, 70 — 84) z tą różnicą, że ani posiadacz, ani indosanci warrantu nie mają obowiązku zawiadamiać poprzedników o zdarzeniach powodujących zwrotne poszukiwanie.

Art. 376.

Każdy indosant dowodu zastawniczego ma prawo tenże wykupić (art. 48 i 49 prawa wekslowego).

Art. 377.

Roszczenie posiadacza warrantu, który dopełnił czynności zachowawczych, przepisanych art. 41 (obecnie 367) niniejszego prawa, przedawnia się w 6 miesięcy od sprzedaży towaru. Zwrotne roszczenia indosantów warrantu między sobą przedawniają się w 6 miesięcy od dnia, w którym indosant wykupił warranty, albo w którym mu doręczono skargę (art. 70 prawa wekslowego).

Art. 378.

Do przerwy tego przedawnienia stosować należy postanowienia art. 71 do 74 prawa wekslowego.

Art. 379.

Rewers i warrant podlegają umorzeniu w myśl art. 94, 95 i 98 prawa wekslowego. O wdrożeniu postępowania amortyzacyjnego zawiadomi sąd dom składowy oraz bank domicylowy.

Sześćdziesięciodniowy okres do okazania sądowi zaginionego dokumentu biegnie dla dowodów składowych z nieoddzielonym warrantem oraz dla rewersów od 1 dnia po upływie okresu składu, a jeśli ten nie został oznaczony lub jeśli termin ten już upłynął, od ogłoszenia sądowego wezwania o okazanie dokumentu.

Dla zaginionych warrantów okres ten biegnie od ogłoszenia sądowego wezwania.

Sąd może przed wydaniem orzeczenia o umorzeniu udzielić ubiegającemu się o umorzenie rewersu upoważnienia do odebrania towaru, a starającego się o umorzenie warrantu upoważnić do wykonania praw z niego płynących, jeśli osoby te złożą dostateczne zabezpieczenie.

3. P o s t a n o w i e n i a k a r n e.

Art. 380.

Przekroczenie wydanych niniejszem prawem dla domów składowych publicznych postanowień oraz niestosowanie się do wydanych regulaminów podlega, niezależnie od zastosowania surowszych kar, przewidzianych ustawami karnymi tudzież ustawami i rozporządzeniami skarbowemi, karze porządkowej od 1000 do 10.000 złotych. Do wymierzenia kar porządkowych uprawnioną jest władza administracyjna I instancji.

Art. 381.

W razie ciężkiego lub więcej niż jednorazowego przekroczenia niniejszego prawa, rozporządzeń dla jego wykonania wydanych, albo regulaminu, może Minister Przemysłu i Handlu koncesję odebrać.

4. P o s t a n o w i e n i a p r z e j ś c i o w e.

Art. 382.

Aż do wprowadzenia jednolitych przepisów licytację normujących, tryb publicznej sprzedaży, o którym mowa w art. 6 i 45 (obecnie 332 i 371), przeprowadzać będzie w okręgu sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu, tudzież w górnośląskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach komornik sądowy lub notariusz; w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie, Lwowie i w cieszyńskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach urzędnik, wyznaczony w tym celu przez władzę administracyjną; w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, w Lublinie i w Wilnie komornik sądowy na polecenie właściwego sądu pokoju albo delegat władzy administracyjnej I instancji.

5. P o s t a n o w i e n i a k o ń c o w e.

Art. 383.

Z dniem 1 lipca 1925 r. gasną uprawnienia przedsiębiorstw składowych, którym na podstawie własnych statutów przysługiwało prawo wystawiania dowodów składowych. Przedsiębiorstwom tym będzie jednak w myśl art. 16 (obecnie 342) udzielona koncesja, jeżeli do 31 marca 1925 r. wniosą udokumentowane podania oraz złożą do zatwierdzenia regulamin odpowiadający wymaganiom niniejszego prawa.

Domom składowym, którym na podstawie koncesji lub upoważnienia rządowego przysługiwało prawo wystawiania dowodów składowych, będą wydane nowe koncesje w myśl art. 16 (obecnie 342) niniejszego prawa, jeżeli do dnia 31 marca 1925 roku przedstawią dawną koncesję, względnie upoważnienie rządowe, oraz złożą do zatwierdzenia regulamin, odpowiadający wymaganiom niniejszego prawa. Niezastosowanie się do niniejszego przepisu pociągnie za sobą utratę z dniem 1 lipca 1925 r. koncesji względnie upoważnienia rządowego do wystawiania dowodów składowych.

Aż do dnia 1 lipca 1925 r. do czynności prawnych zawieranych przez przedsiębiorstwa, o których wyżej mowa, mają zastosowanie przepisy dotychczas obowiązujące.

Art. 384.

Prawo niniejsze wchodzi w życie z dnia 1 stycznia 1925 r., a na obszarze województwa śląskiego z dniem ogłoszenia zgody na nie Sejmu śląskiego w Dzienniku Ustaw śląskich.

Art. 385.

Z dniem wejścia w życie niniejszego prawa tracą moc obowiązującą art. 776 — 819 i 821 — 825 ustawy handlowej rosyjskiej (Zbiór Praw Tom XI część II); ustawa austriacka o zakładaniu i prowadzeniu składowych domów publicznych z 29 kwietnia 1889 r. (Dz. Pr. Państwa Nr. 64); §§ 416 — 424 kodeksu handlowego niemieckiego; wreszcie §§ 434 — 452 węgierskiej ustawy handlowej (Artyk. Ustaw XXXVII z r. 1875).

Art. 386.

Wykonanie niniejszego prawa powierza się Ministrowi Przemysłu i Handlu, Ministrowi Skarbu i Ministrowi Sprawiedliwości.

TYTUŁ X.

Spedycja.

Art. 387.

W umowie spedycji spedytor obowiązuje się wobec wysyłającego do zawarcia we własnem imieniu na rachunek wysyłającego umowy o przewóz towarów z przewoźnikiem, oraz do wykonania świadczeń dodatkowych, związanych ze spedycją

(odbiór towaru, opakowanie, ubezpieczenie, załatwienie formalności celnych i t. d.).

Art. 388.

W braku szczególnej umowy, spedytorowi należy się od chwili zawarcia umowy z przewoźnikiem, prowizja za zawarcie umowy o przewóz, oraz wynagrodzenie za inne z tą umową związane świadczenia, a to w myśl zwyczajów panujących w miejscu zawarcia umowy o przewóz. Ponadto należy się spedytorowi zwrot wydatków poniesionych na rachunek wysyłającego.

Strony mogą zgóry oznaczyć kwotę ryczałtową, obejmującą prowizję, wynagrodzenia i należny spedytorowi zwrot kosztów.

Art. 389.

Przez to, że spedytor zobowiązał się do dokonania czynności, związanych z dostarczeniem adresatowi towaru na miejscu przeznaczenia, np. do oclenia, reekspedycji towaru i t. d., nie przejmuje on w braku wyraźnej umowy bezpośredniego zobowiązania wobec adresata.

Art. 390.

Aż do chwili zawarcia przez spedytora umowy o przewóz, wysyłający ma prawo odwołać zlecenie spedycji za zwrotem samych tylko kosztów przez spedytora poniesionych.

Od chwili zawarcia umowy o przewóz spedytor jest obowiązany, jeżeli wysyłający tego zażąda, dokonać na rachunek wysyłającego odwołania zlecenia w myśl art. 400.

Art. 391.

Spedytor odpowiada za pieczę nad powierzonymi sobie rzeczami w myśl art. 317 i 318.

W braku odmiennej umowy nie jest on obowiązany ubezpieczyć rzeczy przyjętych do ekspedycji.

Art. 392.

W braku odmiennej umowy spedytor może we własnym imieniu, własnymi lub cudzymi środkami wykonać objęty umową przewóz, byleby o tem bezzwłocznie zawiadomił wysyłającego.

W wypadku tym spedytor bierze na siebie odpowiedzialność przewoźnika i ma, prócz prowizji, prawo do wynagrodzenia za uskuteczniiony przez siebie przewóz, obliczonego według obowiązujących taryf ustawowych lub zwyczajowych. W braku takiej taryfy wynagrodzenie oznaczy sąd. Wynikła z wysyłki towaru zapomocą zbiórki zniżka taryfy idzie na korzyść spedytora.

Art. 393.

O ile niniejszy tytuł nie zawiera odmiennych postanowień, stosować należy do spedycji przepisy o komisie.

Art. 394.

Skargi, wynikające z umowy o spedycję, przedawniają się upływem jednego roku. Przedawnienie rozpoczyna się z dniem, w którym towar przybył lub powinien był przybyć na miejsce przeznaczenia; czas przedawnienia wynosi osiemnaście miesięcy dla przewozów, w których miejsce wysłania lub miejsce przeznaczenia leży poza Europą.

Prawo zatrzymania (art. 323) może spedytor wykonać przez udzielenie przewoźnikowi zlecenia, aby adresatowi przesyłki nie doręczał.

Art. 395.

Przepisy niniejszego artykułu należy stosować także w wypadku, jeżeli nie będący spedytorem kupiec w wykonywaniu

swego przedsiębiorstwa handlowego podejmie się we własnym imieniu zawarcia umowy o przewóz na cudzy rachunek.

TYTUŁ XI.

Przewóz.

Rozdział I.

P r z e w ó z t o w a r ó w.

Art. 396.

Przy umowie o przewóz rzeczy, przewoźnik zobowiązuje się przewieźć za wynagrodzeniem z jednego miejsca na drugie, towary lub inne rzeczy zmysłowe (korespondencję) pod własnym dozorem.

Na żądanie przewoźnika wysyłający powinien mu w chwili oddania rzeczy przeznaczonych do przewozu, wręczyć w dwóch egzemplarzach list przewozowy, który podaje:

1) dzień i miejsce wręczenia towaru oraz podpis wysyłającego;

2) rodzaj, wagę, ilość lub liczbę rzeczy przewieźć się mających, a jeżeli rzeczy te są opakowane, także rodzaj opakowania, liczbę i znaki albo znamiona na niem się znajdujące;

3) nazwisko i miejsce zamieszkania wysyłającego;

4) nazwisko i miejsce zamieszkania przewoźnika;

5) miejsce przeznaczenia, nazwisko i miejsce zamieszkania adresata;

6) wysokość przewoźnego z wzmianką, czy ono zostało zapłacone zgóry lub przekazane na odbiorcę; w wypadku przewożenia rzeczy obciążonych zaliczką lub przekazaniem, wysokość kwot przewoźnikowi z tego tytułu należnych;

7) okres czasu, w ciągu którego przewóz powinien być wykonany,

8) inne umowy między stronami zawarte, w szczególności wysokość odszkodowania za niedostarczenie lub spóźnione dostarczenie towaru.

Wysyłający może oznaczyć samego siebie, jako adresata.

Wysyłający odpowiada za prawdziwość i za wystarczalność wzmianek zawartych w liście przewozowym.

Jeden egzemplarz listu przewozowego, zaopatrzony podpisem wysyłającego, pozostaje u przewoźnika i towarzyszy towarowi aż do miejsca przeznaczenia; drugi egzemplarz z podpisem przewoźnika powinien być zwrócony wysyłającemu.

Art. 397.

W braku listu przewozowego przewoźnik powinien na żądanie wręczyć wysyłającemu podpisane przez siebie poświadczenie załadowania, zawierające wzmianki przepisane dla listu przewozowego.

Art. 398.

Wysyłający powinien przewoźnikowi w miejscu i w warunkach oznaczonych umową lub zwyczajem miejscowym wręczyć towar, przeznaczony do przewozu; o ile swą winą spowodował opóźnienie, odpowiada za szkodę stąd płynącą.

Jeżeli do wykonania przewozu potrzebne są dokumenty celne, skarbowe albo policyjne, to wysyłający powinien wręczyć je przewoźnikowi, a jeżeli wystawiono list przewozowy, zaznaczyć na nim wręczenie tych dokumentów.

Wysyłający odpowiada za prawdziwość, zupełność i dostateczność wręczonych dokumentów.

Art. 399.

Przewoźnik powinien rozpocząć przewóz w czasie umówionym, lub oznaczonym przez zwyczaj. Jeśli rozpoczęcie przewozu uległo opóźnieniu, to wysyłający może od umowy odstąpić, ma jednak zapłacić przewoźnikowi odszkodowanie, jeśli opóźnienie nie wynikło z jego winy.

Art. 400.

Wysyłający może wstrzymać przewóz i nakazać zwrot przewożonego towaru, doręczenie go innemu niż pierwotny adresatowi, albo nim inaczej rozporządzić; w tych wypadkach musi on zwrócić wydatki i szkodę będącą bezpośredniem następstwem odwołania pierwotnego zlecenia.

Do wykonania prawa odwołania pierwotnego zlecenia potrzeba wykazać się podpisanym przez przewoźnika listem przewozowym albo dowodem załadowania, o ile dokumenty te zostały wystawione, tudzież zapisać na nich zmianę pierwotnego zlecenia i uzyskać nowy podpis przewoźnika.

Prawo odwołania gaśnie z chwilą, kiedy adresat w myśl art. 404 zażądał wydania sobie przewożonego towaru.

Przewoźnik odpowiada za szkodę, pochodzącą z wykonania zlecenia odwołującego, udzielonego przez osobę w myśl niniejszego artykułu do tego odwołania nieupoważnioną.

Art. 401.

Jeżeli rozpoczęcie lub dalszy ciąg przewozu został uniemożliwiony lub nadzwyczajnie opóźniony przez przypadek, to przewoźnik powinien o tem natychmiast zawiadomić wysyłającego i rozciągnąć opiekę nad przewożonym towarem, a wysyłający ma prawo w myśl artykułu poprzedzającego rozporządzić inaczej towarem za zwrotem jedynie tylko kosztów i za zapłatą przewoźnego w stosunku do uskutecznionego przewozu.

Jeżeli wskutek zachodzących okoliczności żądanie wskazówek od wysyłającego stało się niemożliwem, albo jeżeli te wskazówki są niedostateczne lub nie dadzą się zastosować, to przewoźnik może towar przewożony złożyć u osoby trzeciej; jeżeli towar ten ulega szybkiemu zepsuciu, może on go także sprzedać w sposób i ze skutkami określonymi w art. 408.

W każdym razie przewoźnik powinien natychmiast zawiadomić wysyłającego bądź o złożeniu, bądź o sprzedaży towaru, a to pod odpowiedzialnością za szkodę.

Jeżeli przewóz został przerwany wskutek zupełnej, przypadkowej utraty towaru przewożonego, to przewoźnik traci prawo do kosztów przewozu także za przewóz dokonany.

Art. 402.

Przewoźnik powinien towar przewożony oddać do dyspozycji adresata w miejscu i w czasie oznaczonym umową, a w braku wzmianki w umowie, zwyczajem handlowym.

O ile umowa lub zwyczaj nie rozporządza inaczej, należy przyjąć, że doręczenie towaru powinno nastąpić w miejscu zamieszkania adresata.

Jeżeli doręczenie ma nastąpić w innem miejscu, niż miejsce zamieszkania adresata, to przewoźnik powinien o nadejściu rzeczy przewożonych zawiadomić adresata natychmiast po nadejściu tych rzeczy na miejsce przeznaczenia.

Termin doręczenia oblicza się dla całości przewiezonego towaru; nawet w tym wypadku jest on niepodzielny, jeżeli został ustanowiony zapomocą oznaczenia kilku terminów częściowych.

Art. 403.

Adresat nabywa płynące z umowy o przewóz prawa i skargi przeciw przewoźnikowi przez akt zażądania od przewoźnika wydania sobie przewożonego towaru; zażądanie takie może nastąpić natychmiast po przybyciu na miejsce przeznaczenia albo po nadejściu terminu, na który on powinien był nadejść.

Art. 404.

Zażądanie adresata, aby mu przewieziony towar wydano, jest skutecznem pod warunkiem uprzedniego zaspokojenia wierzytelności przewoźnika, powstałych z umowy o przewóz, oraz zaliczek, któremi wysyłający towar obciążył.

W razie sporu co do wysokości długu adresat może zażądać wydania towaru, jeżeli zapłaci przewoźnikowi kwotę, którą za należną uważa, a nadwyżkę złoży równocześnie w instytucji kredytowej na osobne konto oznaczone jako sporne.

Art. 405.

Jeżeli adresata nie można odnaleźć, jeśli on po zażądaniu wręczenia sobie towaru nie chce go odebrać, albo jeżeli powstaje spór pomiędzy kilku adresatami, to przewoźnik powinien natychmiast zażądać wskazówek od wysyłającego. Wysyłający może w myśl art. 400 wydać zarządzenie co do przewożonego towaru, musi jednak zwrócić przewoźnikowi całą szkodę, która powstała bezpośrednio z przeszkody w wydaniu towaru. Przewoźnik zachowuje prawo złożenia lub sprzedania towaru w myśl art. 401 względnie 408.

Jeżeli adresat po zażądaniu wydania towaru opóźnia się z jego odbiorem, lub jeżeli powstaje spór co do przewiezonego towaru, to przewoźnik może złożyć towar przewieziony u trzeciego, a o ile chodzi o towar ulegający szybkiemu zepsuciu, może go sprzedać po zawiadomieniu w obu wypadkach adresata o tem, co zaszło. O dokonanie odbioru towaru nie może przewoźnik skarżyć adresata.

Jeżeli opóźnienie w wydaniu towaru wynika z winy adresata, to przewoźnik ma prawo do odszkodowania.

Art. 406.

Strony mogą się ułożyć, że zamiast oznaczenia adresata nazwiskiem, list przewozowy będzie zaopatrzony klauzulą „na zlecenie“.

W wypadku tym prawo rozporządzania towarem przewożonym oraz zobowiązania z tem prawem związane, mogą być przeniesione zapomocą indosowania tego duplikatu listu przewozowego, który się znajduje u wysyłającego.

Wysyłający albo indosatarjusz, który w wypadkach art.

400 albo 403 żąda wydania przewożonego towaru, powinien zwrócić przewoźnikowi duplikat listu przewozowego.

Jeżeli wysyłający w celu adresowania przepisanych w niniejszym tytule zawiadomień nie wymienił na liście przewozowym domicyljata zamieszkałego w miejscu przeznaczenia, to przewoźnik w razie wystawienia listu przewozowego, opiewającego na zlecenie, nie potrzebuje dokonać zawiadomienia przewidzianego w art. 402.

Art. 407.

Jeżeli przewoźnik doręczy przewożony towar nie otrzymawszy od adresata zwrotu swoich wydatków, lub ciężących na towarze zaliczek, ani nie uzyskawszy złożenia do depozytu kwoty spornej, to traci on regres do wysyłającego co do zwrotu zaliczonych przez siebie sum, a nadto jest wysyłającemu odpowiedzialny za ściągnięcie zaliczek temuż należnych.

Skarga o zwrot własnych wydatków lub cudzych zaliczek przysługuje przewoźnikowi nawet po doręczeniu adresatowi przewiezonego towaru.

Art. 408.

Przewoźnik ma na towarze przewożonym w myśl postanowień art. 254 do 256 dla wszystkich należności, wynikających z umowy o przewóz, prawo zatrzymania i może sprzedać towar zatrzymany, choćby nie posiadał tytułu egzekucyjnego przeciw dłużnikowi.

Zawiadomienie objęte art. 254 powinno być wysłane do adresata, który stosownie do art. 403 zażądał wydania towaru; jeśli zaś towar nie doszedł na miejsce przeznaczenia, jeśli adresata nie można odnaleźć, jeśli odmawia on odbioru towaru, lub jeśli powstaje spór między kilku adresatami, to zawiadomić należy wysyłającego.

Przywilej przewoźnika na cenie uzyskanej ze sprzedaży przewożonego towaru ma pierwszeństwo przed przywilejem komisarza, spedytora oraz wierzyciela zastawniczego.

Art. 409.

Przewoźnik jest odpowiedzialny za utratę lub uszkodzenie towaru, do przewozu sobie powierzonego, od chwili jego przyjęcia aż do doręczenia adresatowi, o ile nie udowodni, że utrata lub uszkodzenie nastąpiło wskutek przypadku, wskutek właściwości lub wskutek niewidocznych wad przedmiotu samego lub jego opakowania, albo wskutek czynów wysyłającego lub adresata.

Jeżeli przewoźnik przyjmuje do przewozu towar bez zastrzeżeń, istnieje domniemanie, że wady opakowania nie były widoczne.

Co do towaru, ulegającego podczas przewozu wskutek swojej właściwości ubytkowi wagi lub miary, przewoźnik odpowiada za ubytek tylko w razie, jeśli on przekracza ubytek zwykły; odpowiedzialność obejmuje tylko tę przewyżkę ubytku. Ubytek powinien być obliczony oddzielnie od każdej przewiezionej jednostki.

Art. 410.

Szkodę, powstałą z utraty lub uszkodzenia towaru, należy w braku wyraźnej odmiennej odmowy ustalić na podstawie bieżącej ceny towaru w miejscu i w czasie odstawienia po strąceniu wydatków zaoszczędzonych przez utratę lub uszkodzenie, a w razie utraty, także kosztów przewoźnego.

Jeżeli szkoda powstała wskutek podstępu lub winy ciężkiej, należy wysokość odszkodowania obliczyć według postanowień prawa cywilnego o niewykonaniu zobowiązań.

Art. 411.

Przewoźnik nie odpowiada za utratę lub uszkodzenie kosztowności, przedmiotów sztuki, papierów wartościowych lub pieniędzy, chyba, że przed wręczeniem mu tych przedmiotów ich charakter i wartość zostały podane. Odpowiedzialność przewoźnika nie przekracza kwoty w ten sposób podanej.

Wysokość odszkodowania za utratę lub uszkodzenie wręczanego przewoźnikowi bez podania zawartości bagażu, należy ocenić z uwzględnieniem zasad, zawartych w regulaminach publicznych przedsiębiorstw przewozowych.

Odpowiedzialność za przewóz bydła żywego może przewoźnik umową ograniczyć.

Art. 412.

Nawet jeżeli towar przewożony nie przedstawia znamion zewnętrznych uszkodzenia, adresat ma prawo żądania, aby na jego koszt stan towaru został przed oddaniem zbadany.

Jeśli towar okaże się uszkodzony, koszt zbadania ciąży przewoźnika.

Także przewoźnik ma prawo żądania bezzwłocznego zbadania towaru odstawionego, lecz ulegającego reklamacji lub przez adresata nieprzyjętego.

W braku odmiennej umowy zbadanie następuje w sposób oznaczony w art. 253.

Wszelkie reklamacje i żądania z tytułu częściowej utraty lub uszkodzenia przewożonego towaru, ma adresat względnie wysyłający sformułować na piśmie.

Reklamacja jest niedopuszczalna, jeśli przewoźnik po przybyciu towaru na miejsce przeznaczenia oświadczył gotowość dania towaru do zbadania, ale adresat albo zastępca wysyłającego się na to nie zgodził.

Art. 413.

Przewoźnik odpowiada za niewykonanie przewozu albo za spóźnioną odstawę, chyba że udowodni, iż okoliczności te nastąpiły wskutek przypadku, wskutek czynu wysyłającego lub adresata. W żadnym razie nie można nadzwyczajnego podniesienia się ilości przewozów uznać za okoliczność, wykluczającą odpowiedzialność przewoźnika.

Odpowiedzialność za spóźnienie należy w braku umownego jej oznaczenia (interes w dostawie) w kwocie stałej, przyjąć bez względu na rzeczywistą szkodę, w wysokości jednej dziesiątej części przewożonego za każdy dzień spóźnienia, aż do wysokości całego przewożnego.

O ile spóźnienie nastąpiło wskutek podstępu lub winy ciężkiej przewoźnika, wysokość odszkodowania należy określić według postanowień prawa cywilnego o niewypełnieniu zobowiązań.

Odszkodowanie za spóźnienie ma być obliczone niezależnie od odszkodowania ewentualnie należnego za uszkodzenie lub za częściową utratę przewożonego towaru.

Art. 414.

Odpowiedzialność przewoźnika za ściągnięcie zaliczek, któremi wysyłający obciążył przewóz, oraz za dopełnienie czynności celnych, podlega zasadom umowy zlecenia, o ile przepisy następującego artykułu oraz postanowień niniejszego tytułu o przedawnieniu nie zawierają odmiennych postanowień.

Art. 415.

Przez zapłacenie przewożnego oraz przez odbiór bez zastrzeżeń przewożonego towaru gaśnie, nawet w wypadku uprzedniego zapłacenia przewożnego, wszelka skarga powstała przeciw przewoźnikowi z umowy o przewóz, z wyjątkiem wypadków podstępu lub winy ciężkiej przewoźnika.

Wszelako skarga przeciw przewoźnikowi z tytułu częściowej straty lub niewidocznego w chwili odstawy uszkodzenia towaru, przysługuje adresatowi także po odebraniu przewożonego towaru, o ile zostanie udowodnione, że powyższa utrata lub uszkodzenie nastąpiło w czasie między wręczeniem towaru przez nadawcę przewoźnikowi a jego odbiorem przez adresata. Skarga ta jednak wytoczona być może tylko w wypadku, jeśli adresat zażądał sprawdzenia stanu przesyłki natychmiast po odkryciu szkody, a najpóźniej w siedm dni od odebrania towaru. W wypad-

ku opóźnienia w wykonaniu przewozu, ostatni ten okres czasu przedłuża się do dni czternastu.

Skarga z tytułu opóźnienia, któremu nie towarzyszy częściowa utrata lub niewidoczne uszkodzenie towaru, przedawnia się według ogólnych zasad.

Art. 416.

Przewoźnik odpowiada za czyny swoich podwładnych, za przewoźników następnych oraz za wszelkie inne osoby, którym powierza wykonanie przewozu. (Przewóz we własnym imieniu z podstawieniem innego przewoźnika).

Art. 417.

Jeżeli przewoźnik, podejmując się przewozu zobowiąże się wysłać towar poza szlak własny, powierzając go następnemu przewoźnikowi (przewóz za pomocą połączeń), to istnieje domniemanie, że przejmuje on za ten, poza własnym szlakiem odbyć się mający, przewóz tylko odpowiedzialność spedytora.

Art. 418.

Przewoźnik, łącznie z przewoźnikami następnymi podejmujący się na podstawie bezpośredniego listu przewozowego wykonania przewozu poza własny szlak (przewóz bezpośredni po różnych szlakach), odpowiada za wykonanie przewozu aż do chwili odstawy towaru w miejscu przeznaczenia. Każdy następujący przewoźnik, podejmujący się przewozu, zaciąga łącznie z pierwszym przewoźnikiem solidarną odpowiedzialność za wykonanie całego przewozu w myśl pierwotnej umowy o przewóz.

Przewoźnik, pociągnięty do odpowiedzialności za czyn nie własny, może przeciw innym przewoźnikom wykonać regres z osobna lub łącznie. Jeżeli można stwierdzić, który z następujących po sobie przewoźników wyrządził szkodę, to ten jest zobowiązany do zwrotu całkowitej szkody. W wypadku przeciw-

nym, każdy z poszczególnych przewoźników ponosi odpowiedzialność częściową w stosunku do uzyskanego za przewóz czystego przewoźnego; odpowiedzialność ta jednak nie ciąży tych przewoźników, którzy zdołają udowodnić, że szkoda nie wydarzyła się podczas przewozu na ich szlaku.

Do przerwania przedawnienia skarg płynących z niniejszego artykułu, wystarcza wniesienie skargi przeciwko któremukolwiek przewoźnikowi, wymienionemu w liście przewozowym bezpośrednim (Art. 437 ust. 2. Wzajemne ustawowe przedstawicielstwo przewoźników).

Art. 419.

Następujący po sobie przewoźnicy mają prawo postarać się o stwierdzenie stanu towaru do przewozu przeznaczanego w chwili jego przyjęcia; stwierdzenie to może nastąpić na liście przewozowym lub w dokumencie oddzielnym. W braku takiego stwierdzenia zachodzi domniemanie, że przyjęli towar w stanie dobrym i zgodnie z zapiskami listu przewozowego.

Art. 420.

Ostatni przewoźnik przedstawia przewoźników poprzedzających odnośnie do ściągnięcia należności wynikłych z umowy o przewóz oraz odnośnie do wykonania prawa zatrzymania na przewożonym towarze.

Jeżeli zaniedba on ściągnięcia tych należności lub wykonania prawa zatrzymania, to staje się poprzedzającym przewoźnikom odpowiedzialny za kwoty im należne, co nie narusza jego praw do adresata określonych w art. 407.

Art. 421.

Do przewozów koleją żelazną i pocztą należy stosować szczególne ustawy i rozporządzenia dla nich wydane, chyba że przepisy rozdziału III niniejszego tytułu postanawiają odmiennie.

W braku takich szczególnych ustaw i rozporządzeń znajdują zastosowanie przepisy niniejszego tytułu.

Art. 422.

O ile szczególne ustawy nie zawierają odmiennych postanowień, należy przepisy niniejszego tytułu stosować także do umów o przewóz po wodach i o przewóz lotniczy.

Rozdział II.

Przewóz osób.

Art. 423.

Przewoźnik odpowiada za szkodę bezpośrednią wynikającą z nieodbycia podróży, z jej wykonania z niezachowaniem ustanowionych zasad oraz za spóźnienia w jej odbyciu, o ile nie udowodni, że wypadki te wynikły z przypadku lub z czynu podróżnego.

Art. 424.

Jeżeli podróż została wskutek przypadku zaniechana lub znacznie opóźniona, to podróżny ma prawo rozwiązania umowy i zażądania zwrotu zapłaconej ceny.

Te same prawa przysługują podróżnemu, jeżeli zaniechanie lub znaczne opóźnienie podróży nastąpi z przyczyny, za którą w myśl poprzedzającego artykułu odpowiada przewoźnik.

We wszystkich innych wypadkach podróżny, zrzekający się umowy o przewóz, traci, względnie musi zapłacić cenę za podróż umówioną.

Art. 425.

Przewoźnik odpowiada za zdarzenia, którym ulegnie podróżny podczas podróży, chyba że udowodni, iż zdarzenie to nastąpiło z przypadku albo z czynu podróżnego.

Nieważną jest wszelka umowa, ograniczająca tę odpowiedzialność.

Art. 426.

Przewoźnik odpowiada także za uszkodzenie i za utratę bagażu ręcznego, który podróżny ma przy sobie, chyba, że udowodni, iż szkoda nastąpiła bez jego winy.

Art. 427.

W wypadku podjęcia przez kilku przewoźników podróży łącznej (art. 418), każdy przewoźnik odpowiada tylko za czyny własne, ale odszkodowanie za niedokonanie lub opóźnienie przewozu należy obliczyć z uwzględnieniem całego przewozu niezależnie od regresu przewoźników pomiędzy sobą.

Art. 428.

Podróżny może przed rozpoczęciem podróży ustąpić swoje z umowy o przewóz płynące prawa bez zawiadomienia przewoźnika o tej cesji, chyba, że z umowy o przewóz lub ze szczególnych warunków przewozu wypływa przeciwnieństwo.

Art. 429.

Do przewozu osób stosują się postanowienia art. 416, 421 i 422.

Rozdział III.

Postanowienia szczególne, odnoszące się do publicznych przedsiębiorstw przewozowych.

Art. 430.

Przedsiębiorstwa przewozu towarów i osób, wykonujące służbę publiczną, są pod rygorem odszkodowania obowiązane

(przymus transportowy) przyjmować od publiczności zgłoszenia na przewóz, byleby te zamówienia:

- 1) były zgodne z postanowieniami art. 432,
- 2) mogły być wykonane zwykłymi środkami przedsiębiorstwa,
- 3) nie były niemożliwymi do wykonania wskutek okoliczności wynikłych z przypadku.

Art. 431.

Przewóz ma być dokonany według chronologicznego trybu zgłoszeń, o ile szczególne warunki przewozu nie wymagają innego trybu. Jeśli zachodzi kilka zgłoszeń równocześnie, należy dać pierwszeństwo zgłoszeniu na dalszą przestrzeń.

Art. 432.

Przewóz powinien być podjęty i wykonany stosownie do szczególnych przepisów ustawowych i regulaminowych, którym podlegają poszczególne przedsiębiorstwa przewozowe, w myśl taryf i warunków określonych koncesją i publicznie ogłoszonych. Przepisy te pozostają w mocy aż do dokonanego w tej samej formie, co ich ustanowienie, publicznego odwołania.

Art. 433.

Wszelka umowa prywatna, zmierzająca do uchylenia postanowień wydanych dla przedsiębiorstw wymienionych w poprzedzającym artykule, nie ma skutku prawnego, o ile nie jest ona przyobleczona w formę warunków szczególnych, także dla innych stron dostępnych.

Przewoźnik jest obowiązany do każdego, kto tego zażąda, stosować na równi takie warunki szczególne.

Art. 434.

Nie można za pomocą umowy uchylić postanowień art. 409, 410, 412, 413, 415, 416, 418, 423, 425 i 427 o odpowiedzialności

przewoźnika z wyjątkiem dla przewozu dokonanego po taryfie szczególnie niższej.

Art. 435.

Publiczne przedsiębiorstwa przewozu powinny z urzędu prostować pomyłki, popełnione przy stosowaniu taryf urzędowych lub regulaminowych, tak ogólnych, jak szczególnych, w jakikolwiek sposób zostałyby one spostrzeżone. Stronie poszkodowanej należy wypłacić niesłusznie pobraną różnicę. Wszelka umowa przeciwna nie ma skutku prawnego.

Rozdział IV.

Przedawnienie.

Art. 436.

Wszelkie skargi, wynikające z umowy o przewóz osób lub towarów, w szczególności także skargi o nadpłatę lub niedopłatę przedawniają się jednym rokiem.

Okres ten biegnie od przybycia podróżnego na miejsce przeznaczenia, od wydania towaru, a przy skardze o nadpłatę lub niedopłatę, od uiszczenia zapłaty.

Jeżeli przybycie podróżnego na miejsce przeznaczenia lub wydanie towaru nie nastąpiło, okres biegnie od dnia, w którym zdarzenia te powinny były nastąpić.

Jeżeli początek lub koniec przewozu nastąpił poza Europą, przedawnienie powstaje z upływem osiemnastu miesięcy.

Skargi, płynące ze zgłoszenia o dokonanie przewozu w myśl art. 430 lub z żądania w myśl art. 433, zastosowania warunków szczególnych, przedawniają się dziewięćdziesięciu dniami. Okres ten biegnie od postawienia żądania.

Art. 437.

Powyższe postanowienia należy stosować także do stosunku przewoźników pomiędzy sobą przy przewozach łącznych.

Przy przewozach łącznych przedawnienie przerywa się przez skargę wniesioną przez wysyłającego lub przez adresata przeciwko któremukolwiek przewoźnikowi wymienionemu w liście przewozowym bezpośrednim, chociażby on nie był towaru otrzymał.

TYTUŁ XII.

Zastaw.

Art. 438.

Do ustanowienia zastawu w sprawach handlowych potrzebnem jest wręczenie zastawionej rzeczy wierzycielowi albo wyznaczonej przez obie strony osobie trzeciej.

Przyjmuje się, że wierzyciel znajduje się w posiadaniu rzeczy zastawionej, jeśli może nią rozporządzać także przez posiadanie kluczy od lokalu, w którym się ona znajduje, albo za pomocą dokumentu rzecz zastępującego.

Art. 439.

Zastaw papierów wartościowych, opiewających na nazwisko nie ma skutku prawnego, jeżeli nie jest uwidoczniony wyraźnym zapiskiem na samym papierze oraz w rejestrze instytucji papier emitującej.

Na wekslach i na papierach, opiewających na zlecenie, można ustanowić prawo zastawu zapomocą indosu, zawierającego zastrzeżenie: „waluta na zabezpieczenie“ lub zastrzeżenie podobne (art. 18 prawa wekslowego z 14 listopada 1924 Dz. U. Rz. P. Nr. 100 poz. 926).

Art. 440.

Na żądanie dłużnika powinien wierzyciel zastawniczy wystawić mu dowód odebrania, podający oznaczenie, miarę albo wagę rzeczy, albo znamiona odróżniające papiery wartościowe, otrzymane w zastaw.

Art. 441.

Do ustanowienia zastawu na przedsiębiorstwie handlowem z wyłączeniem towarów, konieczny jest wpis umowy o zastaw do rejestru handlowego właściwego. Przeniesienie na wierzyciela zastawniczego posiadania przedsiębiorstwa nie jest wymagane.

Przedmiotem zastawu może być prawo do lokalu przedsiębiorstwa, jego urządzenie, firma, marki fabryczne, klientela, wierzytelności kupca.

Wpis do rejestru handlowego powinien zawierać:

1) datę umowy i nazwisko notariusza, względnie oznaczenie urzędnika sądowego, który umowę sporządził, względnie uwierzytelnił;

2) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania dłużnika i wierzyciela zastawniczego;

3) wysokość wierzytelności zabezpieczonej zastawem i datę jej płatności;

4) lokal, przedmioty i prawa, należące do przedsiębiorstwa, a zastawem objęte.

Art. 442.

Wierzyciel zastawniczy jest obowiązany nie tylko do dokonania w myśl kodeksu cywilnego wszelkich czynów potrzebnych do zabezpieczenia przedmiotów i papierów otrzymanych w zastaw, ale jest nadto obowiązany do wykonywania na rachunek dłużnika wszelkich praw, przywiązanych do przedmiotów albo papierów otrzymanych w zastaw, np. prawa do dywidend lub odsetek. Kwoty w ten sposób uzyskane ma on w braku przeciwnej umowy zarachować na poczet wierzytelności mu od dłużnika należnej.

Wszelka umowa ograniczająca powyższą odpowiedzialność wierzyciela nie ma skutku prawnego.

Art. 443.

Jeżeli do papierów danych w zastaw przywiązane jest prawo opcji, to dłużnik, chcący to prawo wykonać, powinien przynajmniej na dwa dni przed terminem na opcję wyznaczonym, dostarczyć wierzycielowi kwotę na ten cel potrzebną.

Art. 444.

Jeżeli na papierach danych w zastaw ciąży obowiązek dokonywania wpłat, to dłużnik jest obowiązany przynajmniej na dwa dni przed ich płatnością dostarczyć wierzycielowi kwotę na ten cel potrzebną. Jeżeli dłużnik tego nie uczyni, to wierzyciel może przystąpić do sprzedaży przymusowej tych papierów.

Art. 445.

Jeżeli papiery dane w zastaw stracą conajmniej piątą część na wartości, to w braku odmiennej umowy wierzyciel zastawni- czy ma prawo żądania, aby dłużnik w stosownym czasie uzupełnił jego zabezpieczenie. W razie odmowy lub opóźnienia w tem uzupełnieniu, wierzyciel może przystąpić do sprzedaży zastawio- nych przedmiotów lub papierów.

Art. 446.

Jeżeli przedmioty zastawione są narażone na zepsucie, to wierzyciel może pozasądow- nie przystąpić do ich sprzedaży w myśl art. 253 po zawiadomieniu dłużnika o zamiarze sprzedaży, o ile jest czas na takie zawiadomienie.

W wypadkach objętych niniejszym oraz dwoma poprzedniemi artykułami, zastaw przechodzi na kwoty ze sprzedaży osiągnięte.

Art. 447.

Nawet bez posiadania tytułu egzekucyjnego ma wierzyciel zastawniczy z chwilą płatności swej wierzytelności prawo zaspokojenia się z przedmiotów lub papierów otrzymanych w zastaw w myśl art. 255.

Ma on nadto prawo wniesienia do sądu podania o orzeczenie, że zastaw ma pozostać dla wierzyciela w celu zarachowania jego wartości na poczet długu, a to na podstawie oszacowania uskutecznionego przez rzeczoznawców.

Nieważną jest umowa, upoważniająca wierzyciela do przywłaszczenia sobie zastawu.

Art. 448.

W razie zastawienia zamiennych przedmiotów lub papierów wartościowych, prawo zastawu umowne przechodzi na przedmioty lub papiery tego samego rodzaju, które weszły w miejsce pierwotnych.

Art. 449.

Dane w zastaw zamienne przedmioty lub papiery wartościowe przechodzą na własność wierzyciela zastawniczego, jeżeli dłużnik udzieli mu prawo nieograniczonego rozporządzania nimi lub zgodzi się na zwrot przedmiotów lub papierów tego samego rodzaju.

Umowa, mocą której własność danych na zabezpieczenie przedmiotów lub papierów zamiennych przechodzi na wierzyciela zastawniczego, musi być dokonana aktem publicznym.

KSIEGA TRZECIA.

PAPIERY WARTOŚCIOWE.

Rodzaje papierów wartościowych.

Rozdział I.

P o s t a n o w i e n i a o g ó ł n e .

Art. 450.

Papierem wartościowym jest dokument, z którym przyrzeczenie świadczenia jest tak związane, że jest on niezbędny dla wykonania lub przeniesienia prawa w nim piśmiennie wyrażonego.

Art. 451.

Zarzuty, którymi dłużnik może się bronić przeciw żądaniu posiadacza papieru wartościowego, są następujące:

- 1) zarzut braku wymaganej przez prawo formy papieru;
- 2) zarzut braku własnoręcznego podpisu;
- 3) zarzut braku zdolności do działań prawnych, braku pełnomocnictwa lub braku warunków koniecznych do wytoczenia powództwa;
- 4) zarzuty, czerpane z wzajemnego stosunku dłużnika do wierzyciela.

Art. 452.

Papiery wartościowe reprezentujące towar, dają legitymowanemu ich posiadaczowi wyłączne prawo rozporządzania towarem, na który papier opiewa.

Obrót towarami, reprezentowanymi przez papiery wartościowe podlega ustawom dla tych papierów wydanych.

Art. 453.

Sekwestr, zastaw i wszelkie ograniczenia prawa, wymienionego w papierze wartościowym, tudzież ograniczenie prawa

rozporządzania towarem, reprezentowanym przez ten papier, nie ma skutku prawnego, jeśli nie obejmuje samego papieru.

Art. 454.

Do przeniesienia praw, wymienionych w papierze wartościowym, potrzebne jest przeniesienie samego papieru.

Przeniesienie prawa z papieru wartościowego obejmuje także przeniesienie procentów, dywidend, jeszcze nie zapadłych premii i wszelkich innych praw ubocznych do papieru przywiązanych, jako to: kaucji, przywilejów i hipotek.

Art. 455.

Papiery wartościowe, wręczone celem zapłaty, należy poczytać za otrzymane z zastrzeżeniem rzeczywistej zapłaty.

Art. 456.

Pod względem rodzaju obiegu, papiery wartościowe się dzielą na imienne, na papiery na zlecenie i na papiery na okaziciela.

W braku upoważnienia wystawcy, posiadacz papieru nie może zmienić rodzaju jego obiegu, chyba że ustawa na to dozwala.

Art. 457.

Postanowienia niniejszej księgi nie mają zastosowania do znaczków, biletów, marek, i innych dokumentów nieprzeznaczonych do obrotu, a służących wyłącznie do zwolnienia dłużnika od ścisłego badania legitymacji osoby, żądającej świadczenia.

Art. 458.

Do zapisów długu publicznego, do biletów bankowych i do innych papierów, podlegających ustawom odrębnym, należy stosować postanowienia tych ustaw szczególnych.

Rozdział II.

Papiery imienne proste.

Art. 459.

Także z papierem imiennym prostym może dłużnik za zgodą wierzyciela tak ściśle związać przyrzeczenie świadczenia, że papier ten staje się niezbędnym dla wykonania prawa w nim piśmiennie wyrażonego (art. 450). Zastrzeżenie takie musi pod nieważnością być zamieszczone na samym papierze. Wystarczy w tym celu użycie słów: „Za ten papier wręczę Iksowi kwotę pieniężną N“, lub „Za ten papier wydam Iksowi towar X“.

Obojętnem jest, czy dłużnikiem z papieru jest jego wystawca, czy przekazany, który zlecenie wystawcy zapomocą wyraźnego podpisanego zapisku na papierze przyjął.

Art. 460.

Kto chce prawa z papieru płynące wykonać, musi dłużnikowi wykazać swoją tożsamość z osobą na papierze jako wierzyciel wymienioną, a jeśli prawa z papieru nabył od innego poprzednika, musi wykazać przejście praw z pierwotnego wierzyciela na swoich poprzedników i na siebie.

Dłużnik może piśmiennym zapiskiem, umieszczonym na papierze wykluczyć przeniesienie praw, z papieru płynących, zapomocą cesji.

Art. 461.

Papiery w niniejszym rozdziale wymienione mogą być przenoszone zapomocą indosu tylko wtedy, jeżeli ustawa zalicza je do papierów pozbywalnych przez indos, oraz jeżeli zawierają one w swym tekście klauzulę: „na zlecenie“. Do przeniesienia papieru pozbywalnego przez indos nie stosuje się przepis art. 460.

Art. 462.

Jeżeli trzecie osoby uzyskały na wyrażonej w papierze wierzytelności swego dłużnika areszt lub prawa rzeczowe, to mogą one od dłużnika żądać wydania sobie tego papieru wartościowego, a w razie odmowy uzyskać od sądu jego unieważnienie.

Art. 463.

Wierzyciel nie może od dłużnika żądać przyrzeczonego w papierze świadczenia inaczej, jak za zwrotem pokwitowanego papieru. Jeżeli wierzyciel zwrócić papieru nie może, to dłużnik ma prawo żądać, aby wierzyciel publicznym dokumentem stwierdził zgaśnięcie długu.

Rozdział III.

Papiery pozbywalne przez indos.

Art. 464.

Oprócz weksli, czeków i dowodów domów składowych publicznych, z których to papierów płynące stosunki prawne zostały unormowane rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 listopada 1924 (Dz. Ust. Nr. 100 p. 926 i 927), z 28 grudnia 1924 (Dz. Ust. Nr. 114 p. 1020) mogą być przenoszone przez indos następujące papiery wartościowe:

- 1) obligi i przekazy kupieckie;
- 2) ceduły morskie żeglarzy;
- 3) dowody ładunkowe w przewozie wodnym;
- 4) polisy ubezpieczenia przewozu.

Art. 465.

Do indosu papierów powyższych mają zastosowanie następujące postanowienia prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924:

art. 11—13 o formie i o skutkach indosu;

art. 15 o formalnej legitymacji posiadacza papieru;
art. 18 o indosie zastawniczym.

Rozdział IV.

Papiery na okaziciela.

Art. 466.

Podpisanie papieru na okaziciela zobowiązuje wystawcę do wykonania zawartego w nim przyrzeczenia nawet w tym wypadku, gdy papier dostał się do obrotu bez woli wystawcy lub po zdarzeniu, powodującym jego niezdolność do działań prawnych.

Zobowiązania tego nie narusza okoliczność, że papier dostał się do obrotu po śmierci wystawcy.

Art. 467.

Jeżeli papier na okaziciela zawiera zobowiązanie zapłacenia kwoty pieniężnej, to może on być wprowadzony w obrót tylko w wypadkach, przewidzianych przez ustawy, i stosownie do zasad, w ustawach określonych.

Art. 468.

Żądać zwrotu papierów na okaziciela zaginionych lub w jakibądź sposób utraconych, można tylko od tego, kto je znalazł lub sobie przywłaszczył, tudzież od tego, kto wiedział lub powinien był wiedzieć, że osoba, od której papier otrzymał, jest jego nieprawnym posiadaczem.

Art. 469.

Posiadacz papieru zamazanego lub nadniszczonego, nienadającego się do obrotu, ale dającego się z zupełną pewnością rozpoznać, może za zwrotem tego egzemplarza żądać od wystawcy nowego równobrzmiącego egzemplarza.

Art. 470.

Kto zawiadomi wystawcę o zaginięciu, utracie lub zniszczeniu papieru na okaziciela i zdarzenia te mu udowodni, ma po upływie okresu przedawnienia dla kapitału oraz okresu przedawnienia dla praw ubocznych prawo żądania tych świadczeń.

Jeżeli przed upływem tych przedawnień osoba trzecia przedstawiła papier do wypłaty, to dłużnik ma o adresie prezentanta donieść temu, kto go o zniknięciu papieru zawiadomił. Jeżeli wypłatę skuteczni, to jest od swego zobowiązania zwolniony nawet wobec zawiadamiającego o zniknięciu papieru, chyba, że tenże udowodni, iż dłużnik wiedział, iż prezentant papieru jest w złej wierze. Zawiadamiający zachowuje swe prawo wobec posiadacza papieru, który się dopuścił winy.

Zawarte w papierze prawa uboczne przedawniają się trzema laty od terminu płatności; prawo do kapitału w pięć lat bez względu na to, kto i z jakiej przyczyny papier wystawił.

Art. 471.

Dłużnik, płacący przed terminem kwotę, na którą papier wartościowy opiewa, może z kapitału potrącić wartość niezapłaconych jeszcze procentów (eskont) lub dywidend. Jeżeli procenta te lub dywidendy są należne wzamian za odłączone od papieru odcinki (kupony), może ich zapłata nastąpić nawet po umorzeniu długu głównego, aż do przedawnienia.

Zrobione przez dłużnika odmienne zastrzeżenie nie jest skuteczne.

Rozdział V.

Czeki okrężne.

Art. 472.

Czek okrężny jest to papier kredytowy, opiewający na zlecenie, a wystawiony przez upoważniony do tego zakład kredy-

towy na kwoty, w chwili wystawienia podlegające jego dyspozycji; papier ten jest płatny za okazaniem w całości lub częściowo u jednego lub kilku przekazanych wymienionych przez wystawcę, bądź na czeku, bądź w osobnym dokumencie.

Art. 473.

Czek okrężny musi pod nieważnością zawierać:

- 1) miejsce i datę wystawienia,
- 2) oznaczenie: „czek okrężny“ w tekście dokumentu,
- 3) wymienienie uprawnionego,
- 4) bezwarunkowe zobowiązanie uskutecznienia za okazaniem wypłaty kwoty lub kwot pieniężnych w granicach kwoty czekowej,
- 5) podpis zakładu wystawiającego.

Nie jest czekiem okrężnym papier, wystawiony przez zakład, do tego nieupoważniony, ani papier, któremu brak jednego z powyżej wymienionych oznaczeń. Jeśliby czek okrężny podawał termin płatności, to mimo to będzie on płatny za okazaniem.

Art. 474.

Warunkiem zwrotnego poszukiwania posiadacza czeku okrężnego na jego wystawcy jest przedstawienie czeku do zapłaty:

- 1) jeśli tenże jest płatny w Europie, w ciągu 30 dni od daty:
- 2) jeśli czek jest płatny wyłącznie lub alternatywnie poza Europą w ciągu 90 dni od wystawienia.

Nieuzyskanie zapłaty ma być stwierdzone protestem w myśl prawa o czekach, albo pisemnem poświadczeniem przekazanego na czek okrężnym, że zapłaty mimo żądania nie uiszczył.

Postanowienia prawa o czekach o przedawnieniu, jego terminach i o jego przerwaniu, stosują się także do czeków okrężnych.

Indos czeku okrężnego na wystawcę lub na któregokolwiek z przekazanych ma znaczenie pokwitowania.

Art. 475.

Czek okrężny może zawierać klauzulę: „nie na zlecenie“. Do czeków takich stosować należy postanowienia art. 9 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 listopada 1924 Dz. Ust. Nr. 100 poz. 927.

Indosatarjuszem czeku zwyczajem kupieckim przekreślonego może być tylko dom bankowy.

Art. 476.

Czeki okrężne, zawierające w tekście zastrzeżenie: „nie na zlecenie“, nie podlegają amortyzacji.

Do amortyzacji innych czeków okrężnych należy stosować postanowienia art. 41 — 44 wymienionego w poprzedzającym artykule Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

KSIĘGA CZWARTA.

Postanowienia karne.

(Postanowienia te mają być zredagowane dopiero po ustaleniu tekstu pierwszych trzech ksiąg).

KSIĘGA PIĄTA.

Prawo morskie.

(Jest w opracowaniu).

KSIĘGA SZÓSTA.

Ustawa wprowadcza.

(Może również być zredagowana dopiero po ustaleniu tekstu powyżej projektowanego).

SPIS RZECZY.

	<i>Str.</i>
Przedmowa	
Projekt k. k. Postanowienia zasadnicze	11
<i>Księga Pierwsza. O osobach i inst. pr. handlowego.</i>	
<i>C z ę ś ć p i e r w s z a. O kupcach</i>	
Tytuł I. Postanowienia ogólne	13
Tytuł II. Firma	16
Tytuł III. Rejestr handlowy	20
Tytuł IV. O obowiązkach kupca.	
Rozdział 1. O granicach współzawodnictwa	23
Rozdział 2. O księgach handlowych	33
Rozdział 3. Ogłaszanie majątkowych umów małżeńskich	36
Tytuł V. O pomocnikach handlowych.	
Rozdział 1. O pełnomocnictwie.	
Sekcja 1. Prokura	37
Sekcja 2. Pełnomocnictwo generalne	39
Sekcja 3. Wysiannicy i pomocnicy handlowi ..	39
Rozdział 2. Agenci handlowi	40
Rozdział 3. O stręczycielach handlowych ..	43
<i>C z ę ś ć d r u g a. O zrzeszeniach handlowych.</i>	
Tytuł I. Postanowienia ogólne	46
Tytuł II. Spółki handlowe.	
Rozdział 1. Spółka firmowa	48
Rozdział 2. Spółka komandytowa zwyczajna	57
Rozdział 3. Spółka akcyjna	59
Rozdział 4. Spółka komandytowa na akcje	59
Rozdział 5. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną ..	62
Rozdział 6. Spółki zagraniczne ..	79

	<i>Str.</i>
Tytuł III. Zrzeszenia handlowe w ścisłym znaczeniu.	
Rozdział 1. Spółka niejawna	81
Rozdział 2. Spółdzielnia	84
<i>Księga Druga. O zobowiązaniach i umowach handlowych.</i>	
Tytuł I. Postanowienia ogólne	84
Tytuł II. Przedawnienie	94
Tytuł III. Umowa sprzedaży.	
Rozdział 1. Postanowienia ogólne	95
Rozdział 2. Rodzaje sprzedaży	100
Tytuł IV. Report	102
Tytuł V. Rachunek bieżący	104
Tytuł VI. Depozyt bankowy	107
Tytuł VII. Otwarcie kredytu bankowego	110
Tytuł VIII. Komis i zlecenie	111
Tytuł IX. Domy składowe.	
Zasady ogólne	116
Domy składowe publiczne	121
Dowody składowe	125
Postanowienia karne	133
Postanowienia przejściowe	134
Postanowienia końcowe	134
Tytuł X. Spedycja	135
Tytuł XI. Przewóz.	
Rozdział 1. Przewóz towarów	138
Rozdział 2. Przewóz osób	149
Rozdział 3. Postanowienia szczególne odnoszące się do publicznych przedsiębiorstw przewozowych.	150
Rozdział 4. Przedawnienie	152
Tytuł XII. Zastaw	153
<i>Księga Trzecia. Papiery wartościowe.</i>	
Rodzaje papierów wartościowych.	
Rozdział 1. Postanowienia ogólne	157
Rozdział 2. Papiery imienne proste	159
Rozdział 3. Papiery pozbywalne przez indos	160
Rozdział 4. Papiery na okaziciela ..	161
Rozdział 5. Czeki określone	162
<i>Księga Czwarta. Postanowienia karne</i>	164
<i>Księga Piąta. Prawo morskie</i>	164
<i>Księga Szósta. Ustawa wprowadcza</i>	164

ERRATA ET ADDENDA.

Na str 62 powinno być Rozdział 5 (nie 3).

Na str. 79 powinno być Rozdział 6 (nie 4).

Na str. 20 należy dodać słowa na dole:

W myśl rozporządzenia Prezydenta Rp. z 23 grudnia 1927 r., ogłoszonego w Nr. 10 Monitora Polskiego z 13 stycznia 1927 r. należy dodać:

7) Udzielenie, przedłużenie i ustanie odroczenia wypłat, oraz imiona, nazwiska i adresy nadzorcy lub nadzorców sądowych, a jeżeli na czas odroczenia wypłat powierzono wykonanie poszczególnych czynności, związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, dłużnikowi lub osobie trzeciej, — to i imiona, nazwiska i adresy tych osób oraz zakres ich uprawnień.

„Komisja Kodyfikacyjna“ ukazuje się zeszytami w miarę nagromadzonego materiału. Cenę pojedynczego zeszytu oznacza się w stosunku do liczby arkuszy.

Ogólnego zbioru Nr. 33.

Wydawnictwo urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej.

Tłoczono w Zakł. Graf. Prac. Druk., Sp. z o. o., Warszawa, Nowy Świat 54.
Tel. 15-56, 242-40.

Druk ukończono dnia 18 stycznia 1928 roku.